هكذا من الاصل

הצופה

ב"ה, יום שישי, א' אלול תשמ"ו (5.9.1986) • שנה ב' • גליון 14182 • המחיר: 0.80 ש"ח, כולל מע"מ

✱ עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל-המזרחי ✱ מייסד ועורך ראשון, הרב מאיר בר-אילן ז"ל

היום

	יום שישי	יום שבת
הפרק:	דניאל א,ב	דניאל ג,ד
המשנה:	אהלות יז, ח"ש	אהלות פרק יח, י"א
הדף — בבלי:	קדושין עד	קדושין עה
ירושלמי:	חגיגה טו	חגיגה טז
ההלכה:	או"ח רנ, ד"ו	או"ח רכה, ד"א
רמב"ם:	קרבן פסח ס"ד; חגיגה א	חגיגה ב"נ; במדרות א
הזריחה:	6.13	6.13
השקיעה:	7.02	7.00
סוף זמן ק"ש:	8.39	8.38

פרשת שופטים

הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.22	7.35
תל-אביב	6.40	7.37
חיפה	6.38	7.37
באר-שבע	6.39	7.35
אילת	6.36	7.35

משכנתאות לזבאים
ומשכנתאות חופשיות
בנק טפחות

מילופי משמרות, הבוחר והנבחר (צילום: יצחק פריידין)

זבולון המר נבחר לכהונת שר הדתות

שאול יהלום נבחר למזכיר המדיני של הת נועה הדתית לאומית ואליעזר אבטבי למזכיר הפועל המזרחי ● אווירה טובה בדיונים ובהצבעות: המזכ"ל הרב יצחק לוי פנה להפסיק את ההתחשבנויות ולקיים „ואהבת לרעך כמוך" — וד"ר יהודה בן-מאיר עלה לבמה והרעיף שבחים על רפאל בן-נתן וד"ר יוסף בורג ● זבולון המר: משרד הדתות ינוהל מעמדה ציונית-דתית ובסובלנות ● ד"ר בורג: לא ירושה אני מוסר לכם אלא מורשה ● אליעזר אבטבי: נפעל כמשפחה גדולה ● שאול יהלום: נהפוך לבית

מאת שאל שיף
כתב „הצופה"

ועידת התנועה הדתית לאר"ץ בפתיחת המושב מחדש בחיק הכנסת לציונה במשלת. חיק הכר נבחר כמיכום השני כ- גוב של 573 קולות לעומת 369 קולות שקיבל הרב משה כלל-מן.

בסיבוב הראשון הלו התוצאות כ- ד"ולהן: חיק זבולון המר, 349 קו- ליה. הרב משה שלומון 259, חיק פרופ' אבנר שאקי 223, משה מרס- קוביץ 147 והרב יוסף בא-גד 6 קו- לות בלבד.

לכהונת המזכיר המדיני נבחר שאול יהלום שזכה ב-489 קולות. לעומתו זכה רפאל בן-נתן ב-476 קולות.

אליעזר אבטבי נבחר לכהונת מד- כיל הפועלים ברוב של 551 קולות לעומת 314 שזכה בהם מתתיהו. אברהם בדיחי, חיים אסיג קיבל 8 קולות בלבד.

סך כל ציר הועידה 1057.

יו"ר הועידה המתמסדת של תנו- עה דתי לאומית הכונס לראשונה, בי- מלאיה הכונס למושב שלישי ב- 18,9 לבחירת הלשכה, יחיד זר הדפיס של תעבורה ויחיד המולכו, וכן לאישור חברי הפורום. תעודת- ר דיפוני, בית הדין של התנועה וזר תנועה לדתי-ארגון.

במהלך ישיבת הפתיחה הודיע יצחק לוי על התפטרותו מראשות ועדת הבחירות וכמותו עשה ישעיהו פריבס. שהתפטר מחברות בועדת הבחירות ומרעמדותו לכהן כחבר בית הדין של התנועה. זאת, לאחר שהועידה דחתה ברוב קולות: אח

(המשך בעמוד 2)

זבולון המר: ועכשיו, פיוס מלא

„חזקה ליכוד אחדות מחה- למת ולהביא לפיוס מהלם בתוך התנועה" — אמר הי- נבחר לכהונת שר, חיק זבו- לון המר בשיחה ל„הצופה". חיק המר הוסיף, כי יש לחזק את הקולות המרכזיים שאיפיינו את התנועה בעבר וללכת בעקר- בות המלצות „ועדת יגר" ול- פעול לישומם.

חיק המר הסביר, כי הציב לי- עצמו יעד מידיד, להשלים את המהלך של שיקום הבורות ד- הבטחות יחד עם חברי ו- הנה. „ובחשש כל דרך כדי ל- החזיר עטרה לישנה".

„למפנה": בחירות חוזרות

מאת שאול שיף, סופר „הצופה"

סיעת „למפנה" התכנס ביום הקרובים כדי לדון בהצעת הכ- רעם בסיעה זו להבוע בחירות חו- זרות לכהונת המזכיר המדיני ואולי גם לכהונות אחרות.

בשיחה עם סופרנו אמר אברהם מלמד כי נתברר לו כי ספירת הקו- לות היתה לא חוקית כאחר ויו"ר ועדת הבחירות יצחק ייגר התפטר מתפקידו. כ"ר הועדה ההתפטרותו היא התפטרות הועדה כולה.

לדבריו, על פי החוקה בחירות שבאלו אינן חוקיות וסיעת „למפנה" תתבע במשפט הבא של הועידה, ב- 18 לספטמבר לקיים בחירות חוזרות.

לאמיתה זו יוכלו להצטרף גם כי- שהיו מועמדים לכהונת שר ולכהונת הנ מזכיל המפנה". מלמד אמר עוד לשופר „המופה" כי נוצץ עם כשי- מכים הללו הוי שותפים לדעתו כי אין ועדת בחירות חדי הבחירות אינן חוקיות.

„הפעם צפויים מקרי מוות"

מאת מרדכי זפס

„אם יעזבו האחיות את בתי-החולים, נגרשה כלילה, — הנה יעמה יחזו מקרי מוות" — כך אמר אתמול ל„הצופה" ד"ר רם ישי, יו"ר ההסתדרות הרפואית.

לדבריו, שלא כבשביתה האחר- ונה, אם אכן יתפתח האחיות בשביתה, הפעם ברצונו לנטוש לגמרי את בתי-החולים ולא ל- השאיר מטיות אף לא במחלקות הדחופות. ביל ישי סבור, ש- במצב כזה בתי-החולים לא יוכ- לו קיים נעבר ל„שבת, וכי הרופ- אים, לא יוכלו לבדם לסייע ל- מקרים דחופים עקב האחות ד- כדומה ובפרט מקרי מות כבר ביממה הראשונה.

כיל עם פרוץ השביתה, מתי- כונים הרופאים לשלוח לבתיהם את כל החולים שאין נשקפת להם סכנת מוות.

(ראיון עם ד"ר ישי יראה ב- כדור „שיחות השבוע").

דרוש
בעל מוסף
לימים הנוראים הבעלאש
לבית הכנסת האשכנזי
קריית הרצל בני ברק
רק בעל קול ערב וחזק
יתקשר 03-782154
בשעות הערב בלבד

היום ייערך נסיון נוסף למנוע שביתת אחיות

מאת חיים פיקרש, סופר „הצופה"

גם אתמול לא היתה כל פרי- צת דרך בשאלה שהתן עם האח- יות והשאלה הכתן מיעיקה לבין המעסיקים והסתדרות. נקלע שוב למסרי מהנם. הבוקר אמר- דיים שר האוצר משה נרסים, מזי- כיר ההסתדרות ישראל קיסר ד- ראש האגף לארגוד מקצועי הוים הבריאות להיפגש עקב האחות ל- לבבש הסרי מסוהרה ולהביא ל- מתנם של הבעיה וכמהן.

מחוצי מסה הנרום של האחיות נמסר כי הן עשויות לאבד את סבלנותן אם לא יעמא הים הנסדר

(המשך בעמוד 2)

מבצע מיוחד לחגים!
חיחש אתנבות אתאיך באחריות
מאגר מגה-חלקאמיר
טלקול:
052-78862
04-333454

תהיה פיסגה? מתי?

פרס: אני אופטימי

מאת שלמה הדר, כתב „הצופה"

יש סיכוי כי פגישת הפיסגה פרס—מובארק תתקיים בסוף שבוע הבא במיקום מן הסתם. ראש הממשלה שמעון פרס אבר זאת בפגישה עם עתונאים במשרד הממשלה שבאפין בתום סיור מרגיעה המבחן ומשרדי גבול הצפון.

„כל זה תלוי לפחותיו ודוחה לא לזכות את ה- נקודות החשובות לו. ישראל לא תוותר בנגיל פגישת הפיסגה. מדובר בקשיים שניתן להתגבר עליהם, בשני נושאים: בחירת הבוררים — נושא זה ייפתר מאליו, והקושי בקביעת הארזור שיאמן בפפה. הענין למצבים אבסורדיים שהודיעה הוא על איזור מגוזר בגודל שלושת רבעי דונם בארזור אחד, ובאיזור שני של שני רבעי דונם — שטח השווה לרצפת חדר".

בענין נסיפתו הקרובה לארה"ב אמר פרס כי לא ידון שם על עבר והוה ולא על הרוטציה. אלא על העתיד. „נגשה לקדם את תהליך השלום בקיצה עצד אי יחתום הסכם שאבה".

משרד החוץ: סיכוי קלוש

מאת כתבנו הדיפלומטי בירושלים

בירושלים סבורים שועידת הפסגה בין פרס למובארק תידחה להאריך. מלבי יחוץ לאחר הלשים שהגלו מהשלמה שבר הבריות. זר מצרים מעדיפים קשרים בדוגים, הן בנוגע לבוריים הן בנוגע לסיכון הגבול.

מהאו הסיכוים לבואו של שר חוץ האמריקני ג'ורג' שולץ לאחר שמרפי לא הצליח לבבש נוסחה לחודעה משותפת בתום הפיסגה שתהיה משותפת לישראל. מצרים וירדן.

מובארק מוסיף לעמוד על כך שחתימת שבר הבוררות הוא תנאי לפגישת פיסגה.

במשרד החוץ אומרים כי מבחינת משרד ראש הממשלה אברהם עמיר היה אופטימי מדי, כאשר בישר בשבוע שעבר על פגישת הפיסגה בין פרס למובארק. סבורים שם שעמיר הצלים את התנאים של מובארק. לפגישת פיסגה, אי שיתכן והמצרים התחייבו את עבריותיהם בדיים האחרונים ושינו את הטון.

מרפי ממשיך לנסות לגשר על הפערים בין ישראל ומצרים

הדלת האמריקני למזרח התיכון ריצ'ארד מרפי, נפגש אתמול עם שר החוץ המצרי, עיסמת עבד אל-מגיד, בניסיון לגשר על הפערים הרבים שבין ישראל ומצרים. מרפי הגיע לקהיר מתוך הנחה שהמצרים יסכימו לבוא לשיחה עם ישראל, אולם עד כה לא נמסרה הודעה על מועד הפגישה.

ירדן לא רמזה עד כה על נכונותה לחתום על הצהרה מעין זו. הלתאן הירדני „ארמאיי כתב אתמול: בלתי חדבר כי הבחרת השלום מכוונת רק להשמדת הר בנית השלום הצרבית, ולהרחקה אפשר מתהליך השלום".

מובארק שיגר את יועצו הי מדיני, אסמה אל-באז לרבת עמון, שנפגש שם שלשום עם המלך חוסין. מובארק ותוסיף נהלו אור ליום הי שיחה טלי פונית.

מצרים הציעה את נשיא שוויץ לשעבר כבורר

העתון המצרי „אל מוסא- ור" מסר אתמול, כי משל- התיקוך של שוני המדיניות הי- לוקות עדיין ברעמון ברסר בחירת ראש צוות הבוררים.

העתון גילה כי שני הצדדים הסכימו בתחילה לבחור לתפקיד זה את פייר גראבר, בעבר נשיא שוויץ. לדברי העתון חזרה בה ישראל מהסכמתה לעיניו, לאחר שחשש פורסם בעתונות המצרית. לפי „אל מסאהאר", נשי מצ- רים, חוסני מובארק, מוצה כל פגישה עם ראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, בישובה של בעיה זו. מדובה של פגישת הפיסגה הוא ה10 או ב11 בספטמבר. יצוין כי שרטוו הראשי של „אל- מסאהאר" נתקבל לפני יומים לשיחה אצל נשיא מצרים.

קריאה לסובלנות ואהבת ישראל — במרכז מסע הדת עוררות בצה"ל

הרב הראשי לצה"ל, אלוף הרב גד נבון: עלינו לטפח אהבת ישראל וארץ ישראל שהם המסד הקיומי של מדינת ישראל

מאת כתבו „הצופה"

המנע הנוצרות בצה"ל ש- נפתח אתמול בסעמד הבתי ב- מרחב הולון קיבל הכנה הנת- הפיסגה: „מבלולות ואהבת ישר- ראל — אחבר לאמתו".

המסע מתנהל על ידי הרב- נות הצבאית הראשית ומטרתו כי מנאי הם הפיגורים ויעלה את כל מהירות הנשמרים של „הלל, לרמות מהירות המצמצות לאורך קווי הגבול הארוכים של מדינת ישראל.

רמת הגולן לבשה חג. אלפי חיילים נהרו לבקום המפגש, כדי להשתתף במסדר הנוצרי ורות לקראת הימים הנוראים. הם הגיעו על כפפיהם כשנו- מורות צה"ל מנעיבה בשירי לבת מתאימים לרוח הימים.

בשעה חי"צהרה בראש עלה אל הבמה, הרב הראשי לצה"ל, אלוף הרב גד נבון, אלוף הפיקוד יו- סף פלד, רבנים צבאים וקצי- נים בכירים בפיקוד.

רב צבאי הסביר „תקיעה בדר- לה" דבר שבא לסמל את פת- חת המסע.

הרב הראשי לצה"ל אלוף הרב גד נבון, בנאם בקיעה על יחר- דון של עם ישראל ישראלהון ה- רחבת אמר בין הנאמר: „עם ישראל התיחד כאן היום לפנ- בסיפות ערכים ויחוברים שהב- יסוד קיומנו. הנכנו דוחים על דבר אהבת האחבה שהוד לנו: „יהי בבוד חברך חביב עלך כשלך".

הרב הסיף: „הם כבה לוו- לת הסתיגון לסובלנות בבראים להבנה בין כל הלקי האומה. הנ גם בחדים יסיד איתן ל- קיום המצוה הבעלה הכוללה ב- תוכה את כל מצוות התורה ו- הלא היא: „ואהבת לרעך כמוך". זאת גם היתה סיסמתו של רבי צעיבא שהלל הזקן אמרה כי תנאי לקבלה לתורה".

בהמשך דבריו קרא הרב מ- ראשי לצה"ל להרחבת הסבאה — בזה, ופיפות אהבת האדם מ- נברא. בצלם אלוהים — מזה. אהבת האדם בבראי איתנו ל- אהבת כלל ישראל ואדץ-יש- ראל שהם חיסוד המוצע עליון הרכנה מדינת ישראל.

אלוף הרב נבון ציין שלא היתה עוד תפיפה כבו הפיפהנו בה הוכה לפנה את אהבת יש- ראל ואהבת האדם באשר הוא אדם.

כן פנה הרב לחיילים להק- פיד על המצוות ערכיות-מופ- תות, „בו הדרך היחידה לטמ- דוגמא לדור הבעיר בתפוצות ו- לעודדו לעלות לארץ ישראל" — אמר.

בסיום דבריו פנה הרב הרא- ש לצה"ל אל החיילים הנפש- דים באומרו: „בימי הדין הר- חבים עלינו לבדוק את עצמנו ולהכפיל את מאמצנו לדבוק ב- מסורתם של הראשונים שבאו לכונן את ארצנו ובחמדי ה' גם זמו לחשמת מדינת ישראל. נא- מן את דרשם בסמיות נפש, בפנוה ובבריות כמנעשים חזון בראי ישראל לעשות את ה- ישר והטוב בעיני אלוקים וא- דם.

אלוף הפיקוד יוסף פלא שהי- ביא את ברכתו למסע התעודדות הנבית של השילוב בין כוח ידוה הבריחדים את צבא ישראל.

אחון הצבאי הראשי ומקהלת הרבנות הצבאית הנעימו בפרקי תפילה ודומה לרוח ימי הרחמים והסליחות.

גיוס מילואים מחשש למלחמה עם סוריה

שתי השרמות מילואים גויסו כשמנע אעבר יהועבר לגיון מרשש שסוריה תפתח במלחמה.

הכוחות התפרסו בעמדות ובבסיסים לאורך הגבול. מסר פתוח כוריתי. הפתגם כותב כי בישראל היה חשש שסוריה מתכוננת לפתוח במלחמה לפני הרוטציה. עוד נמסר שישראל מתכננת פעולות צבאיות בעקבות פריסת הכוחות הסורים באזור צידון התגברות פעילות הפת"ח בדרום לבנון (צ"ב).

ישראל החלה בשיפוץ בניין השגרירות בוורשה

6 מהנדסים מישראל יעמדו בראש המבצע לשיפוץ בניין שגרירות ישראל בוורשה, שהחל מבר אתמול.

יואל גילת, איש מטרד הנוף, הגיע אתמול לוורשה, כדי להתחיל בתהליך השיפוץ שיימשך כמה שבועות. כבר אתמול החלו עובדים מהכנסת חומרי בניין פנימה.

ממשלת פולין הכחישה שהיא מתכוונת לחדש את היחסים עם ישראל. כאשר נשאל המנהל הישראלי מתי תיפתח בבנין מחלקת האשרות ענה: „אני רק מהנדס, איני יודע". כיום מטופלים שגריריה הקונסולריים של ישראל בפולין, על ידי שגרירות הולנד. (ג"מ—ד"ר)

צעירים דתיים בשדרות יפגינו הערב מול ביתו של ראש המועצה

עקב גל חילולי השבת וקיפוח הציבור הדתי ✱ סניף „בני עקיבא" פועל במבנים פרוצים ✱ נסגר גן דתי ✱ הפעילות התרבותית מתרכזת בערבי שבתות ✱ בריכת שחיה נפתחה בערבי שבתות

מאת כתבי „הצופה"

מאות צעירים דתיים משדרות מהמונים להפגין הערב מול ביתו של ראש המועצה המקומית עמיר פרץ. בעיקר הדתי המקומה האחרונה הקונדרה בשדרות הטיבה נגמה נל חילולי השבת וקיפוח הצעירים הדתיים בעיירה.

תושבים דתיים בשדרות קובלים על קיפוח בולט בתלונות נשאבים. כך למשל, בעוד שבעזרון „הנוער העובד והלומד" כמופח ובשוקן על ידי המועצה המקומית, מקיים „בני עקיבא" את פעילותו הצעירה במבנים רעוים. שהוכרזו מבוטלים, כשלעיתו ברוב שיקן המדיה ריחות בלתי נסבלים, חלונותיו פרוצים.

לאחרונה סגרה המועצה המקומית גן ילדים דתי „מסעמר חסכון", למרות שרוב התושבים בעיירה דתיים, ובאותה שעה פתוחה גני ילדים חילוניים.

בשדרות קיימת אגודת סטודנטים ממשפ המועצה המקומית. מהסטודנטים הדתיים נגבע יצוג במגרוה, וכך שעה שהחלוקות מלגות לצעירים. הלומדים חיבים להשלמה לבגרות במכללת „שפיר", הצעירים הדתיים הלומדים בישיבות ה„הסדר" או עוס- קים בלימודי הוראה — אינם מקבלים מלגות.

קיפוח אחר מתבטא בפעילות ההדבותית המתקיימת בסעמ כולה בערבי שבתות, באופן שבונע את השתתפות הציבור הדתי. צעירים דתיים שהתארגנו בעיירה לשינוי הנכב, קובלים כי כאשר ביקשו להעביר חלק מהפעילות ליסת החול, או לפבותם בפעילות מקבילה, נענו בהערות משפילות על רקע אמונתם הדתית. גם באגודה למען הדיל בשדרות אין נציג דתי, הדבר מתבטא גם בחמני פעילות, כך שחיילים דתיים המגיעים לחופשה מקופחים לאחרונה פתחה המועצה המקומית של שדרות פעילות בשבתות, המפיה בצורה ברלסת ביותר את ה„סמאטס עוד שהיה בחוג שנים אחוות בעיירה. בין היתר, נפתחה בריכת השחיה בעקום בערבי שבתות. פתיחתה, שלא איפרה במועצה המקומית גורמת לכך, שהמתפללים הקבלים את פני השבת נאלצים לחזות במראות סאיר להם בדיוק קיר עם תפילתם. עסב כך קיימת תיעוכות להפגין מידי שבת ליד הבריכה, עד שהיא תיסגר.

(המשך בעמוד 2)

בת ה„אימן" פתחה סניף בתל אביב

תושבים בשיכון דן שבמפון תל אביב קובלים כי ל- אחרונה חפסה שכינתם לסרכה עד בת ה„איכון".

סניף בת ה„איכון", שהוקמה נגמא ברחת השרון, במיקום בשיכון דן בתחוב מסילה, התושבים במתם מספרים, כי בעוד שבתחילת פעילותם, מנו חברי הכת כ-15 איש הרי כיום מתרבר בעשרות רבות, ופעילותה מתבקדת בקרב תלמידי התיכון באזור. (ה. ג.)

„כך" ו„גוש אמונים" ערכו תפילה ביריחו

כ-40 פעילים מטעם התנועות „כך" ו„גוש אמונים" ערכו אתמול תפילה בבית הכנסת העתיק ביריחו.

כידון שהמצם לא נערכה במקום בצורת פולימית. אישפר הבא את התפילה, נציגי אלי"ל הודיעו מספר פעמים כי כל עוד מדובר בתפילה רגיל בתפגנות, אין מעדים כל התנגדות. פעילי „כך" אמרו כי ימשיכו בפעילות שמטרתה לתסב את תשומת הלב לרחיבי.

לחברנו ח"כ דוד דנינו
ראש מחלקת הארגון
אנו משתתפים בצערך הכבד
במות אחותך
מרת שמחה יפרח ע"ה
בבחמת ציון וירושלים תבוכה
ולא תוסיף לראבה עוד
הסתדרות הפועל המזרחי
הועד הפועל

16 שנים חלפו מאז נלקח מאיתנו ילדנו אהובנו
דורון ז"ל
נעלה אל קברו להתייחד עם זכרו
ביום ראשון, ג' אלול (7.9.86), בשעה 16.30
נפגשים ליד השער החדש בבית העלמין בחולון.
יפה ודוד אולמר

ביהכנ"ס „אהל אהרן"
רח' חרל"פ 39 ירושלים
במלאת שלוש שנים לפטירתי של
מרן הרה"ג
הרב אברהם קרול זצ"ל
הנני
אזכרה ולימוד משניות לזכרו
במוצאי שבת פ' שופטים, ב' אלול תשמ"ו,
בבית הכנסת, בשעה 20.30 (שעה קיץ).
• עיון בספרו של הרב „מעייני הברכות"
הרב דוד אהרן ליבמנשטיין שליט"א
• קטעים לזכרתו: מרן רבי יצחק אנגלרד
• לימוד משניות
• יזכור
מנחה: ע"ד מר מנחם יעבצי
העליה לקברו — ביום ראשון, ג' אלול, 7.9.86,
בשעה 7.30 הרצאה מביהכ"נ בשעה 7.15
המשפחה הנהלת ביהכנ"ס

חברת חיים ליפשיץ בע"מ
למכירה
בבני-ברק
קוטג'ים
מפואר'ים
7 חדרים + מרתף עליון
מהר שלום, מרח' אריים
טלפון 032-558151

למוסר חרוצי בירושלים
התפנה
מאגר כלי צפני
מקום
לבת שירות לאומי
להתקשר 02-528270
או 527847

מכללת זבולון
לתודה לטכנולוגיה ולאמנות
„כל שיחסר בחוכמות המדעים
כך יחסר המש ידות בתורה" (הגריא מווילנא)
הזמנה
למועמד פתיחת המכללה
הצבור הרחב מוזמן להתחתף בטקס שיתקיים אי"ה
ביום שלישי, ה' אלול תשמ"ו (9.9.1986) בשעה 18.00
בבנין המכללה, רח' הרא"ה 17, בקרית שמואל — חיפה.
בפעקד:
הרב הראשי לישראל הראשון לציון —
הרב מרדכי אליהו שליט"א
הרבנים הראשיים ורא"ד בחיפה
רבני קרים והקריות
הגר"י רוזנטל — ראש הוחדה הרוניה
הרשדים: ד"ר יוסף בורג ויוסף (יפקה) שפירא
ראש עיריית חיפה — מר אריה גוראל
הכר כנסת ואישי ציבור
בתכנית:
• הטרת הלוט ע"י הרב זיינגנט
• קבעת מזוזות ע"י מר אריעזר אלתר —
סגן ראש העיר חיפה ויו"ר הרצה הכנהל
הרבנים הראשיים ורא"ד בחיפה
• ברכות
• קולות הרבל — בקהלת זמר ופרקי גניגה
הכנחה: מר עמינדב דים
בברכת הדורה
יעקב הלוי שפיצר ועד קרית שמואל
ראש המכללה, רב העיר קרית-ים חיפה

ב"ה
הרבנות המרעצה הדתית בני-ברק
מחלקת הכשרות
לידיעת הרבים!
תננו להודיע כי המפעל „פיקנטי" בבני-ברק
עומד תחת השגחתנו הקפדנית
ויאכלו ענווים וישבעו,
לעומת זאת רשת חנויות „פיקנטי" המפוזרות ברחבי הארץ ואין להם השגחה מהרבנות המקומית, אין לסמוך על צילום התעודת שלנו שמשתמשים באותן החנויות.
הרב שלמה קורת
רב העיר

לישיבת בני-עקיבא „תקות יעקב" בשדה יעקב
דרושים
* ר"מ — מחנך כיתה
* מדריכים חברתיים
* מזכירה
נא לפנות בטלפון 04-931477, 931544

על המצפה

יש לדחות את הפיסגה

חבלי הלידה הקשים המתלווים להכנות לקראת פגישת הפיסגה בין פרס למובארק דיים כדי להוכיח שאין הטעה כפולה לפגישה בין ראש ממשלת ישראל לנשיא מצרים. מכל מקום, ספק רב אם באווירה כזו ניתן להגיע לדיון פורה, פגישת פיסגה חייבים להכין היטב־היטב, תוך בירורים מוקדמים, כדי להגיע להסכמה, לא רק על סדר היום, אלא גם להפיצת הבתיחות בין הצדדים. בלעדי זה, באין אווירה של אמון והדדיות — יותר מאשר הפיסגה תעניל היא עלולה לקלקל ולא בנקל יוכלו לתקן את הנזקים שייגרמו על־ידי פגישה חפוזה.

אין זה סוד שנשיא מצרים וחברי ממשלתו מערבים קשיים רבים בדרך לפיסגה. העובדה שהם ניתלים בחתיכה טופית על קשר הבדידות וראוים בה תנאי בלי יצבור לפיסגה מוכיחה כמאה עדים שמצרים אינה מעוניינת בפגישת פרס—מובארק. מה שמעניין אותה הוא החוזרת מאבק לידיה. מבאן גם הזיקיות שהם מגלים לגבי שרטוט המפות, וכל המתלוה לקביעת הגבולות.

בהתמנות זו, ראוי לחזור ולהעיר, שעל אף ההבטחות שניתנו על־ידי שליחי מצרים, שעם איחוד שטר הגבולות יוחזר הסגריר, ייקבע מועד לפיסגה — הם לא עמדו בהתחייבויותיהם. הסגריר לא חזר. גם אין תאריך לפיסגה. לא זו בלבד אלא שלטונות מצרים אף דחיום ללא הסבר סביר את הוויתרים אחרי הצוללת „דקר", חרף הסכמתם לפתח מיד בחיפושים.

על ממשלת ישראל לבחון היטב: האם לא הגיע הזמן שראש הממשלה שמעון פרס יודיע לנשיא מצרים, כי בנסיבות הקיימות הוא מעדיף לדחות את הפיסגה למועד אחר. ייתכן שזה יקל על מובארק, אשר בלאו הכי אינו מעוניין בפגישה. אולם, החלטה כזאת גם תוסיף כבוד למדינת ישראל ולראש ממשלתה, אם ישכילו לכיס קץ לסחיטה המצרית שעיקרה להכתיב ויתורים על גבי ויתורים לישראל כתבורה ל„פיסגה" הספק רב אם יש חפץ בה.

בכלל הזמן שנותר קצר, כך שגם מבחינה סכנית, אי אפשר להכין „פיסגה" כראוי, אפילו אם הוטני מובראק יודיע היום או מחר, כי הוא נכון לקבל את ראש ממשלת ישראל.

נקווה שאכן הממשלה תגיב כן ותודיע למצרים כי גם להם יש תנאים ל„פיסגה", וכי לא בכל־מחיר הסכים לפגישת פרס—מובראק.

איפה הם היו?

הכנסת נתבקשה השבוע להעלות על סדר יומה את פרשת הפיקפטוק שהוקם ע"י הקיבוץ גיר אליהו. הדוברים הדתיים שהעלו נושא זה הסמיכו את זעקת השבת המתחללת, וכן דיברו על ההידרדרות מבחינה חברתית־תרבותית הנגרמת עם פתיחת הסוק ביצוקו של יום השבת. אולם, הרוב השכאלני ניצל את הדדיותם של רוב חברי הכנסת ובהצבעה שנערכה זכתה הצעתם ברוב הנושא הורד מסדר יומה של כנסת ישראל.

הדדיותם של חברי הכנסת מסיעות הקואליציה בדיון זה הוכיחה כי לא המערך, גם לא הליכוד דעתם נתונה למערכה על קדושת השבת ועל שמירה על ערכי התרבות השוריים של עם ישראל. רובם הגדול לא הופיע לדיון זה. גם אותם חברי כנסת מקרב שתי הסיעות הגדולות, הנהגים להופיע כמי שמכבדים את מסורת ישראל, לא הראו את פניהם, למרות שנתבקשו לבא כדי להבטיח רוב הקורא להפסקת התחזה המביש ששמו „פרשפשוק". הם הצביעו ברגליים — בהעדרותם — נגד שבתם של ישראל, וגם נגד הערכים של תנועה העבודה בישראל.

התנהגות זו מהווה פגיעה קשה כשותפי הקואליציה מקרב המחנה הדתי.

יש להצטער שגם רובם הגדול של שרי הממשלה לא נכחו בעת ההצבעה. כך שאף הם גילו אי־אכפתיות מופגנת בכל הקשור בערכים דתיים ותרבותיים של מדינת ישראל.

למרות הכל, אין להרשות מהמאבק לביטול ה„פרשפשוק" שהוקם על אדמת הלאום, בלא רשיון ובניגוד לתנאים לפיהם הוקצו האדמות לפיתוח חקלאי ולא למרכז מסחרי.

אגב, ביהב"ש שהתייחס לתלונה שהוגשה נגד הקיבוץ על שינוי יעד הקרקע, קבע בפסק דינו כי יש לבעול את הפרשפשוק הואיל והוא פועל בניגוד לחוק.

סיכומם של דברים: המאבק חייב להימשך עד אשר אנשי גיר אליהו יחזרו מרוע מעללימם הרעים את הפרשפשוק שהוקם על אדמת הלאום — היא אדמת הקודש של א"י.

בין ביקורת לקנטור

בראיון המתפרסם היום ב„הצופה" דוחה ראש האגף לחנוך ממ"ד במערך החינוך התרבות את הטענות כאילו חלה הקצנה במערכת החינוך. „זהו סערה בכוס מים" — כך הגדיר את הטענות שהועלו ע"י מספר רבני הורים בירושלים.

אין זו הפעם הראשונה שגורמים שונים מעלים טענות כלפי החמ"ד וכאיומים מורים ומחנכים בהקצנה. לרוב דבר זה נעשה ע"י אנשים הרואים בחינוך מערב — איראל, ובבריטה מעורבת — תעודת זהות תרבותית. גם אם אין לשלול מהם את הזכות לחוות דעתם על טיבו של חמ"ד, יש לדרוש מהם שלא להופיע בשם הכלל כי אם בשמם הם. כשם שקבוצה זו רואה בחינוך מעורב את העיקר, יש קבוצות אחרות, ויש לזכות שהן מייצגות את דעת הרוב, אשר רואות בהפרדה בין בנים ובנות ערך חינוכי חיובי, במסגרת הקניית ערכים יהודיים לפי מקורות ההלכה היהודית. גם קפידתם על התנהגותם הדתית־חברתית של המורים, כולל הלבוש של מורות, ראויה לתשומת לב ולהבנה. מחנך חייב לשמש דוגמה, לא רק בידע שלו ובכישוריו המקצועיים, אלא גם באורח חייו — בהתנהגותו היומיומית. יש איפוא בהחלט מקום לדרוש מהמורים להקפיד על הכללים שנקבעו באורח חייהם ותוגעים להתנהגותו של אדם דתי, לרבות הלבוש שהוא לובש וכו'.

החמ"ד מיסודו הוא פלוראליסטי. יש בו מסגרות שונות — מעורבות ובלתי מעורבות; כיתות רגילות וכיתות עם השלמה תורנית ע"פ בחירת ההורים; בתי ספר עם הנוי דתי מיוחד, ובתי־ספר בהם מסתפקים לעבוד לפי הספר — ע"פ מה שכתוב בתוכנית הלימודים שהוכנה ע"י משרד החינוך וה־הדבות. כל אחד יכול למצוא את המסגרת הקרובה ללבו. כך גם בחינוך התיכוני — יש בתי ספר תיכוניים דתיים, ויש ישיבות תיכוניות; יש אולפנות לבנות בהן מושם הדגש על חינוך תורני מוגבר, ויש בתי ספר תיכוניים לבנות הפועלים לפי מתכונת רגילה וכיו"ב. לכן זהה איוולת לתקוף ישיבות תיכוניות ולהאשימן בהקצנה בגלל שהמורים והמחנכים מקפידים על כל כללי ההלכה. אין להעלות על הדעת, שמי שאינו מוכן לשלוח את בניו לישיבות ולאולפנות, יכתיב את תכנית הלימודים של מוסדות החינוך התורניים־לאומיים.

מובן שפה ושם יש מקום לתיקונים ולשיפורים. מבחינה זו כל הערה היא חיובית כל עוד שאינה קנטרנית. כל הצעה לשיפור יכולה להיות לתועלת, אם זו עונה על הקריטריונים המקובלים במערכת החינוך.

אין מקום לתקוף את המערכת של חמ"ד שהיא פאר היצירה הדתית־לאומית במדינת ישראל. חובה על כל שוחרי חמ"ד להתייצב לימינה ולדחות בתוקף את דברי המשמיצים והמלעיגים, שבפה ובערה אחת גם דורשים לעצמם את הזכות להיות מורי הוראה, המתווים את הדרך של החינוך הממלכתי־דתי.

הרב יצחק לוי: נעבור בכל הארץ כדי להחזיר עטרה ליושנה

מזכ"ל העל של המפד"ל סבור שביטול הסיעות יהיה תהליך ממושך, אולם משטר הסיעות כבר ביטל

מאת חיים פיקרש,
סופר „הצופה"

„הרב יצחק לוי, מזכ"ל העל של המפד"ל, מבטיח לעבור בכל הארץ כדי להחזיר עטרה ליושנה. לדעתו, בעזרת הקב"ה, ייבחר בכל אחד מחברי הרשימה הדתית לאומית לכנסת הבאה, כאשר כל אחד מחברי הרשימה יבטיח לבוחריו, כי אם ייבחר, הוא יעבוד לטובת הציבור הדתי־לאומי, ולא לטובת הסיעה שלו בלבד. הרב לוי מבטיח, כי אם ייבחר, הוא יעבוד לטובת כל הציבור הדתי־לאומי, ולא לטובת הסיעה שלו בלבד.

הרב לוי כבר כי עם השלמת מערכת הבחירות של מפד"ל ביום ו' הוא יקדיש בבוקר בקורים עם נציגי הסיעות ברחבי הארץ, יחד עם נציגי הגוף הרציני־הדתי. בתמצל להילית הפעל בכל רחבי הארץ כדי להחזיר עטרה ליושנה ולעורר את ציבור הצבי רים לפעילות הגיונית מחודשת — אמר מזכיר העל של המפד"ל.

פעולה כיחדות תיעשה לקירוב לבבות בין תישבי עיירות הפר־יפה הדיסבים ביחדה, שחברון יוכל עזה.

הרב יצחק לוי אבר עוד כי לי אחר בהרמה מחדיר של דיר יוסף בורג, הוא יעלה יחד עם ירח ה־יעדה המובטחת דיר יהודה בן מ־איר לביקור של השר בורג בדרך בדרך עלים כדי לדון עיתו על מועד פרישתו מן הממשלה.

בהשאלה לשאלה שהרב מזכיר העל, כי אין לדבר בשלב זה על ביטול מוחלט של הסיעות בעפ־יול. הליך זה יכול להיות מבר־שר, שכן לאחר שיבא רבות מבטי־ר הסיעות שהיבטיח בהנעה לא קל להשתמיד כבר. אילם הוא הוראה הישל הסוב מבר, שהשטר הסיעות עבור חיבל בכנועה ואי מה עדי הלוקה לפי אחוזים ולפי עבירות כוח, אלא מהבולות מבי נעקה בחידה הדקרטרות בקלפיות, „הדי מיתני קיבוצים" — אמר הרב לוי. הסיבה כי הוא מחרה שגם בתיבי הבחירות הוחל הבראה הדי מבלה „ביטל לאצוד קריסה קב ראשונים נפשים „בשבקתיים".

אדיר בופתי

הבחירות לתפקיד השר בבר־שה שיחליף את דיר בורג וכן את בחכירי המשנה של התנועה הדתית לאומית, הלוו בשעה 9 בבוקר, בבדי מיעדי.

בכיכר דו הרי־בבו מאות צירים שהגיעו מרחוקים. ההצבעות הת־נהלו עד לשעות הצהרים, ובמהלכן הגיעו פעילים ושליחים של הי־מצדדים את פני הבאים בהצנת הדיר הבחירי, לרבות המצעות סס־ניות של כמה מהמעמדים.

האווירה היתה שקטה ורגועה. סמוך לשעה 11 לפני הצהרים, הגיל הירון בשלם המלאכה בהשר תתפת מאות הצירים, ובה מסר דיר הדרה הבוחרת, דיר יהודה בן מאיר, על דוך הנשמה לבחי־רתם של הרה־ארגון, בית הדין הגדולים של התנועה הגוף ה־רציני־הדתי.

בדיון כי על פי הוקת התנועה, ועדת הרה־ארגון צריכה לחיות מר־רכבת מ־3 בחברים, ואת הבלאצה של ועדת הבחירות, לבבל הנשים, מטר לתעדה יצחק יגר, הדיר.

בעקבות הצנת המיעצרים התפ־תח דיון, שבו ביקשו חברים רבים להביע השמותיהם לבבי הערבב, כ־שולק ניכר מהם תובע הגדלת שי־בון הנשמדים מבבי עדות המזרח.

בדיון הראשוני על הרכב ועדת הרה־ארגון, דיברו: דניאל בשאר, אהרון בן דוד, עזר־אל צדוק (מר־כיר אלעד הנשמים של הפועל המזרחי), אליהו רחמים, דוד בר־גמן, שלום מלכה (ראש מחלקת ה־ארגון), ישראל נבון, יעקב זיבר, שברהיה הלל, מאיר בן שטון, וחי־יה משה ומזכ"ל העל — הרב יצחק לוי.

„אמ"ל" ממשיך להלום ביוניפי"ל: 3 חיילים צרפתיים נהרגו ממטען צד

שלושה חיילים צרפתיים מבחר־אים מרדים לבנון נהרגו ואר־בעה נפצעו קל אתמול בשעה, מחמי־מוקשה משמון צד לדר הדרומית בעיירה.

כתב עתים שלמה חדר מיסר, כי החיילים עסקו בחיפוש כרטר נוסר, בהלך הרגלי, הופעל רבבים מפי־ען צד. שני החיילים שהיו ברוכים יותר לסמען, נהרגו בשקט. הדיר נוסף שהיה לפניהם. בפגע אבטחות ובת בדרכו לבית־החולים.

בנשרים בבה הארים שבריים, כי דיר הבבר ידרי לבבהיות בין ה־ חיילים הצרפתיים לבין אנשי „אר־על", שהחלה בתחילה לפני כחודש בה נהרגו כולבה חיילים „אמל" ו־ נפצעו 16 חיילי ארם צרפתים.

עלבב כי דרש נציא צרפת פלו־ ראת מיטראן אתמול עיבבות ל־ חילי יוניפיל. ראש ממשלת צר־ פת ליאק שיראש דרש אתמול לדר־ גדיר מחדש את מנדט יוניפיל כדי שחיילים לא יהיו חשופים לתר־ קפות.

בנשרים של החיילים שנהרגו ב־ דיר הבבר ידרי לבבהיות בין ה־ חיילים הצרפתיים לבין אנשי „אר־ על", שהחלה בתחילה לפני כחודש בה נהרגו כולבה חיילים „אמל" ו־ נפצעו 16 חיילי ארם צרפתים.

לדעתם, אם ירשיך הבחיות, לא יוכל הכוח הצרפתי להישאר באר־ ור.

הים נבעי לדיים לבבון חת מר־ גדיר מחדש את מנדט יוניפיל כדי שחיילים לא יהיו חשופים לתר־ קפות.

שמיר: למה ההדלפות מחקירת השב"כ הגיעו לכתבים לענייני מפלגות?

מאה מפרנו המדיני מירושלים

כאשר אני מדבר, אני חיי שש משהו דבר. אני מחוסן במני הידיעות הן אינן עשיות עלי שום רושם — אמר ממולא מקום ראש הממשלה יצחק שי־מיר, בתגובה על הידיעות, לפיהן הוא נחקר על ידי מס־ מיל המשטרה בעניין השב"ש וכי הבירר יהיו רשמו, שהוא יודע על מה שהתרחש.

שמיר אמר שאין לו מה להס־ תיר. כאשר יתראים אותי אני מגיב לבם את האמת כיילה. ה־ פרוטוקולים לא יצורו לבישהו ב־ מצהר".

לשמיר נמסר כי מר שביר לא מתרגש כן הפרסומים מס־ ביב לדהוני הוא מרגיש שמי בחינה אישית אין לו בעיה.

שמיר חבית הקה שנשא ה־ שביב יד הכתובתיות. ולשב"כ יתאפשר לפעול בשקט.

מהיני שמיר נמסר לשמרנו כי הוא ידע שהקירה המשטרה תיתרך בלהיר הדלפות. אך הוא מתלא שהדלפות הגיעו לי אזני הכתבים לענייני מפלגות ר־ לא לכתבים לענייני מפלגות.

לפי הדיעות שהגילו, סעון ראש השביב לשמר. כי הוא דיוח לשמיר על מה שהתרחש בפרשת האיטובוס מספר 300. וכי הוא פעל „בהבכות ובי־ רשות".

שמיר התבכא קודם לכן כי על פרשת הצלמת הצדוניות הוא ש־ כע רק לאחר שהעניין פורסם בעתונות. ועל היסוד המהבלים שנתפסו קיבל דיוח לאחר מ־ עשה.

צה"ל יוציא לאור ספר שכתב שר ההגנה הסורי

לאחר שקצינים בכירים חיון דעתם שהספר „הפלישה הישראלית ללבנון" אמין ביותר

מאת גונן גינת

ספרו של שר ההגנה הסורי, מוסטפה טלאס, על המלחמה ב־ לבנון עתיד לצאת לאור על ידי צה"ל.

רוב הספר תורגם כבר בעברית הופץ בקרב גורמים שונים בא־ מין. בלטאונים פנימיים של היל מדיתין חיון קצינים בכירים את הדעה שבדומר בספר אכין ביותר. מפקד חיל האויר לשעבר, שקרא את הפרקים על קרבות האויר ד־ השמדת הסיליים, חיוה את דעתו באמר שפרסם ב„מעריב" כי נר־ אה שלרשות הכותב עבר מידע מדייק.

על פי הספר הנקרא „הפלישה הישראלית ללבנון" („אלייזו אל־ איראלי לליבאנון"), מוריה הי־ תה סבורה כי ישראל לא תתקוף את כוחותיה והיא הסתפק בהרס תשתית המחבלים.

עוד לפני ספר זה מתכונן צה"ל להוציא לאור ספר אחר על המל־ חמה בלבנון, כאת כרים בקרוב. ספר זה עוסק בראיה המלחמה מ־ נקודת ראותו של אש"ף.

אבל, שני הספרים ניתן להגיע בשפת המקור גם בישראל.

זבולון המר נבחר לכהונת שר הדתות

(המשך מעמוד ראשון)

הצעת ועדה הבחירות המכבדת, דיר בן מאיר, עבד על מעלותיהם האישיות של כל המתמודדים. בשבוע לדיר שוחלו הבריאות ובריו זכו לתשו־ אות סוציות. דברים חמים במיר־ חד הקדיש למ"כ היוצא של הי־ פ"מ"ז ראשל בן־נתן, שנעדר מ־ אולם הוריעדה. „אפשר לומר עליו עבד התנועה, עבד הפולמי־..."

הוא הדגיש, כי רק מפלגה הגו־ רסת דת ולאום ביחד תוכל אולי לסיים בשתיו בסערת הימים הער־ מדים לפניהם והמעים כי המבחן ה־ קבע של המפד"ל, הוא אם תצליח לחזור לעדה הפוליטי במלוא כוי־ חה.

השר הנבחר, חיים זבולון אמר שיבה את מערכת הבחירות הנקיה שבייאה את רוח התחדשות התנו־ עתית.

הצטרף למברכים את היה יגר ר־ פרבם על שיגרו לתנועה בשעה קריטית. וציין את שיתוף הפעולה גם למלוך המבורך.

המבורך ביטו לבין מזכ"ל התנועה כמרכז הדתה למתפקדים שנתנו אכונים למהלך המסובך של שיקום הכפר"ל. הוא נשא תפילת שלמה המלך: „אתה חוכמה ומדע תן ל־...", כדי להצליח במשימות ש־ יצציבו את המפד"ל לימים בדר־ לים.

הוא הוסיף, כי יהול את משרד הדתות מתוך עמדה ציונית דתית ברורה ומתוך יחס הוגן כלפי הכל. לא מתוך התבדלות אלא מתוך סו־ בלנות ומתוך נשיאה משותפת בעול עם כל המשולבים בהנהגה.

יוחר הודעה המהמדת, דיר בר־ מאיר, הדה לה"ה אהרון קופולוביץ ושאול יהלום על הארגון המוצלח של הבחירה, ושיגר ברכת רפואה שלמה לשר יוסקה שפירא.

הודעה שלהה תבחומים לה"ה דה דניגו על פסירת אחותו ולרב־ בית משורר על פסירת אמה.

שדרות

לאחרונה גם פותחות חנויות רבות שערתן לפני צאת השבת.

בערב תשעה באב, פתחו מועדי־ נים ומסעדות את שעריהם. מעדנון המסודנים בשדרות, אף קיים ערב שירה בציבור בשכונת לבית כנסת שבו נאמרו אותה שעה קינות תשי־ עה באב. בשדרות קיים חוג עזר ערוני האזור זאת, אולם ראש ה־ מועצה המקומית במנע מלהפעילה.

בשבת האחרונה, קיימה המועצה המקומית מופע ענק לסיום תגיגת הפיק. הכנת הבמה והתפאורה בר־ צה בשבת, כדי להספיק לקיים את המופע עוד לפני צאת השבת. גם חרים יכו־חו שהם מקרים בר־ כים עוד לפני צאת השבת, ובכך לא רק פועל בניגוד לחוק ולסטטוס קוו, אלא מונע מתושבים הדתיים מלחיות בסרטים.

אוכלוסיית שדרות מונה כיום 9000 נפש, רובם שומרי מסורת, ב־ ראש הכוצעה עומד עמיר פרץ, איש מפלגת העבודה. 3 מבין 9 חברי ה־ מועצה הם אנשי המפד"ל, שבעבר עמד בגיבוה בראש המועצה.

גונן גינת

האחיות

(המשך מעמוד ראשון)

המיוחל. „הן תבטשנה את המחלו־ קות בין ראשון לבין ראשון".

בפגישות שנערכו אתמול בין צ־ ציגי הסתדרות המעסיקים הסת־ מה הסכמה עקרונית להסדר של שבעת עבודה בן 36 שעות לאחיות אך סיכום בנושא זה טרם הושג.

בינתיים ההדיר מנכ"ל משרד ה־ בריאות פרופ' דן מ'כאלי את ה־ אחיות. לבל תנששנה את הבטלקות בבתי החולים, שכן לדבריו צעד חריג זה יפגע בסופו של דבר בהן עצמן.

גם ראש האגף לאיבוד מקצועי בהסתדרות אמר בי האחיות חייבות בשלב זה של קיום הכבנים לנר־ הל המשא ומתן, שלא לנפוש את בתי החולים. ההסתדרות לדבריו עשתה ועושה הכל בכדי להביא את הפרשה לידי סיום מהיר.

„החטיבה השביעית" באור בוזב

„החטיבה השביעית" (לחוד, גבון יהיה לתגיד „הכרבות על לטרון") תופסת מקום כבוד בתולדות העצמאות של ישראל. עיקרו בכך, שעולים חדשים הועברו בתחילת הקמת המדינה מתאניה ישר לחזית ושם נפלו רבים מהם. יחזיין מיד שהיו גחמאות רבות על מספר הנופלים. אפילו נתן אלתרמן שעוד נבטטה בשורות הערבות המקשר זה, תיאר את קרב לטרון בבטטה „בסרט סב יומם הראשון על ציר / נחשפו כבצור בבדים / ואד בוקר פלה קצרי". לפי מחקרים מסוכמים נפלו באותם קרבות, בסוף מאי 1948, 17 עולים. הם מלהמעיל במשמעותו של מספר זה ובממדיו הטרגיים אבל צריך לשמוח על פרר פרוצה נכונה.

נתן אלתרמן בספרו „עיר היונה" שהופיע ב־ 1957, הענק לנו תיאורים נפלאים על מעשי ההגנה, ההעפלה, אניות העולים. עם כ־ תיבת שורות א־ לה חזרתי וקרא־ תי בתיאורים ה־ נאמנים של אי־ רועים עזים וה־ ללו הופיעו לעיי־ נו בדיוק כפי ש־ חיזיתי אותם כעבר פעיל. כזר אני

בקצה העט
מאת צב

את ליל ורבנים, כאשר רבים מחברי ההגנה רוכזו באולם הגדול של מכבי אש, כדי לחלק את העולים שהיו אמורים להגיע אותו לילה לחוף תל אביב אך להותנו, נחברו במוף שהאנגלים כבר לכדו את האניה קדם. באותו לילה, נרצחה על ידי האנגלים חברת הגנה. ברכה פולד וחדבר אירע מסוך למקום מגורי וחרותה שעל אדמתו נפלה נקרא על שמה. כל המאורעות הללו ורבים אחרים מתוארים בידי אבן על־ידי המשורר, שהשכיל לבטא אז (וגם היום) את רחשי הלב שכל יהודי חש באותם ימים הסטמדרים.

מסתבר שנתן אלתרמן תיאר בבבעים עזים ומר־ סיסים גם את פרשת „החטיבה השביעית". בספרו הוא. מקדיש לפרשה מקום רב ובתצוגי לבטא בזה כמה מרבריו, מהם עולה מעדת הנפש של המשורר שהתנולדה בנפשו. ניכח המאורע — סערה אשר מתוכה כבבבבת גם אי־השלמה עם שליחות האנשים מהאיים לחזיה.

וכך כתב:

„אין כיעוד קרוחיה אריך — מי ששום יקבי עד אל ישב / מבצר ובמבוק נבראה מגלית זרות ומלאי / ובלי דעת את שם השדה הכחי־ שיר להיבה ובאין יש בה / מבחין חיילי הנר־ שב ומלקי חיי / בשמלהה היא מתוך הספרות נכרית לזיהה ולמשק / בבבבר הארייב ומחתנו מיל שער הבא / הבבבה של חיות ועורף אומר כי אבבר בבירה / אין לפנכם כשלוף הוא כבעורת בלי נדע מי הבבירי הבירה".

ולהלן:

„ר' דיר ודיי ארץ נרשמה / כל בעיר פר־ היים בעבר כל פרקלים ומקרד מוב / ומקהל ומגיל הרוב על נוצרי המרשבים בשמש / ובחר־ בם המחבר. ובמבקר יהב נמה כשדה לעורב / אין היתה תאוטת הרגלים הבבריקית אל שפר בשבה / ואיריה רק ולשון נכרי וספרה השלה בבאב / תם הלל, לא בשמשו ובקש הוא / לא ישאל דין אפרה ואיפה / אך על הקפר שבאנו הוא / לא כל כף רגל נצבע ראשה".

המשורר אינו מתעלם מהגוון האסטרטגי של הפעולה הבבאית בלטרון שמילאה שלשה תפקי־ דים: להסיח אל גוטה את כחות האויב מרוש־ פלה; להקל על המצור מעל ירושלים ולסלול כביש חלופי לירושלים, אף אינו סוגן שלא בדיוק בחר־ ני הארץ הוותיקים, אך בעוד „בדד תושב מבקיע הדרה וכלה וראיה מרחוק את ציון וכפרו — אין עין ובית מעורף לזה אשר גר הוא־בארץ, כי זר הוא".

פרשת „החטיבה השביעית" עלתה עתה מחדש עקב פרסום שיר (או שירים) של סופר אחר אלא הוא פרופסור בנימין הרשובסקי, מרצה לספרות עברית באוניברסיטת תל אביב — על אותו בוסא. שיר זה שונה מאד משירו של אלתרמן, כשם שכו־ גם, אופיים וזיקתם לעם ולמדינה של שני אלה שונים. אלתרמן ביטא אי נחות ואילו המרצה לספרות עברית באוניברסיטה שלנו מביע שנאה. אלתרמן כתב כאיש שהיה מעורה בכל התרחי־ שויות, הלבטים, המצוקה והתחבוכות של דור המ־ אבק ואילו הפרופסור המכובד כותב. כזר ועוזיק. חתברר שהוא נושא בליבו מרוניה על הדרך שבה קיבלו את ניצולי השואה ואנשי גחי"ל (שגם הוא היה ביניהם). לא שכח זאת תרף העובדה שמדינת ישראל עשה פריירה די מכובדת ואף זכה, בו בזמן, לכשרה מכובדת נוספת באוניברסיטה אמריקאית. בעוד שכתיבתו והתייחסותו של אלתרמן היא אבהית ובעיית, מסעבו של הפרופסור המכובד. רחוי ארס ורבוף עלילות וכזבים חסרי שחר. הרי לכם השיר „ספר הגדול" שפורסם באלמנך לדברי סופרות ואמ־ נות „אגרא" בעריכת נתן זך תן מירן ובהוצאת „כתר" ירושלים ועוריר

هكذا من الاصل

הצופה * * * * * מוסף של שבת

המירוץ הגדול וקטנות המוחין

המירוץ הגדול אחרי ה„פיסגה" נמשך במלוא הקיטור. ביום ובלילה לא ישבותו המטרה שהציבו לעצמם מקדשת כל מאמץ, גם את הבלתי אפשרי. אינם חוסכים זמן ואמצעים לשם השגת המטרה הנכספת כאילו עליה עומד קיומה של מדינת ישראל. השיחות אינן מצטמצמות עוד בין ירושלים לקאהיר. גם רבת עמון, וואשינגטון, בון, רומא ולונדון בחלומו. יש אומרים שאף ראשי הקרמלין ב„שוד" היוזמות המדיניות החדשות שאימת ה„רוטאציה" מרחפת עליהן.

שליחים יוצאים בחלים מזכא לזמם ומהמם להבא — הכל שלא לעבר אורחי מזרחי השעון המתקרבים לשעה השתים־עשרה. ריצ'ארד מרפי בא לכאן; ויצמן יצא לשם, כדי לשתף את ראשי מדינות אירופה בחתליך השלום. היחיד שאינו ממהר הנא בשיא מגדים, הוסני מובארק. הוא מתן לזמן לעשות את שלו. לדעתו השעה משחקת לו. זמה ומלאכתו בעשיה בידי אחרים. מי שנפשם יצאה לפיסגה ישלמו את המחיר שקבע. הם יצטו ויחזור מנסף בעניין מאבה. גם יקבלו את התנאים שהציב בשאלת שיתופם של הפלש־תינאים בחתליך השלום. בלא לסמל על הסף את חברי אשיה, סדיסו של סחר ממלה אחת ביד את מרכולתו מפי שאמר: מה ראה ישלם. לכן, אינו מוכן לחתייב מאתון רשמי של תאריך לפיסגה. בטרם מחמלאו כל הנתונים. לא אצה לו ודרך. מובארק מאמין שבטיסבנו הקיצונה קרו של הפלישה, בפרס שראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, רואה ב„פיסגה" את השיא מעקיבה המבניתה שלה עם התקרב שיחה ה„רוטאציה".

אפק רב, אם יש במירוץ זה סיר לשרת את האינטרסים המדיניים והבטחוניים של מדינת ישראל. דבר אחד ברור: המירוץ מצדיק שזה מתמהל שלה לפרוץ את המסרות שנקבעו בהסכמי „קמפ דיוויד" לפתרון השלום. ושרידת המסרות שרושה — הבטחת גרמים חשים לזרות, אם זה בטמגרת הגיזה בינלאומית האם זה בחזמות מול גרמים בינלאומיים. חבר השחה שבהם, אין זה חבר שכל מחנה ומרגים ובניו מבינים את מהלך השלום קרובים יותר בפיסגה המדיניות לקר הנקוט ביזי מדינות שיב המתחנה כביטול מאשר לשליחה המדינית של ישראל. ובכם הביש זאת בטמבי, לא רק מבחינה אלא גם בחלשות. בגורמים בינלאומיים שהשתנתה בהם. יתרה מזו, הלוחי הבינלאומי לחתליך השלום מרוקן כמעט לחלוטין את תוכנו של הנקרון המדיני שהנחה את ישראל במשך כארבעים שנה, לפיו — את הפתרון לסכסוך הישראלי־ערבי יש לחפש בשיחות ישירות, בין הצדדים הנוגעים בדבר ולא ובאים מוץ־דמים. סטייה מעקרון זה פירושה הזמנת לחצים בינלאומיים, ליד שלחן הדיונים, בעוד שבר מה אלה הנמצאים [illegible] הבינלאומיים.

ברגע שהגיד שכנבר שעל שבשבת [illegible] אחר משא־ומתן ירגיש, שהמלחים הבינ־לאומיים נטשם לדעתו, הרי שיגלה יד תקיפה יותר בשיחות מתוך תחושה בטחון, כי בסופו של דבר ישיג את מבוקשו. בבחינת כאלה בהסכרה שיד ישראל תוחה על הזחזחתה. זאת רק דוגמה אחת מני רבות שניתן להציג המוכיחה בחליל מדע על ישראל לדחות על הסף את הנעשות מדבר ליחוד בינלאומי לקידום החליך השלום, או פרישתם של חנשיא מובארק והמלך חוסיין — כינוס הפיזה בינלאומית בראשותן של שתי מעצמות הגל. ייתכן שלא קל לסרב למעצמות גדולות. אולם במקרה שלפנינו לא מדובר בסירוב אלא בהזמנת מעצמות־העל לפרוש את כנפיהן של האיחוד, כדי לקדם בו את השלום.

כך שאם ישראל תשמיד בסירובה לכינוס ועידה בינלאומית, או ליחוד בינלאומי, לא יהיה בזה משום פגיעה בכבודם של קברניטי עולם. אגב, לא הם הציגו דרישה זו אלא נשיא מצרים ומלך ירדן עומדים מאחוריה. מדוע הם דורשים זאת — ידוע: מדוע ישראל נוטה לקבל תנאי זה קשה להסביר, אלא אם כן רואים ב„פיסגה" ערך עליון שיש לקדשו בכל מחיר.

בכלל, מי שהדרך אצה לו ל„פיסגה" ומוכן לשלם בעד התענוג הזה כל מחיר שהצד שכנגד יגקוב — אל לו לצפות להישגים. עליו להיות מוכן לסיבוכים, יותר נכון ל„פלונטרים" בלעז, שלא בנקל יוכלו להשתחרר מהם, לא לפני ולא אחרי ה„רוטאציה".

חסידי ה„פיסגה" בכל מחיר דוחים טענה זו. הם, באמצעות מדליפים אומרים, כי אחת ממטרותיה החיוביות היא: יצירת שבדות בשטח שגם ראש הממשלה המיוחד ייאלץ לכבדן; היה אם לא יעשה כן, תתפרק ממשלת האחדות הלאומית. ראש הממשלה פרס רמז על כך גם בשיחה עם כתב חרץ: „אם ומיכנע ממשלת שמיר מחתיכה פעילה למ"מ עם ירדן ועם נציגים פלשתינים אשר אשרור שאפרוש ממנה...".

למקרא הדברים מתבקל הרושם, כי פיקד המטרה היא לכבול את ידיו של שמיר באזיקים בינלאומיים. שלא יוכל להשתחרר מהם אלא על ידי פירוק השותפות הקואליצ־יונית עם „המערך". במלים אחרות, לפיגנו תרגיל מדיני מסרין. מצד ראש הממשלה פרס בטרם יעמוד בדיבורו ויעביר את שרביט השלטון לידיו של ממלא מקומו.

יתכן איפוא שיש בזה כדי להסביר את פשר המירוץ ל„פיסגה". אך הסבר זה גם מציב סימני שאלה חמורים כשאחד מהם הוא: האם התאוצה המדינית החדשה היא על דעת הממשלה ותומכת במבחן מדיניותה המצהרת, או שבראש וראשונה, זו באה לשרת את הקו המדיני של מפלגת העבודה המשוגיינת להקים בארקודות סביב משרד ראש הממשלה?

מאת משה אישון

מכל מקום, האינטרס המפלגתי פוליטי גל שקוף, ממילא הוא גם מאפיל על האינטרסים המדיניים המכלכתיים המחייבים „פיסגה", אם כי לא בכל מחיר.

*

„פיסגה" שמטרתה לשרת אינטרסים ממלכתיים כלל־ישראליים לא רצוי שתיעדך עם „סטיפר" ביד, כמקובל במירוצים. יש להכין אותה כראוי, מתוך רחב דעת וישוב הדעת כראה למדינאים הרואים את הגולל. מי שמתעלם מהכללים הללו אינו רואה את הגולל. הוא שבוי בידי הדוקטרינרים של הממשלה שאצה להם ודרך ל„פיסגה" בממהרה ברורה לבלום את המירוץ לראשות הממשלה. ולהעמיד בפיה, כמומר, ומצוה: כה ראה ומשה...

גם אם אין להשוות בראש הממשלה פרס שרוא מעדיף את האינטרס המפלגתי ומר על עני האינטרסים הממלכתיים, בכל זאת

> המירוץ הגדול ל„פיסגה": האם לטובת המדינה?
>
> *
>
> נסיונות ליצור עובדות מדיניות בשטח שיכבידו על ביצוע ה„רוטאציה"
>
> *
>
> לפגינו „פלונטר" חדש שלא בנקל יוכלו להשתחרר ממנו
>
> *
>
> מדיניות של „בלימה" חתולה על בלי־מה...
>
> *
>
> הממשלה אינה בשוך ההכנות לקראת פגישת פרס—מובארק
>
> *
>
> על נשיא מצרים לחבין שגם לישראל תנאים ל„פיסגה" אפילו אם למישהו אצה הדרך להגיע אליה לפני הרוטאציה

אין להתעלם מעדיפה המקרים המתלחים למירוץ המרתוני ל„פיסגה", המצביעים יותר ויותר, כי מטרתה העיקרית היא: בלימה. לבלום את ראש הממשלה המיוחד.

מדיניות של בלימה אינה מדיניות. לכל היותר היא מרגה לפרק זמן קצר, אך לא כמדיניות לאומית. מכאן מתחייבת איפוא השאלה: לאן מריצה להוביל ה„פיסגה" — למדיניות המתבססת על בלימה, תרחי משמע, למשך השנתיים הבאות, או לפריצת דרך מדינית. אם הכוונה היא לפריצת דרך מדינית הרי שהגיון מחייב את שיתופו הפעיל של ממלא מקום ראש הממשלה בהכנות ל„פיסגה", בקביעת סדר־יומה ובפתוח מחודש מרום כינוסה תבוצע ה„רוטאציה". בנסיבות אלה לא היה מזיק כלל אילו ותמן יצחק שמיר להשתרף לשיחות, בתוקף תפקידו הנכשוני כשר־חוץ. בדרך כלל נוהגים ראשי מדינה בשלום להביא אתם לועידות „פיסגה" את שרי־חוץ שלהם. כך זה היה בפיסגת גורבאצ'וב—רייגן בז'נבה. כך גם נוהגו בכינוס ראשי המעצמות הגדולות בטוקיו וכו'.

השתתפותם של שרי חוץ בועידות „פיסגה" איננה מובנת. „שיחות" „בארבע עינים" בין ראשי מדינות, עם זאת בעצם נטחותם הם תורמים לבירור דברים מקיף־יותר וגם מעניינו יותר, בתנר מי שאמונים של המלאכה המדינית היומיומית. על אחת כמה וכמה שיש תשיבות בשיתופו של שמיר בשלחות הישראלית, שהרי אם לא יחולו שיבושים של הרגע האחרון, למחרת יום־הכיפורים הוא — כאמור — ייקרא למלא את התפקיד של ראש ממשלת ישראל. הלכך חשוב שיכיר פנים אל פנים את נשיא מצרים וגם יהיה שותף לכל הסיכומים שיתקבלו ב„פיסגה" — הגלויים והסמויים מן העין כאחד.

אי שיתופו של שמיר ב„פיסגה" יכביד עליו מראש ממשלה. לאמיתו של דבר גם יעיב על יחיבה. זאת ניתן ללמוד כבר עתה על סמך ההודעות הסותרות המתפרסמות על ידי הלשכות של משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ. לא אחת הן אף הופכות לפולמוס חריף בין השניים. כתוצאה מכך נוצר ברושם כאילו אין מדיניות חוץ מוסכ־מת על דעת ממשלת ישראל. בפולמוס זה בולט לעין גם האספקט המפלגתי שבו. בצד התגובות מצאת המתארים ללשכות השרים אנו שומעים תגובות מפי מצליפי המפלגות הנוגעות בדבר בשבל אחד מהם שופך קיתונות של בוז על אלוחו, בתוספת דברי אזהרה, כי רק ה„פיסגה" ראויה שתיעדך בכל מחיר, לא כן ממשלת האחדות הלאומית לה יש. מחיר. זה, כבל הנראה, ויקבע בפגישתם של פרס—מובארק באלכסנדריה. שם אמור להיקבע המצע המדיני שחייב את ממשלת ישראל בשנתיים הבאות. שם צלולים למחוק את שלושת הלאומים המחוד־מים בקווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית הם: לא לאש"ף; לא למדינה פלשתינאית ו ל א לנסיגה מ„הרשחים". ויש גם לאו רביעי והוא — לא באל"ף רבתי לדרישות הערבים לפנות בשלימותה של ירושלים כבירת הנצח של מדינת ישראל.

העתונאי המצרי — יד־ימינו של מובארק — כתב לפני שבוע בעתונו שאם ברצונו של פרס לבוא לפיסגה באלכסנדריה עם אותם שלושת הלאומים, מוטב שייעשאר בבית. אולם ראש הממשלה, במקום להגיב על הדברים בתקיפות, נקט לשון צוחה וקלה. הוא אמר: אני בא ל„פיסגה" עם שלושה לאומים: לא למלחמה; לא למטרבים לקול שיחות על קדום השלום; לא לסירוב. מכלל שינוי נוסח הלאומים על ידי ראש הממשלה ביתן ללמוד, כאילו הוא קיבל את התנאים המוקדמים של המצרים ולא יחזור אליהם בעגישתו עם חנשיא מובארק.

ועל כגון זא כבר נאמר: שתיקה כהודאה דמי. האמנם?

*

מסתבר שגם הממשלה כקולקטיב, מלל הקבינט המדיני הבטחוני, אינם בסוד המדרון ל„פיסגה". עד כה לא נערך דיון בפורום ממשלתי מוסמך על מה ידברו בה ואיזה גיבוש עבודה יצגו בה. הכל לוט בערפל. השרים כמו הציבור נזונים מפי השמועה בלבד, או „הדלפות" ואי־צדדיות כפי שאלה, מתפרסמות בכלי התקשורת הארץ ובעולם. הנפשה מוזרה במקצת. אך זאת המציאות.

ראש הממשלה המקפיד להדגיש בהזדמ־נויות שונות שלאחר ביצוע ה„רוטאציה" אין בדעתו ליהפך לפקיד, אלא יראה את עצמו גם להבא שותף מלא בעיצוב המדיניות ובהליכי ושלבי ביצועה, משום מה אינו מקפיד על פלל זה בכל הקשור בחברי ממשלתו.

ממשלה שאינה שותף ואינה מזוהות מראש של מהלכים מדיניים — סופה ליהפך לכת של פקידים בכירים — המבצעים מדיניות, אך אינם קובעים אותה.

אילו חיינו במשטר נשיאותי — ייתכן שזו הדרך הנכונה. ביחתיים לא קיים משטר כזה בישראל. על כן אין כל הצדקה לנטרל את הממשלה ולעבור בדרך לקבוע את אמיתה לפני המעצה ולא אחריה.

אם יש מעצות להבריח, הרי דוקא לפני המעצה. אז־ניתן להחיישם לדברים לגופם, בלא לחתרש שחדיימם תביא למעמד חמוד ביחסים עם אותה מדינה שהוסכם אתה. משום עקרוני, על מהלך מדיני חדש הרי, לא כן כאשר מביאים דברים מוסכמים ל„רטיפיקאציה" שלאחר המעשה. אז לא ניתן לתתיחס אליהם מתוך רוחב דעת, בטרם שבמקרים כגון אלה עומדת להכרעה גם שאלת הפרסטיז'ה של ראש הממלכה שסמך ידיו על הסיכומים בועידת „פיסגה". כך שלרוב משום דרכי שלום, או בגין דאגה יתירה לביצוע ה„רוטאציה", כפי שזה משתקף בעמדתו של ממלא המקום ראש הממשלה שמיר, מאשרים את הסיכומים בריצבה, למרות שמלכתחילה ראו בהם סכנות חמורות למדינת ישראל בכלל ול־שלמותה של ארץ האבות בפרט.

חברי ממשלה המכבדים את עצמם ותאמנים לשולחיהם אינם רשאים לעבור על תועפות כגון אלה לסדר היום. גם אם הם מוחלים על כבודם — כבודם אינו מחול. כי לא מדובר בעניינים של כבוד אלא בנושאים שגורל העם והמדינה תלוי בהם. לא רק ראש הממשלה ייתבע על המירוץ ל„פיסגה", אלא גם הכרים יצטרכו לתת דין חשבון על התנהגה שבשתיקה.

*

אם נשיא מצרים חוסני מובארק יוריצה ויסגא כי בחמלאו כל כשהאלות ליבו בארבע עינים אחדים, ייצא שמעון פרס לועידת ה„פיסגה" באלכסנדריה, על פי סדר יום שהוסכם עליו בלא התייעצות עם הממשלה כשברקע הסכם שבשתיקה, שלא מדברים עוד על שלושת הלאומים של ישראל ומחלי־פים על שיתופם של „פלשתינאים אותנטיים" בתחליך השלום על סמך הידברות בין השר צור וייצמן ופופי דברים של הפלשתינאים באחדות מבירות אירופה וכו'.

ומה יותר לפרס לעשות?

היתה אם הפרוטוקול יחייב זאת — הם ייקראו להתייצב בגן הורדים בירושלים ולאחל לשר שמעון פרס: צאתך ובואך לשלום בשלחות הנם והמכולה.

הם יתייצבו למסדר. ובראשם יצמוד ממלא מקום ראש הממשלה סגנו על עצמו „תענית דיבור" שלא לפגוע חלילה בסיטיי ה„רוטאציה". הכל יבוא בשלום על תיקונו.

ראש הממשלה ותרשי דברו יהיו נכאים למרליית זהב על שניצחו במירוץ עם הזמן והשיגו את השיא בהכנת ה„פיסגה", תוך עמים מעטים בלבד.

והתמורה תגנן את „התקוה", ואילו הציבור ורחב שעקב בדריכות ולפעמים מתוך דאגה עמוקה אחרי המירוץ המרתוני ל„פיסגה", יעמוד ויההה: האם יש כיסוי לתקוה ש„תפיקי הפיסגה" תולים בה; האם לא שילמה ישראל מחיר יקר מדי בעדה? ועל מלם; האם לא הסתבבו במו ידיהם ב„פלנצר" של שלשלאות ברזל שלא על יהיה להשתחרר מהם בדרכה המדינית־הבינלאומית בבזירה המורחי־תיכונית בשעה שהתאוצה המדינית יוצרת מצב חדש, שמפק רב אם ישראל תוכל לעמוד בו, אפילו אם שמעון פרס ייקרא לחזוד ולעמוד בראש הממשלה.

כי ברגע שהלדחת הלאומים יכתקו מקווי היסוד של הממשלה עלולים להתרעדות לא רק יסודותיה הקואליציונים, אלא גם אבני היסוד הקיומיים של מדינת ישראל.

והמסקנה ומתחיבת היא: „פיסגה — כן, אך לא בכל מחיר ובלא ויתור על שלושת הלאומים הכלולים בקווי היסוד של הממשלה.

על נשיא מצרים להבין שלא רק לו הזכות להציג תנאים, גם לישראל תנאים ל„פיסגה", אפילו אם למישהו אצה הדרך, כדי להגיע אליה לפני בא יום ה„רוטאציה".

„פיסגה" — כסכנה מדינית

מאת יעקב אדלשטיין

תפיכת „פיסגת" פרס—מובראק למעין ועידת „קימפ־דייוויד" שנייה שתעסוק לא רק בנושאי הנורמליזציה בין ישראל למ־צרים, אלא גם בשאלה הפלשתינאית — יש בה משום פתיחת פצע שאף גורם מדיני באיזור לא מעוניין בו היום, לבד אולי מברית המועצות ואש"ף.

שגן שר החוץ הסובייטי סייר לאחרונה באיזור במטרה לבחון את המעורבות ה־סוביטית בתתליך השלום. מצרים וירדן לא מעוניינות אף הן לפתוח את השאלה הפלשתינאית בשל התסבוכת שהיא תי־צור.

לפי המסר שהעביר מובראק, אין מעם לפגישה פיסגה בלי שישראל תציג נוסחה חדשה לישוב הבעיה הפלשתינאית. נסיון הפגישה בין פרס לחסן מלך מרוקו אינו רציני למובראק. פרס הכחיש שיש התניה לפסגה, אף שבסודו של דבר מסר פרס להביא נוסחה כזו. בין בהתניה ובין בלי התניה, מובראק הבין כי כל התקדמות בנושא הפלשתי־נאי מותנית בהגיית הבנה בין חוסין לאש"ף. מי שהו לרכת עצין בטלולה היתה לבפות על חוסין לקיים נגישה מחודש עם ערפאת לקראת הפסגה.

בשלב זה נראה, כי חוסין, שגולה וחירות יתר לכל אורך הדרך, אינו מוכן להיכנס לתוך הדשתקה חדשה בשאלה הפלשתינאית. הסיכונות הכרוכים שהוא לו עם ערפאת, כאשר זה הבטיח לו כי יסכים להכיר בסעיף 242 כשלב ראשון לכריסה לבעצל השלום הוכיחו לו, כי חבל לה הסכן לבסיה לסכנה את ערפאת ללכת בדרך זו. כל עוד ערפאת אינו מוכן לשנות צעד מכריע, לא יוכל מובראק להחיר על פרס להתקדם לקראתו בשאלה הפלשתינאית.

הבעייה הפלשתינאית כסיסמה

מר פרס הצמיר הבטחת הנבחרת בקרית, אך לא בלתי יודעה, שלכרוכה הכרוחיתן הפוסמיות ידון ומבדים אינו מעניינות בהקמת מדינה פלשתינאית. הסיבות לכך ברורות לכדי. מדינה פלשתינאית יכו־לה לסכן את הכשיר של חוסין בידיון הלבבות את השפעתו על הגדה. מצרים רואה בבדיבה בצין זו ראש חץ סובייטי, מעין לוב שנית, דבר שראשה מעוניינת בו כלל ועיקר. אלא שיש לתן מחרירות לשאלה הפלשתינאית שתפכה לסיבת הכולם הערבי.

הזכנה של החוץ גיורג' שולץ לפגישה הפסגה בין פרס למובראק היא ביטוי רצון מצרי. הפרלוס שיוכל התקבל הוא שלא מדובר בפגישה פסגה בין פרס למובראק, אלא בנעין ועדה בינלאומית לשאלה הפלשתינאית. דבר שיכול להתקבל מיב יותר בעולם הערבי. גם ש. פ"ם מבא שזה רצון „קמפ דייוויד" לחיבנה ביטוריה כמי שיש ועדה „קמפ דייוויד" בהמדורה שניה. אך שולץ הזיר. הוא אינו מעוניין לתת הסוחר לוועדה כזו. אם מטרתה היא רק לפרוס בפרייה בינלאומית על ראכו של מובראק. אלא רק אם יש כאן אמשיות להתקדמות לשלום. אין לו עניין בפגישות מקסיות. מובראל שאינו מעוניין לסיים לחוסני מובראק לנצר את עצמו מפגישה ישירה עם פרס. שולץ ידעה קדום לבמון אם לא הנא ע נוידה מוכר, שלא תגיע הלאומית הם: לא לאש"ף; לא למדינה פלשתינאית ו ל א לנסיגה מ„הרשחים". ויש גם לאו רביעי והוא — לא באל"ף רבתי לדרישות הערבים לפנות בשלימותה של ירושלים כבירת הנצח של מדינת ישראל.

העתונאי המצרי — יד־ימינו של מובארק — כתב לפני שבוע בעתונו שאם ברצונו של פרס לבוא לפיסגה באלכסנדריה עם אותם שלושת הלאומים, מוטב שייעשאר בבית. אולם ראש הממשלה, במקום להגיב על הדברים בתקיפות, נקט לשון צוחה וקלה. הוא אמר: אני בא ל„פיסגה" עם שלושה לאומים: לא למלחמה; לא למטרבים לקול שיחות על קדום השלום; לא לסירוב. מכלל שינוי נוסח הלאומים על ידי ראש הממשלה ביתן ללמוד, כאילו הוא קיבל את התנאים המוקדמים של המצרים ולא יחזור אליהם בעגישתו עם הנשיא מובארק.

ועל כגון זא כבר נאמר: שתיקה כהודאה דמי. האמנם?

*

מסתבר שגם הממשלה כקולקטיב, מלל הקבינט המדיני הבטחוני, אינם בסוד המדרון ל„פיסגה". עד כה לא נערך דיון בפורום ממשלתי מוסמך על מה ידברו בה ואיזה גיבוש עבודה יצגו בה. הכל לוט בערפל. השרים כמו הציבור נזונים מפי השמועה בלבד, או „הדלפות" ואי־צדדיות כפי שאלה, מתפרסמות בכלי התקשורת הארץ ובעולם. הנפשה מוזרה במקצת. אך זאת המציאות.

ראש הממשלה המקפיד להדגיש בהזדמ־נויות שונות שלאחר ביצוע ה„רוטאציה" אין בדעתו ליהפך לפקיד, אלא יראה את עצמו גם להבא שותף מלא בעיצוב המדיניות ובהליכי ושלבי ביצועה, משום מה אינו מקפיד על פלל זה בכל הקשור בחברי ממשלתו.

ממשלה שאינה שותף ואינה מזוהות מראש של מהלכים מדיניים — סופה ליהפך לכת של פקידים בכירים — המבצעים מדיניות, אך אינם קובעים אותה.

אילו חיינו במשטר נשיאותי — ייתכן שזו הדרך הנכונה. ביחתיים לא קיים משטר כזה בישראל. על כן אין כל הצדקה לנטרל את הממשלה ולעבור בדרך לקבוע את אמיתה לפני המעצה ולא אחריה.

אם יש מעצות להבריח, הרי דוקא לפני המעצה. אז־ניתן להחיישם לדברים לגופם, בלא לחתרש שחדיימם תביא למעמד חמוד ביחסים עם אותה מדינה שהוסכם אתה. משום עקרוני, על מהלך מדיני חדש הרי, לא כן כאשר מביאים דברים מוסכמים ל„רטיפיקאציה" שלאחר המעשה. אז לא ניתן לתתיחס אליהם מתוך רוחב דעת, בטרם שבמקרים כגון אלה עומדת להכרעה גם שאלת הפרסטיז'ה של ראש הממלכה שסמך ידיו על הסיכומים בועידת „פיסגה". כך שלרוב משום דרכי שלום, או בגין דאגה יתירה לביצוע ה„רוטאציה", כפי שזה משתקף בעמדתו של ממלא המקום ראש הממשלה שמיר, מאשרים את הסיכומים בריצבה, למרות שמלכתחילה ראו בהם סכנות חמורות למדינת ישראל בכלל ול־שלמותה של ארץ האבות בפרט.

חברי ממשלה המכבדים את עצמם ותאמנים לשולחיהם אינם רשאים לעבור על תועפות כגון אלה לסדר היום. גם אם הם מוחלים על כבודם — כבודם אינו מחול. כי לא מדובר בעניינים של כבוד אלא בנושאים שגורל העם והמדינה תלוי בהם. לא רק ראש הממשלה ייתבע על המדרון ל„פיסגה", אלא גם הכרים יצטרכו לתת דין חשבון על התנהגה שבשתיקה.

*

אם נשיא מצרים חוסני מובארק יוריצה ויסגא כי בחמלאו כל כשהאלות ליבו בארבע עינים אחדים, ייצא שמעון פרס לועידת ה„פיסגה" באלכסנדריה, על פי סדר יום שהוסכם עליו בלא התייעצות עם הממשלה כשברקע הסכם שבשתיקה, שלא מדברים עוד על שלושת הלאומים של ישראל ומחלי־פים על שיתופם של „פלשתינאים אותנטיים" בתתליך השלום על סמך הידברות בין השר צור וייצמן ופופי דברים של הפלשתינאים באחדות מבירות אירופה וכו'.

ומה יותר לפרס לעשות?

היתה אם הפרוטוקול יחייב זאת — הם ייקראו להתייצב בגן הורדים בירושלים ולאחל לשר שמעון פרס: צאתך ובואך לשלום בשלחות הנם והמכולה.

הם יתייצבו למסדר. ובראשם יצמוד ממלא מקום ראש הממשלה סגנו על עצמו „תענית דיבור" שלא לפגוע חלילה בסיטיי ה„רוטאציה". הכל יבוא בשלום על תיקונו.

ראש הממשלה ותרשי דברו יהיו נכאים למרליית זהב על שניצחו במירוץ עם הזמן והשיגו את השיא בהכנת ה„פיסגה", תוך עמים מעטים בלבד.

והתמורה תגנן את „התקוה", ואילו הציבור ורחב שעקב בדריכות ולפעמים מתוך דאגה עמוקה אחרי המירוץ המרתוני ל„פיסגה", יעמוד ויההה: האם יש כיסוי לתקוה ש„תפיקי הפיסגה" תולים בה; האם לא שילמה ישראל מחיר יקר מדי בעדה? ועל מלם; האם לא הסתבבו במו ידיהם ב„פלנצר" של שלשלאות ברזל שלא על יהיה להשתחרר מהם בדרכה המדינית־הבינלאומית בבזירה המורחי־תיכונית בשעה שהתאוצה המדינית יוצרת מצב חדש, שמפק רב אם ישראל תוכל לעמוד בו, אפילו אם שמעון פרס ייקרא לחזוד ולעמוד בראש הממשלה.

כי ברגע שהלדחת הלאומים יכתקו מקווי היסוד של הממשלה עלולים להתרעדות לא רק יסודותיה הקואליציונים, אלא גם אבני היסוד הקיומיים של מדינת ישראל.

והמסקנה ומתחיבת היא: „פיסגה — כן, אך לא בכל מחיר ובלא ויתור על שלושת הלאומים הכלולים בקווי היסוד של הממשלה.

על נשיא מצרים להבין שלא רק לו הזכות להציג תנאים, גם לישראל תנאים ל„פיסגה", אפילו אם למישהו אצה הדרך, כדי להגיע אליה לפני בא יום ה„רוטאציה".

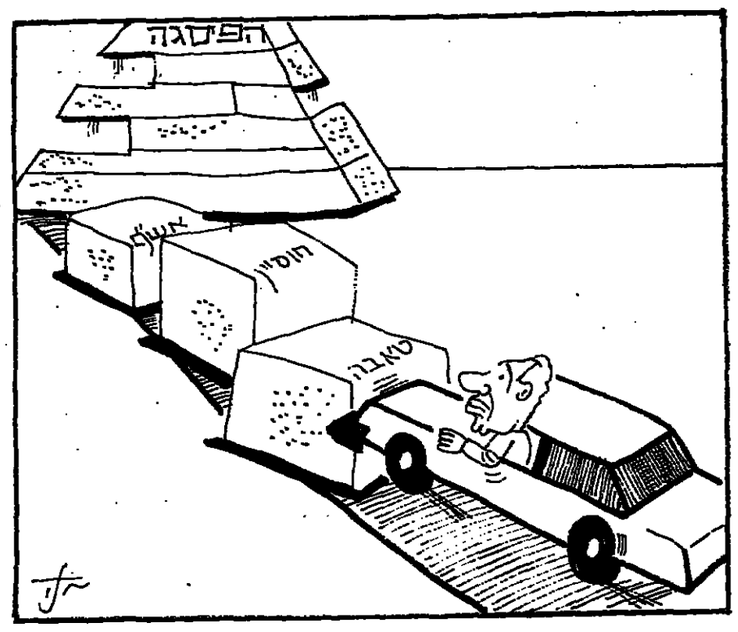

אבני נגף...

ראש הממשלה פרס מוקשים בדרך ל„פיסגה"

תנשיא מובארק — „פיסגה בתנאי"...

גם חוסין לא מכון לתשובה ברורה האם הוא מיכון להשתתף בועידה בלי ערפאת?

חוסין מנסה לחוק את אחיזתו בשטחים על ידי תביעה בכתובים. סוריה תמכת בכאבן הזה נגד אש"ף, גם ישראל כשחפה שעולה באיזון בלתי מתייב. רצון שהוגלה בכיבוש אלה הוא לסיים שיחות ערבה ישראלית־ירדנית־פלשתינאית.

איך?

אולי באנגלית, בחסותה של ממשלת בריטניה.

בכל המלכים הללו נשכח נמא הנלגלגיה. מצרים רוצה להיות המחוברת בין ישראל לירדן ול־פלשתינאים. אבל היא עצמה אינה מקיימת את הסכם השלום שהתחתם. הסכמי הנורמליזציה מתנהים בבגרות כאבן שאין לה הופכין.

„הדילוגים" אחרי אש"ף...

השליח האמריקני ריצ'ארד מרפי, שעלה השבוע מסע דילוגים באיזור, נמצא תחת הרושם, שהוא בעצא בזירה של ניגודים. אחרי מצגיבנה בחיזוק מעמד ירדן בשטחים. אבל הדילוגים אחרי אש"ף פרעלים בכיתות הפה. הם מחזקים את אש"ף בשטח הם. שיחות אש"ף במ"מ מהוה הוים דרישה שטה. לא רק לישראל. אולא גם לאחרים, לירדן ולמצרים.

ספק אם היה צריך להוציא את הרב ששבו אש"ף מטפאנו? הרי מעמדו ירד בעולם הערבי ובעולם העולמי. מדע לצרוך מחדש כמע הזיגורים אחרי ולחזק את מעמדו?

אחרים הסביעה באמצים ממשמנים בכל השנים לחזר אחרי אש"ף ולהביא אותו לידי הכרה בהחלטה 242. זה התחיל עוד בשנת 1973, ב„ר משמלי של הנציא קרבר. אך כל המאמצים הפלו חרס. לכן יהיה זה מביב להשוב אי לקוות שעכשיו השתנה מאם שולץ יבוא לאיזור, אין מעם בביקורו של פרס בארה"ב.

מן הכל מדיבר כאן בהצעה זעירה של הקמת ועדה מכינה ואין מעם בהמוטה מדינית סביב הצעה שנכונתה כזו. מדוע אם כן לשליח אש"ף ויצמן לאר־תיפה כדי לבשר את בוא השלום? הצרינו השלום רוצה כאתנו. הגם תבריב פעמה לא יעמיד אותו. הוא לא מכון להסתבן. אש"ף לא מגבל להשתתף בשום הליך. נסיון להפסיד את הקיפאון יכול רק לקצקע את שקע הבריגיה.

לנושא. יפיד עלולה להיזכר לו כבישלון אישי במסע הבחירות שלו לנשיאות.

במקום ועידה „ליווי בינלאומי"

לדרישה הערבית לועידה בינלאומית לנושא הש־לום במזרח התיכון, כמצא פרס נוסחה של „ליווי בינלאומי". עדיין לא ברור מה ההבדל בין שתי הנוסחאות. האם זה כולל את השתתפות ברית זו מעצמות. הערבים לא יסתפקו בליווי בקסי בלבד, אלא הם מעוניינים בנוחם לחץ על ישראל. ליווי בינלאומי, לפי גרסת פרס, לא יאפשר להם להפ־עיל לחצים כאלה, שכן המדינות המלוות יבואו לי־מצא רק בדרגה של משקיפים ולא במעמד של מעורבים בדיונים. מי יחליט איזה מדינה יוכלל בלידי הבינלאומי. אף זה עניין לחרים בין הצד־דים. הערבים רואים בהרישה זו נקודת מפתח להס־כמתם לכל מוים.

במבט זה מוכן פרס להציע בועידת שפיטמה לפ־תיח בשלב מכין לחרים. ביניו, הקמת. ועדה מכינה למרים השלום שתכין את הכלים לכך ותפתור את הבעיות השנויות בהחלוקה בין הצדדים על צורת המרים. יש כאן חזרה על הנוסחה הכלולה בהסכמי „קמפ דייוויד" בדבר מרים להקמת האוטונומיה ב־שטחים, אבל תחת הכותרת של ועדה מכינה.

התגיל שינקוט חוסני מובראק הוא להביב אולי־טימטום ליאסר ערפאת לפני הכרה על קיומה של ועידת פיסגה.

האם מסוגל ערפאת להשתתף בתתליך השלום? הסלך חוסין כבר הוקיע את ערפאת כמי שאשם בחיסול תתליך השלום.

האם ערפאת מוכן להכיר בהחלטת 242 ולכונן עד־רגיה עם ירדן?

ערפאת לא מסוגל לתת תשובה ברורה לשאלה זו. לאור מצב דברים כזה רואה עצמו מובראק חופשי להשתתף בועידת פסגה.

„הדילוגים" אחרי אש"ף...

השליח האמריקני ריצ'ארד מרפי, שעלה השבוע מסע דילוגים באיזור, נמצא תחת הרושם, שהוא בעצא בזירה של ניגודים. אחרי מצגיבנה בחיזוק מעמד ירדן בשטחים. אבל הדילוגים אחרי אש"ף פרעלים בכיתות הפה. הם מחזקים את אש"ף בשטח הם. שיחות אש"ף במ"מ מהוה הוים דרישה שטה. לא רק לישראל. אולא גם לאחרים, לירדן ולמצרים.

ספק אם היה צריך להוציא את הרב ששבו אש"ף מטפאנו? הרי מעמדו ירד בעולם הערבי ובעולם העולמי. מדע לצרוך מחדש כמע הזיגורים אחרי ולחזק את מעמדו?

אחרים הסביעה באמצים ממשמנים בכל השנים לחזר אחרי אש"ף ולהביא אותו לידי הכרה בהחלטת 242. זה התחיל עוד בשנת 1973, ב„ר משמלי של הנציא קרבר. אך כל המאמצים הפלו חרס. לכן יהיה זה מביב להשוב אי לקוות שעכשיו השתנה מאם שולץ יבוא לאיזור, אין מעם בביקורו של פרס בארה"ב.

מן הכל מדיבר כאן בהצעה זעירה של הקמת ועדה מכינה ואין מעם בהמוטה מדינית סביב הצעה שנכונתה כזו. מדוע אם כן לשליח אש"ף ויצמן לאר־תיפה כדי לבשר את בוא השלום? הצרינו השלום רוצה כאתנו. הגם תבריב פעמה לא יעמיד אותו. הוא לא מכון להסתבן. אש"ף לא מגבל להשתתף בשום הליך. נסיון להפסיד את הקיפאון יכול רק לקצקע את שקע הבריגיה.

בשולי אירועים

התרופפות במשק ערב רוטציה

מאת יצחק דויטש

לכאורה לא צריך להיות קשר בין השניים, אולי אין הדברים קשורים. בפועל אנחנו מוצאים שורה של הת־פתחויות כלכליות המצביעות על הת־רופפות דווקא ערב „הרוטציה".

הימבא והצריכה הפרטית עולים בקצב מהיר. ביבוא מכרים בנייקרמא בידוד של כ־40 אחוז, בהשוואה לתקופה הבקכילה. אשחקר הצריכה הפרטית גדלה בשיעור ממוצע של כ־10 אחוזים.

מכבש הדפוס הופעל שוב. בחודש אוגוסט הדפיסה הממשלה 636 מיליון שיח. יש הסב־רים להורמה הכספים הנדחלים באותו חודש. אבל הסברים זה דבר אחד, יעניני השטה הם דבר אחר. אם כגמה זו של „הדפסה" תימשך, היא ותהוה אים חמור לחתבורות הצריכה, ממילא תגרור אחריה הגדלת היבוא, אכילת מטבע חוץ וחידוש האינפלציה.

ביתחי העבודה ישנה התחממות לברות אחדי־מה הסכמי השכר. האות ביה צ"י האחיות. יש לזכור גם כי הסכמי השכר נחתמו לשנה אחת בלבד, כך שבמרחק זמן לא רב נצטרך לעמוד שוב בפני חידוש הדיונים.

יתרת סיוע החירום מאת ממשלת ארה"ב עומדת להתקבל

„תרבות שבת" על הסכין...

מאת נ. גולן

בסתם יום של חול יש לו שיער חום כהה קצר עם שתי זנבות דקות וארוכות על העורף שלא נגזו בכוונה, והן מוסת־רות למחצה ע"י צוואר־רון חולצת הגימ־נסיה הכחולה. בליל שבת, בערך כאשר בבית שלנו חוזרים השכנים בהליכה ניגוחה מבית־הכנסת — הוא נראה ממול עם פס סגול החוצה את הקודקוד בדיוק מן המצח עד לקווצות העורף. רק קווצות אלה מקבלות „פנים של שבת" והן קלר־עות לצמה מיניאטורית. העגיל על אוזנו האחת נוצץ שבעתיים והג'ינס השחור, החדיש, נשען בגון־שלנטיות על האופנוע האדום שקיבל כמתנת יום הולדת מהר־ריו לפני חודשיים, כשמלאו לו שש עשרה. ידיו חובקות קסדה, באדום ה־תואם את האופנוע.

הנער הזה חבוש וכוכן, ככף רגל יצר ראש „הערב הגדול" של השבת שלו. כעבה לאחר מכן, כשמרוחרחרה עולות ומרדות שבת, שומעים אותו מפליג בציוחות מפלפים אילמים ורועשים, מלווה ארבעה חברים וחמש בנות זוג, אל תוך הלילה. מתי חזרות החבורה? — לא הצלחתי מעולם לגלות. אפילו כשישבנו פעם אחרי חצות מתפגנה לעמן הש־בת ליד קלגוע היכל, האוסנרת האדום עדיין לא חנה באריזותו.

„ככה הם הילדים של היום"

במכונית, יום ראשון עגומני אחד, נאנחה אכזו: ככה זה הילדים של היום, הולכים לאן שרוצים, חוזרים מתי שרוצים, מי יודע מה עושים...

לכה? היהסמתי. למה את לא קובעת בשבילם את הדברים האלה?

האם, אשה אופנתית, אלגנטית, מעמד ביניני מבוסס מבחינה כלכלית, צעירה למראה מארבעים שנותיה, נצצת ב' מבט נדהם ומתקומם: מה פירוש? מה אני דיקטטור? אני אעשה לילדים שלי מה שאבא שלי עשה לנו? היה הורג אותנו בסכות אם חזרנו אחרי עשר בלילה, השעה שלו, מסיבות ששי שבת? את הזיעבה אותי פרימיטיות?

כשדיר חניתה ציטרין, מרצה בביה"ס לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תיא מנתחת באוזני השי־ב. סוציולוגית ופסיכולוגית אם הרגלי הדידור ובילוי שעות הפנאי של הנער, פוס ודיסקו, סמים וסקס, אאנס ספרי לשיער ותלבושת הקרצים הכי־כיונת (שוב אלימות. כאילו מישהו השתולל וקרע לך את הבגדים. הפעם — אלימות באופנה), אני נזכרת כמה שסיננתי אמרה לי במכולת, ורק עכשיו מתחילה להבין לעומק את משמעות הדבריה.

אגב, שמתם לב שבכל עתוני השבת, בכל התי־אורים של מועדוני הנוער („ליקוידיד", „קולוסיאום" „קולגנע עדיף", „ענגוריון") בכל הביטוסות מפי הכרזים שדיבר בגלוי על מכות וסכינים ועל חבורה שבאים בלילה ששי כדי לחטף, מראש, „אקשן" דהיינו הזד־מנות להרביץ, וכל הבנות שסיפרו על הפחד לעבור בשכונה לבד בלילה, בכל אלה לא סרח איש להסביר מדוע.

ולמה יסרתו להסביר?

הרי ההסבר מכרח להחות בפשיטת הרגל התר־בותית מוחלטת. ההסבר מכריח לכתוב — „אנחנו ריקים ומרוקנים, כישלון כהורים, כישלון כבני אדם, בנו האשמה..." ואיזה קורא עתונים מיפולאריים יו־צה לקרוא דברים כאלה?

רק הפרופסורים „מודים באשמה"

מי שכן אומרים זאת בגלוי, הם החוקרים, אנשי האקדמיה. שימו לב — לא גולמים במשפחה עמם שוחחתי, ואפילו לא מחנכים ואנשי משרד החינוך.

רק באוניברסיטאות אמרו לי סוציולוגים ופסיכו־לוגים (ולאו דווקא שומרי מצוות והמסורת שבהם) חוץ מחומרנות גסה אין לנו שום דבר להציע לנוער, ונוער מתוסכל, כמו כל אדם מתוסכל — מגיב ב־אלימות. האלימות היא התגובה ולא מוקד המחלה.

כמו בלעם בשעתו שבא לקלל ונמצא מברך כך אני רצאתי לדרכי, בעקבות רצח הנער ליד מודעון דן בתיא לפני שבוע, כדי למצוא „קייזר לחא־שים בו את הנוער הישראלי ומצאתי את... הנוער!

נחזור לדיר צימרין:

„אותי לא מדהים שילדים בני ארבע עשרה מס־תובבים באחת בלילה, בלילי שבת, במועדוני ריקו־דים. אפילו בבית ספרה של בתי, כשהיתה בת תשע, קבעו שמסיבות ערב שבת גמורות באחת עשרה. לדעתי — לילדה בת תשע זה מאוחר מדי. נ־סיתי לארגן בכיתה ועד של הורים שיוצטרפו אלי כדי לסיים את המסיבות מוקדם יותר ולא כשאחיי שות־פים. „מה זאת אומלת, צריך לתת „לילדים חופש" — כעגו כלפי.

דיר צימרין. אני שואלת. מה מניע הורים לדחוף ילדים בני השע להישאר מחוץ לבית בשעותות עד שעה מאוחרת?

„דיר קלם בארץ" היא עונה בטון הפסיולוגי המ־נתח „עובר בעשורים האחרונים תהליך של השתנות מעבדות שמרניות לעמדות מתירניות. התהליך הזה משנה את תפיסת הרוויות שלהם. לדיתת אבא טוב, אמא טובה זה עכשיו, לא כמו פעם, לצעוק על הילד אתה חוזר בשעה זו וזו אז שתחסוף אלא להיעד. לתת בו. כביכול. אינטן קיצוני, שיחזור ויעשה, מה שבראש שלו.

בידוע — כל השתנות גורלית אדם לקיצוניות גר־דות ומוברות שנים ארוכות עד שמגיעים לאיזון. הוריהם בני השלושים עד ארבעים חמש של היום, קצעבת שיבי זה על בשרם. ועדיין לא בשדהים ־ גמרי, נפשית וריגשית. בתתירנות הזו שלבשו כ־אופנה הבריתה על אישיותם. פוהדים, פשוט פוח־דים להציב גבולות לילדים.

להגיד להם לא. לקבל חם חלילה את הסטיבה של הבפנרים. בהבחנה זו, גיליתי, אין שום הבדל בין הורים בהרצליה ורמת אביב לבין הורים בבה־ים אורים התיכונים. הפחד מפני „הלא". קיים בכל המקומות. וכל הילדים יוצאים לדיסקו. בין אם בכל־כל אחרים או בכיכרות אחרות. ומאחר שבגיל 14 עד 18, הצעיר. המתפתח נוהג למתוח את החבל עד כמה שבונתים לו, כדי לבחון את כוחותיו — כשה־הורה לא מציב גבולות. מגיע הנוער עד לסקומות שבעבר לכל הגבולות. עד לסמים, עד לאלימות קי־צונית. עד לסקס פרוע.

רק רגע. אני מצרית את הבימה הבדעית כשהחיים־טרה האימהית הטבעית נוגה בי: והרי גם הוריהם הלאה אחרבים את ילדיהם, האם הם לא חוששים לבריאותם? למה שסמים עילים לעשוה לגופם? רק אתבול היה ריצים עם כל מיצול האסוסים לסיפת חולים יצבריי נותנים להם להסתובב עם חשיש ואולר בלילות.

ההורים אינם יודעים...

דיר צימרין: ההורים אינם יודעים על הדברים האלה. כל אחד מהם אם יכריחו אותו לענות יגיד: הילד שלי לא כזה...

והסיבות? סטיכולוגיה אלמנטרית! כשאתה לא מסכים עם משהו — אתה מתרחק מן האינטרוצציות. סכחיש עובדות. הכי נוח וחבי פשוט לכן לא לשאול את הילדים לאן הם הולכים. הבחשה היא המתרחק שמיצאים ההורים לקונפליקט שיש להם בין הדאגה הטבעית לילדים לבין המיסכמות התרבותיות „חופ־שות" של הבתירנות. לכן אינני כאשיבה את בן השבע עשרה הישתתף במסיבת סמים. אלא את הר־ריו. הם, ההורים. מתחמקים מיילדי תפקידם, לחנך אותו. אז לחמוה לעצור אותו פיזית.

הערתי: אז, פי, אז סמים וסקס ומוסיקת דיסקו ולבלוש פרובוקטיבי. אבל לזה אלימות? הרי סתם יצר קיום עכיים בכל יצור חי צריך לקרחיע את הנוער, ביחמוד של מתריות מסוכנות?

דיר צימרין: כאן אנחנו נכנסים לתחום של הער־כים התרבותיים הרווחים. ליחיסיוניים של החערכה השלטת בימינו. „מה זה נגרי?

מתי אתה עליון? כשאתה חזק. אלים. להיות חזק זה חיובי (ראי את כל סרטי הגיבוי, ומבו הדיבתים). ולא רק בתרבות הרחוב. גם בבית הב־ספרים — לא מדגישים היום עולים אלא נותנים חיזוקים לעצמאות.

על זה יש להוסיף. אם קבוצת ההתייחסות המקר־בלת של החברה הישראלית (לונדון אמסטרדם, ניו־יורק) ושם, כל הריחוקות פלאים „בפאנק" הזה. ביחד באים בגדים, תקליטים, טלוויזיה וגם צורות הת־נהגות.

המשבצת האחרונה של כל אלה: האלימות. הנו־ער ריק בכל ערך רוחני או רכשי אמיתי. עגיל באוזן או מוסיקה רועשת באוזניים זה לא יחליף לסיפוק נפשי. „משעמם לנו" — זו הקריאה השכיחה ביותר של החברה... וכשמשעמם — צריך להעלות את רמת הגירוי, כשמשעמם — צריך „לסתום" את השעמום בסקס, אלימות, סמים או אלכוהול, מוסיקה מה שמוצאים.

הפסיכולוג אוריאל עקביא, הפסיכולוג של הכפר הירוק, חצי יובל שנים כתב סוד בעתון־נוער. בשם „פסיכולוג לשלוחך, דע את עצמך", בא במגע עם אלפי בנים ובנות בישראל. מתרחת הנוגן כמאני מצטמת באוזניו את התיאור שלמעלה.

אתם, התקשורת, הא שולח כלפי אצבע מאש־מה. שוב מפחים דברים. שוב מנדברים. שוב מחקים בתבוסתנית המוזיכטיסטית סריאה בריסוב הכל שחור. כל השבוע מלאים הצתונים בכתבות על מערכת החינוך המחמוסטת בגלל שכבה ביתות לא נפתחו בזמן עם תחילת שבת הלימודים המשיו...

למה לא מדגישים את עשרות אלפי הכיתות שכן נפתחו? שוב ושוב כותבים בהנאה על הנוער האבוד של הכרדנים בגלל מקרה סרני אחד של ביריון של בוגר. למה לא אומרים שמדבר במיעוט מבוגר ומספלים במקום זאת על נוער שחור מדע. על הלילים של החברה להגנת הכבע, על המתנדבים ועל תנועות הנוער?

לוקחים קבוצה לא גדולה ולא מרכזית וכבכדיב עליה זרקור בפיה של תקשורת. גילה הכתר בכיכר. מה יש ? אנשים רוצים לחיות בצבר? פעם השאיר דלתות פתוחות היום שמים אזעקה אלקטרונית. אז למה הנוער של היום צריך לחיות כמי הנרפי־ל־פעם? משורר כדיד אבידן מסליק בפנינ (ובמו אוזני שמעתי) על במה של דיון פובבי, לקחת סמים. אז בגיל הסקרנות למה זה מדהים שחלק מתפתחה?

בארה"ב טוב יותר?

בארה"ב יותר טוב? שם מחלקים בחתי הספר שא־לינים שמנשחים כך: מאריחי (ולא האם) אינה נוטל סמים. בי־מתן לך כסף לקנות סמים וכדומה.

לדיר צימרין הערבות שונות על הסטטיסטיקה של עבריה: לבצר, המיעוט הוא הנוער שיחר מדע וחיבמ ־ והרוב דוקא הוא נוער הפוס...

פרופ' אבנר זיו, מומחה לתקופת ההתבגרות ,ראו בסיוחד את ספריו „הבל ולא הבלי", „הבבריות") אומר לי גם הוא: אבל מספה בזמן האחרון חיבים של נוער שיחר מדע. ותחי חרמתי האישית לתקנת הסצב, כך שמתוך ידע הנושא עלי לומר: אלה הי מיעוט.

הרוב נמצא בחוגים אחרים. אולי, הערתי, אם נסגיר את מועדוני הריקודים — ימצאו יותר בצי־רים דרכם גם אל החוגים שלך? פרופ' זיו מצחוק, כאומר: „חלומות באספסיה". הוא מתנבד לסגירת מועדונים. כי איזו אלטרנטיבה יש לנו? האם מישהו מבטיח ליזום מיד תחליף שיהיה גם תרבותי וגם מושך?

גם פרופ' זיו מכה על חטא תתרבות החילונית־המערבית־הישראלית הנוכחית ותולה בהורים אך ב־מצב כמי שהוא („מה הם שיש" כמו שאיבדו היום) את תרבות הפנאי של הנוער. חלפה תקופת הערכים. פוסק זיו, חלפה התקופה בה מבוגרים ומחבגרים היו שותפים לאמונות ולסגנון חיים ויחד עם תנועות הנוער נתנים זה לזה חחשת שייכות ותמיכה גדולה.

ההורים עסוקים במירוץ אחרי הכסף הלילי שכי הם עצמם רוצים לצאת להתבדר עד השעה הקטנה של הלילה כלי מרדה הילד־ם. גם בסתם ערבי חול — אין להם כוח לשבל הילדים. בשמחתי אני יכול לציין כי לא היו בינינו חילוקי דעות עקרוניים לגבי הקו הנקוט בחמיר. אם התעוררו חילוקי דעות, הרי זה לגבי אופן הביצוע של מדיניות זו ולא על המדיניות עצמה. משום כך מאוד הופ־תתי יאף הבעתי על הפרסומים בעתונות בנוסא זה. אין לי כל. ספק שבאחורי פרסומים אלו עומד אדם המבקש לזכות בכותרות בצי־ענות תוך. התעלמות מן המציאה המאוזנת ש־פרסומים אלו גורמים למערכת חמ"ד שלא ב־צדק.

שאלה: מה אתה מציע לאיתם הורים ה־מבודים שבשנים האחרונות נגרמה הקצנה בהינוך הממלכתי־דתי?

תשובה: אני סבור שהמלה הקצנה מחשמת לכל מיני תופעות שהמלה איזיניות היא לא בהכרח הנבדה המתאימה. שבעתי, למשל, מפי הורים סצנה שמנחל מסיים מגדל וקן בשלהבה השבועות משום שהוא קיצוני בהש־קפתו הדתית. הצולה על הדעת לסעון סצנה כזאת כלפי מחנך דתי בשום שמצא לנכון להק־איד בעניין המצונן בהלכה ובמסרת היהדות שהרי בתחום הדתי מקובל עליהם הכלל שמע־לין בקודש ואין מורידין. לעיכך אני סבור שכל אחד צריך לבור את דיבו ולבקר את מעשיו על פי רבנתו, ואין לזה ולהקצנה דבר. יתר עם זאת אני שריים לעובדה שעיבור הורים מסויים מבקש דברים שאינם שולים בקנה אחד עם הדרישה החלכתית ולכן אנו מתנג־ים.

דרישה סובלנות הדדית

צריך לזכור שהחינוך הממלכתי־דתי מקיף כיום כ־200 אלף תלמידים כי ואין לצפות שכולם יתנהגו על פי אורח חיים אחיד בכל פרש ופרש. משום כך מוטלת על החברה הדתית. החובה לספח בתוכה את הסובלנות ההדדית במסגרת הקיבוצנות הכלכלי, בהתחשב בסבתים ובמסורת הערות הדתית.

שאלה: אחת השאלות המרכזיות הבעיקות היום את ציבור ההורים היא שאלת הש־ר־ר בין הכיתה בחינוך הדתי. מיד עמ־ד־ה הבחלה החינוך הדתי בכתביה זה?

תשובה: למי שיכה כדאי להזכיר שההפרדה המינית היתה נהוגה בחינוך של „המזרחי" בחלקי הדינה בשוויצים הכפולים ב־ואנגים מסר־יבים בארחיות הדתים של הציבור הדתי־לאומי. אולם כיכון וכד הפחה ביקרת חרימה האשמיה כלפי הנהלת חמ"ד הדרך אריכון, כבר מר הדני. הורה לו בפיחוד תופעת רצת האכוק של אחתם פעילים הורים אל הענונות החילונית האבסרדיות. הפשה לכל הוזבנות להפרדה את ההינוך הדתי ולהסיל מום בבער־כת כפיאריה זו. אל להם לשפיר את המים עם יתבים. קורא בהתרגשות מנהל החינוך הדתי לאותם הורים ואחזי ומבקש מים לקיים דיון עניני ויקט בכל הנושאים הפובדים על ה־ערך.

לא כצעקתה...

לגבי של עניין אומר מר הדני: ראשית, אין מדובר ב־13 ועדי הורים מתוך 18 ועדי ההו־רים בירושלים, כפי שפורסם, אלא ב־15 אישי שהם אכנם חברים בוועדי ההורים אך אינם מייצגים בחברה את דעתם של ועדי ההורים שבהם הם חברים. שנית, במחוז ירושלים ישנם 48 ועדי הורים ולא 18 כפי שפורסם. אני מד־גים עובדות אלו כדי להעמיד דברים על דיוקם ולהמיבם בפרופורציה הנכונות. עם מציגים אלו שיש להם סמנות לגיטימיות לגבי שאלת ה־סמרה בין המינים בבתי הספר הממ"ד ישבתי מספר פעמים לשיחות מושכות בנסיון ללבן מוגיה עקרונית זו. לשמחתי אני יכול לציין כי לא היו בינינו חילוקי דעות עקרוניים לגבי הקו הנקוט בחמ"ד. אם התעוררו חילוקי דעות, הרי זה לגבי אופן הביצוע של מדיניות זו ולא על המדיניות עצמה. משום כך מאוד הופ־תתי יאף הבעתי על הפרסומים בעתונות בנוסא זה. אין לי כל. ספק שבאחורי פרסומים אלו עומד אדם המבקש לזכות בכותרות בצי־ענות תוך. התעלמות מן המציאה המאוזנת ש־פרסומים אלו גורמים למערכת חמ"ד שלא ב־צדק.

שאלה: מה אתה מציע לאיתם הורים ה־מבודים שבשנים האחרונות נגרמה הקצנה בהינוך הממלכתי־דתי?

תשובה: אני סבור שהמלה הקצנה מחשמת לכל מיני תופעות שהמלה איזיניות היא לא בהכרח הנבדה המתאימה. שבעתי, למשל, מפי הורים סצנה שמנחל מסיים מגדל וקן בשלהבה השבועות משום שהוא קיצוני בהש־קפתו הדתית. הצולה על הדעת לסעון סצנה כזאת כלפי מחנך דתי בשום שמצא לנכון להק־איד בעניין המצונן בהלכה ובמסרת היהדות שהרי בתחום הדתי מקובל עליהם הכלל שמע־לין בקודש ואין מורידין. לעיכך אני סבור שכל אחד צריך לבור את דיבו ולבקר את מעשיו על פי רבנתו, ואין לזה ולהקצנה דבר. יתר עם זאת אני שריים לעובדה שעיבור הורים מסויים מבקש דברים שאינם שולים בקנה אחד עם הדרישה החלכתית ולכן אנו מתנג־ים.

בעיית „ההפרדה" ופתרונה

יש גם שיקולים נוספים. כל זמן שבית הספר קטן ומספר התלמידים בכל כיתה ממעטים, ממילא אין הנדקה לקיים את ההפרדה. ובל וזמן שאין בו כיתות גבוהות אין אנו סבורים שצריך להחיל את ההפרדה אמילו אם יש בו כיתות מקבילות. אולם משגדל ביה"ס והתפתח ויש בו כיתות מקבילות מכיתה ז' ומעלה, כי אז יש מקום לבצע את ההפרדה. אולם גם זאת בתנאי שיש המשאבים הדרושים לכך. ההנחיות שלנו למנהלים בנקרה זה אומרות, שאם יש שם כיתות מקבילות יש לבצע את ההפרדה, אלא אם כן יודע מראש שיש לכך התנגדות רצינית בקרב ציבור ההורים. ואמנם במסדרון רבים הנשאלה כזו לא עולה לדיון ההורים מתנהלים כרוח זו באופן טבעי וללא „מהרהור" בעיתונות.

שאלה: נשמעו טענות גם מלפי הורים, אבל בעיקר מורות, שהשקפת עולמן אינה שולה בקנה אחד עם תפישת עולמי הדתית־ציונית של החינוך הממלכתי דתי. כיצד אתה מגיב על טענות אלו?

תשובה: יש בהחלט בעיה, בכמה מקומות שבהם מלמדות מורות בבתי־ספר ממ"ד. אולם את ילדיהן שולחות לחינוך הממלכתי. כלל ל־תבין את הבעיה יש לדעת את הרקע לכך. בדרך כלל בורה המתקבלת לעבודה בחמ"ד היא בוגרת סמינר ממ"ד, אם כי בשנים שבהן היה לנו מחסור במורים נאלצנו לקלוט גם מו־רות שלא סיימו את לימודיהן. במכללות שלנו, במקרים אלה המסקחים מראיינים את המועמדות לעבודה בחמ"ד ומוצאים שאכנם מודעות הן עם עקרונות החינוך הממלכתי־דתי והציונות הדתית. בדרך כלל מורות אלו הן צעירות ורוויקות. וכך קורה לפעמים שכאשר הן נישו־אות חל שינוי בארח החיים בביתן, ויתכן גם בהשקפת עולמן. כאשר מדובר במורה שזנחה את אורח החיים הדתי, יש כמכות לכוצעת המ"ד למסרה לאלתר. אך אם מדו שלוחת את ילדיה לחינוך הצמאמי, אין מסבירה חד־משמעית כזאת להוציאה מן הבעבדה. אולם על המיקוח מוטלת האחריות לבדוק את הדברים ולקבל בהם במסגרת האפשרויות הקיימות לבטיחון. אין לי כל ספק שמצב זה הוא בלתי רצוי ויש בלבי ספק לגבי הדחיפותה של מורה כזאת עם עבודות חמ"ד אם אין לכך בישוי בחינוך ילדיה. יחד עם זאת קשת לנו במקרים אפר־יומים לתיעצות לבריאות ההורים לשעול בצורה נמרצת יותר כלפי מורות אלו, חאת בשל המנ־בלות התוקיות שאנו מצווים לפעול על פיהם.

שאלה: האם מבלות אלו כיבות גם לגבי הבעת דעות הנוגרה את ההשקפה הציונית של החינוך הממלכתי־דתי?

תשובה: כל תלונה שמגיעה אלינו בהקשר להתבטאות של חוסר הדהות עם המדיניות, שבשבילנו היא ערך דתי, מטופלת בכובד ראש ונשמח לקבל כל מידע מסוג זה מצד ההורים.

שאלה: אני מבחינה חינוכית שמרנית הי־שאלה: אלו מדיניות הינוכיות מקדמת ה־שכה במרכזה של ההוכחה הליטודית זה־מיוכיות?

(סוף בעמוד 8)

מנהל האגף לחינוך דתי במשרד החינוך
יעקב הדני בשיחה ל„הצופה"

הקצנה דתית בחמ"ד — „סערה בכוס מים"

מאת שלום צוריאל

„סערה בכוס מים". כך מגדיר מנ־הל החינוך הדתי במשרד החינוך והתרבות, יעקב הדני, את הפרסומים שהיו השבוע על רקע מה שכונה ה־הקצנה הדתית הגוברת בחינוך ה־ממלכתי־דתי. מתון־מתון מסביר מר הדני את המדיניות החינוכית הנקוטה על ידי הנהלת האגף ומפריך אחת לאחת את הטענות שהשמיעו כמה מנציגי ועדי ההורים בחמ"ד.

בנהל החינוך הדתי בבשרד החינוך אינו מתבטא לראיונות אלמנם רגים בראיונות הבוד

חילק דעות בעיתונים המבטאים ב־ואנגים מסר־יבים באחרונה המתים של הציבור הדתי־לאומי. אולם כנגון ובד הסתה ביקרת חריפה האשמיה כלפי הנהלת חמ"ד הדרך אריכון, מבר מר הדני. הורה לו בפיחוד תופעת רצת האכוק של אחתם פעילים הורים אל העתונות החילונית האבסרדיות. הפשה לכל הוזבנות להפרדה את ההינוך הדתי ולהסיל מום בבער־כת כפיאריה זו. אל להם לשפיר את המים עם יתבים. קורא בהתרגשות מנהל החינוך הדתי לאותם הורים ואחזי ומבקש מים לקיים דיון עניני ויקט בכל הנושאים הפובדים על ה־ערך.

לא כצעקתה...

לגבי של עניין אומר מר הדני: ראשית, אין מדובר ב־13 ועדי הורים מתוך 18 ועדי ההו־רים בירושלים, כפי שפורסם, אלא ב־15 אישי שהם אכנם חברים בוועדי ההורים אך אינם מייצגים בחברה את דעתם של ועדי ההורים שבהם הם חברים. שנית, במחוז ירושלים ישנם 48 ועדי הורים ולא 18 כפי שפורסם. אני מד־גים עובדות אלו כדי להעמיד דברים על דיוקם ולהמיבם בפרופורציה הנכונות. עם מציגים אלו שיש להם סמנות לגיטימיות לגבי שאלת ה־סמרה בין המינים בבתי הספר הממ"ד ישבתי מספר פעמים לשיחות מושכות בנסיון ללבן מוגיה עקרונית זו. לשמחתי אני יכול לציין כי לא היו בינינו חילוקי דעות עקרוניים לגבי הקו הנקוט בחמ"ד. אם התעוררו חילוקי דעות, הרי זה לגבי אופן הביצוע של מדיניות זו ולא על המדיניות עצמה. משום כך מאוד הופ־תתי יאף הבעתי על הפרסומים בעתונות בנוסא זה. אין לי כל. ספק שבאחורי פרסומים אלו עומד אדם המבקש לזכות בכותרות בצי־ענות תוך. התעלמות מן המציאה המאוזנת ש־פרסומים אלו גורמים למערכת חמ"ד שלא ב־צדק.

שאלה: מה אתה מציע לאיתם הורים ה־מבודים שבשנים האחרונות נגרמה הקצנה בהינוך הממלכתי־דתי?

תשובה: אני סבור שהמלה הקצנה מחשמת לכל מיני תופעות שהמלה איזיניות היא לא בהכרח הנבדה המתאימה. שבעתי, למשל, מפי הורים סצנה שמנחל מסיים מגדל וקן בשלהבה השבועות משום שהוא קיצוני בהש־קפתו הדתית. הצולה על הדעת לסעון סצנה כזאת כלפי מחנך דתי בשום שמצא לנכון להק־איד בעניין המצונן בהלכה ובמסרת היהדות שהרי בתחום הדתי מקובל עליהם הכלל שמע־לין בקודש ואין מורידין. לעיכך אני סבור שכל אחד צריך לבור את דיבו ולבקר את מעשיו על פי רבנתו, ואין לזה ולהקצנה דבר. יתר עם זאת אני שריים לעובדה שעיבור הורים מסויים מבקש דברים שאינם שולים בקנה אחד עם הדרישה החלכתית ולכן אנו מתנג־ים.

דרישה סובלנות הדדית

צריך לזכור שהחינוך הממלכתי־דתי מקיף כיום כ־200 אלף תלמידים כי ואין לצפות שכולם יתנהגו על פי אורח חיים אחיד בכל פרש ופרש. משום כך מוטלת על החברה הדתית. החובה לספח בתוכה את הסובלנות ההדדית במסגרת הקיבוצנות הכלכלי, בהתחשב בסבתים ובמסורת הערות הדתית.

שאלה: אחת השאלות המרכזיות הבעיקות היום את ציבור ההורים היא שאלת הש־ר־ר בין הכיתה בחינוך הדתי. מיד עמ־ד־ה הבחלה החינוך הדתי בכתביה זה?

תשובה: למי שיכה כדאי להזכיר שההפרדה המינית היתה נהוגה בחינוך של „המזרחי" בכמה מדינות מדבריים בצד שמם, ומנגים כל „מחשבה פראית" בכיתון זה.

אנו צופים על ההומה מכיתון האיזור הבריסי ומזכרים בירושלים שלנו.

האם הסיבה החומה את יעדיה. במידה מסוימת כן, שכן למעשה נרדה החומה למנוע את הפיכת מזרח גרמניה ל„גיר רפאים" בגלל הבריחה ההמו־נית למערב. מבלי להיכנס להיבטים הפוליטיים החשובים כשלעצמם, הרי מנקודת מבט של המזרח גרמנים, לא היתה להם כל אפשרות אחרת. בכלים אחרות, „החיץ" שהקימו המזרח גרמנים בחומת הרוטצ'וב היה ניסיון סובייטי להכרה במזרח גרמניה ולסילוק כוחות המערב מברלין.

בבציאות נחלו המזרח גרמנים מכח קשה, שכן קנדי לא נכנע, עמד איתן נגד הסובייטים בזיעות שונות והכחות המערביים לא פינו את ברלין ויצרו סטטוס־קוו הנמשך עד עצם היום.

רצח קנדי הנצית את המצב בברלין

נכון יהיה אולי לומר, כי הירצחו של קנדי בדאלאס בשנת 1963, גרם ל„הנצחת" המצב הקיים במשך 25 שנה ואין כל פתרון מעשי לאחות בשגים הקרובות.

אנו מטילים ברחוב הראשי של מערב ברלין — קורפרסטנדאם הנמשך מכנסיה גדולה „קייזר־ראס" שנותרה כיד זכרון לאחר מלחמת העולם השניה. ראת הבריטאי הבריטאי בצילומו, חתם משולב בגשם הרחובות משופעים בצפים רבים הנמצאות המציות לציון קיום עשרים וחמש שנה לחומה, שלתוכו משובבמת כתמיד הנמצאות נוספה — שלטון חומייני באיראן; הצבת הטילים הגרעיניים באיר־ופה, איכות הסביבה, כמובן ישראל והפלשתינאים ואפילו למען שחרור מגנו של הילר, ולדולף הס.

בעלות הברית. ארצות־הברית בדרום — 291 קמ"ר, בריטניה בכמרב — 165 קמ"ר וצרפת בצפון — 28 קמ"ר. לשטחים הנגלת גם מנוציפליה.

שטח הכיבוש הסובייטי נכבש במזרח ובצפון מזרח והוא משתרע על שטח של 490 קמ"ר. שטח זה הפך להיות בירת מזרח גרמניה — „דרטובליקה הדמוקרטית הגרמנית".

לגבי המערב־גרמנים, ברלין היתה ותישאר סבל לגרמניה המאוחדת. הברלינאים ממתים לאי־חוד הנכסף, בבא היום, זאו תחזור ברלין לשבש בירה במקום בין הבירה הזמנית. הבאווה ה־ולקאל־פסיריוסית שלהם הסכה כבר לשם דבר, למרות שרבים יהדים מהם שחלק כמשאת הנפש של „הפסיריוסיות הלאומית" היא בבדר משיחה בלתי אפשרית לאור עבדת של גרמניה. בשנים הראשו־נות נקטלו באש הזקיפים המזרח־גרמנים.

בניין הרייכסטג — הפרלמנט הגרמני שהועלה באש ב־1933 ע"י הנאצים ניצב ליד החומה. ברחום, תערוכה מתמדת של תולדות גרמניה. תקופת הנאצים אינה מודגשת במיוחד. ליד ה־ריכסטג בצד הפונה לנהר שפ"י החוצה את הע־יר, מצבות של צעירי מזרח ברלין שניסו להיחלץ כמזרח גרמניה בשחיה דרך הנהר ונהרגו. כאן באונטר מנחים זרי פרחים רבים של המבצבת כאנרטאות חיות של סבל החופש. סמוך לבן גם בחיאון החומה ובו תעוד על הנפלים והבריחות. החומה עצמה מהוה אתר תיירות מושך, עם צילו־מים בכל „פחדי אפשרית על רקע מבדלי הנבפות. החומה מעוטרת כולה בציורים, כתובות ופוד שלא היו כביישים כל גלריה מתקדמת. לבאורה. החומה אינה מאיימת במיוחד הארן שום בעיה פיזית לדלג עליה, אולם רחת אלפי השוטרים החמושים עם כלבי השמירה וכו המצבות של אלו ששילמו בחייהם על הנסיונות מדברים בצד שמם, ומנגים כל „מחשבה פראית" בכיתון זה.

אנו צופים על ההומה מכיתון האיזור הבריסי ומזכרים בירושלים שלנו.

האם הסיבה החומה את יעדיה. במידה מסוימת כן, שכן למעשה נרדה החומה למנוע את הפיכת מזרח גרמניה ל„גיר רפאים" בגלל הבריחה ההמו־נית למערב. מבלי להיכנס להיבטים הפוליטיים החשובים כשלעצמם, הרי מנקודת מבט של המזרח גרמנים, לא היתה להם כל אפשרות אחרת. בכלים אחרות, „החיץ" שהקימו המזרח גרמנים בחומת הרוטצ'וב היה ניסיון סובייטי להכרה במזרח גרמניה ולסילוק כוחות המערב מברלין.

בבציאות נחלו המזרח גרמנים מכח קשה, שכן קנדי לא נכנע, עמד איתן נגד הסובייטים בזיעות שונות והכחות המערביים לא פינו את ברלין ויצרו סטטוס־קוו הנמשך עד עצם היום.

רצח קנדי הנצית את המצב בברלין

נכון יהיה אולי לומר, כי הירצחו של קנדי בדאלאס בשנת 1963, גרם ל„הנצחת" המצב הקיים במשך 25 שנה ואין כל פתרון מעשי לאחות בשגים הקרובות.

אנו מטילים ברחוב הראשי של מערב ברלין — קורפרסטנדאם הנמשך מכנסיה גדולה „קייזר־ראס" שנותרה כיד זכרון לאחר מלחמת העולם השניה. הקיר הבריטאי בצילומו, חתם משולב בגשם הרחובות משופעים בצפים רבים הנמצאות המציות לציון קיום עשרים וחמש שנה לחומה, שלתוכו משובבמת כתמיד הנמצאות נוספה — שלטון חומייני באיראן; הצבת הטילים הגרעיניים באיר־ופה, איכות הסביבה, כמובן ישראל והפלשתינאים ואפילו למען שחרור מגנו של הילר, ולדולף הס.

(סוף בעמוד 8)

בישיבת קרית ארבע מכשירים משמשים בקודש

מאת חיים פיקוש

מסמכמורו תלמידי ישיבת נזר „קריה אר־בע" על הפיתחם של נרטיקאים ערבים בבית להם, , שמצאו להם „תלבוקה יפה ומכניסה" של מכונת בזוזות, שוב לא מצאו מנה, החלילות, לפתח בין כתלי הישיבה, קורס מיוחד לבוגרי מקים מסמכים, ובשבאו וחו־עירו להם שקיים מחסור ניכר בשוחטים, בע־נקרים, ובבקיאים מלאכות איסור והיתר — הלכה למעשה, ובעיקר, בהיהי המריפות, הביעה נכונותם להיות גם שוחטים ומנקרים מוסמכים.

בשורה הכשרתם המעשית של המשמשים בקר־דש הלהיבה רבים ומעין רוח של התנדבות אחזה למחוץ בצשרות בחורים ארבעים, שסיימו את שרותם במסגרת ישיבת הסדר. פנקיסטים לשע־בר, חובשי כיפות סרוגות, אחזנים כבר בחלפים, מאמנים ידיהם „שעשו מלחמה", בניקור גיד הנשה בסילוק החלב האסור מחלקי בשר, המבי־חינים בנזל בסירחות למיניהן ויודעים לקבוע — מה מותר ומה אסור, מה כשר ומה טעון עוד בדיקה.

מתכוננים לשליחות

משה עידן ומתניה בן גדליה מבית חבי, יהו־שע הסין מירושלים ושלום אילוז מקריית ארבע ־ ארבעה אברכים מבין כשלושים בחורי ישיבת קרית ארבע, העמידו עצמם לשליחות זו, מתוך דיעה ברורה שמצפים להם, ושפעולתם זו, נוסף לתפקיד הרוחני, יכולה להשלים חוליה חסרת בציבוריות הישראלית.

משה עידן, בן ה־25 בשני ואב לבת, אחי, למשל, את יחי ילדיהן בבני ברק, משאמו היתה שאיפה בו ללכת אל הרב ולשאול שאלה בתר־גולת שקנתה. כיום, מי מבין עקידות הבית, ולוא אם הקפדנית ביותר, יחיאה בקלל להכניה ב„ש־אלה" אפשרית? מי מהן יודעת בבלל להמליץ בשר, אך כאן, בקרית ארבע, חשבו על כך, שבעצם, כיום, כל הסדרי הכשרות מתנהלים „על ברך נע" בבתי שחיטה אזוריים, ומסלימים שם את מהנות העופות והבשר. אבל האם לא כדאי שאותה עקרת בית תחזור אל הארבי הבית היקר־ים והחלילה בעצמה, כדי שתדע שאמנם היא מגיע־ה לבני ביתה את המאכלים „על פחרת הכש־רות כמעט".

האברכים פנו איפוא אל בעל איסליו כשר במר־שבת מגדיאל, ישעבר חגרוגי שמו, שבתו מח־גורדת בקרית ארבע ותציע לו, שיובא ויקים אסליו בקרה, שבו יסמרו עשרות חיים ובשר מרי, עמיר־ב ואת עקידת הבית, המלחיה, „ואולי בכך יחזור גם אל הרחוי של פעם בבית היהודי"...

אך הד

هكذا من الاصل

ד"ר רם ישי, יו"ר ההסתדרות הרפואית:

אם ינטשו האחיות יחזיקו בתי החולים מעמד שעות בודדות

איום האחיות לנטוש את בתי החולים עומד ומאיים, עכשו לעת כתיבת שורות אלה, אתמול בצהריים. תכנית הנטישה של 11 אלף האחיות גובשה לפרטי פרטיה והפעילות שבהן נערכות „לטפל" במפירות שביתה, אם תהיינה כאלה.

לחולים המאושפזים עתה ולמשפחותיהם הת־וספה סיבה נוספת לדאגה. מי יקבל בתי־חולים לבתיהם האם תרבר אינו עלול לנתר־ריף את מצב בריאותם? — הרואה מברסמת. גם הרופאים אינם אדישים לגורלם. בשבי־תת האחיות הקודמת, שנמשכה 17 יום, כ־עו הרופאים תחת מעטם העבודה. שר־כדי התמוב־טות פיזית ממש. הפעם, כך נאמר, אם תפרוץ שביתה — ישלחו הרופאים, בדלית ברירה, מתחלקות את כל החולים שאינם במצב קשה, גם במצב שכזה, אין לקנא ברופאים. האחריות הטיפולית לשלום המטופלים תהיה שלהם בל־בד. באשר לאחריות המוטרית לפני החולים ומצבם — זו כבר שאלה אחרת.

מעניינים אלה שוחחנו עם ד"ר רם ישי, יו"ר ההסתדרות הרפואית.

ש. כיצד נערכת ההסתדרות הרפואית לי־בקרה שהאחיות תפשה אבי בתי החולים?

ת. ראשית ברצוני להדגיש שההסתדרות הרפואית איננה צד בסכסוך. איננו לא תובעים ולא מתבעים לשום אחד מהצדדים. אנחנו רק מדאים לעבודה הקשה, של האחיות ולי־עובדה שבמצב הנוכחי הן אינן יכולות להעניק לחולים את הטיפול הטוב ביותר.

יחד עם זאת, הרופאים מעוניינים כמובן שה־חולים כן יקבלו את הטיפול הטוב ביותר.

בשביתה האחרונה של האחיות, בשארי כמה מהן במחלקות ובכל הסדרים הדחופים הן סייעו בידי הרופאים ועשו מלאכתן נאמנה. לפי ידיעות שהגיעו אליי, אם ינטשו הפעם האחיות את בתי־החולים, תהיה זו נטישה מוח־לטת. במצב שכזה, תוך שעה־שעתיים יהיו מק־רי מות במספר מחלקות. במספר בתי־חולים, זאת עקב הארוות דרכים, ניתוחים דחופים ה־כרמה, שאי אפשר יהיה לטפל. באנשים באופן הראוי.

ש. מה יכולים הרופאים לעשות בענין?

ת. זהו מצב חירום מדרגה ראשונה ולכן דרוש טיפול חירום מדרגה ראשונה — כמו במלחמה. אנחנו נאלץ לשחרר מבתי־החולים כל חולה שלא נשקפת לו סכנת מות ואת נוכל להחרכו ולעשות כל מה שבייך בחלקות הדחופות, כמו טיפול נמרץ יחדיו לידה.

ש. איזה אחוז מכלל המאושפזים הם במצב קשה והאם הם יוכלו הרופאים להעניק את כל הטיפול הדרוש?

ת. באשר לאלה שמצבם מוגדר כקשה — זה כאחד סובייקטיווי, שכן כל אחד מעיד על מצבו בכמה. לכן השתמשתי לעיל בהגדרה „נשקפת סכנת מוות", בקבוצה זו רק אחוז קטן מהאושפזים מדי יום בבתי־החולים ואם ה־רופאים יצטרכו לטפל רק בהם — הסיכויים שחולים יישארו בחיים גדולים יותר.

ש. והחולים שיישלחו הביתה — כלום אין עלולה לחול הידרדרות במצב בריאותם?

ת. חאי שמצבם עלול להידרדר, אלא מהיה במצב שהבחירה אינה בין טוב לטוב יותר אלא בין רע לרע יותר.

ש. לאחר נטישת האחיות — כמה זמן יחזיקו בתי החולים מעמד?

ת. אם ינטשו האחיות את בתי החולים — אלה יחזיקו מעמד שעות בודדות. ודאי שלא יממה.

ש. ובמדינה — האם יוכלו למלא את מקום האחיות?

ת. בשמדובר על סיעוד כללי, דאגה לנר־אות בתי החולים וכך — בתנדבים מחוגים לעזור. אולם בכמון טיפול כגון דיקות, אינפוזיות וכדומה — ודאי שלא. יש תרבה רצון טוב לעזור אך הרפואה היא מקצוע ומי שלא אמון על המקצוע, עדיף שכלל לא יגשה לטפל.

ש. על מי תוביע כאחראי למצב החולים שיישלחו לביתם, אם תפרץ השביתה?

לא נצביע על כלום. רק על בציאות עגומה ונשחדל שהחולים יסבלו כמה שכחות.

ד"ר עמנואל שרון, מנכ"ל משרד האוצר: ההזרמה באוגוסט היתה לא רק צפויה אלא אף מתוכננת

הזרמה של 450 מיליון ש"ח בחודש אוגוסט לא הפחידה את משרד האו־צר. אנשי המשרד ציפו לה ויש אומ־רים שאף „בישלו" אותה. מנכ"ל ה־אוצר, ד"ר עמנואל שרון, אמר השבוע כי ההזרמה תוכננה ע"י המשרד וב־כוונה נמנע ממכירת אגרות־חוב חד־שות לציבור, כדי לפנות כספים משוק ההון בשביל הסקטור הפרטי.

בנושאים אחרים אומר: האינפלציה בחודשים הקרובים תגיע סביב 1.5 אחוזים בחודש וב־אוקטובר מעל 2 אחוזים. בתחום המט"ח היתה ספיגה של 50–40 מיליון דולר מהסקטור ה־פרטי ואין סיבה להגדיל את הקצבת הכסף ליוצאים לחו"ל ל־2000 דולר.

על נושא ההזרמה שוחחנו עם מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר עמנואל שרון.

ש. הזרמה של 450 מיליון דולר בחודש אוגוסט, אף שהאוצר לא היתה ב־גרר הסמכה — כלום אינה מלולה לחדש את בלמות הצריכה ובעקבה זאת, ללמות את האינפלציה?

ת. ההזרמה באוגוסט היתה לא רק צפויה אלא מתוכננת. ברבע הראשון של שנת התק־ציב הופנו סכנות קשות כלפי האוצר על כך שמכור יותר מדי אגרות־חוב. אנו הבטחנו שב־רביע השני נקטין את הנפקת אגרות־החוב הממשלתיות כדי לאפשר הנפקות לחברות ב־שוק הרופשי, הבטחנו; וכך עשינו.

באשר לחשש שהזרמה זו תולבה את האינ־פלציה, עובדה היא שלא נרמה לתעלמות מ־צריכה בשוק, אלא בהיקף הדרוש כדי לאפשר לסקטור הפרטי להתקיים.

ש. דשבע כבר יצא בנק ישראל בהנפקת אגרות מדיקה 25 שלח. האם שונתה המדי־ניות? האם הקפאת הגיבה עיי האוצר נעשי־ה רק לחדש אחד?

. אין כאן כל שינוי. יש מדיניות כללית באשר להנפקות. מדי שבוע מתנהלים דיונים בנושא זה בין בנק ישראל לאוצר. יש מדיניות כללית ויש החלטות המתקבלות בנוגע לטווח הקצר.

ש. השבוע היו ברורה ביקשים ערים לאגרות חוב הצמודות למדד. האם ניצל־תם את הדבר כדי לסכר אניח

ת. באשר למשרד האוצר — הגיוס היחיד שעשינו באפיק זה הוא בהנפקות החדשות ה־ידועות. אם בנק ישראל פעל בשוק המשני — יש להפנות את השאלה אליו; אך ככל הידוע לי, גם לו אין כמויות גדולות של אגרות־חוב.

ש. מיצר אתה בסביר: אם הביקוש הרב לאגרות הצמודות למדד? האם נובע הדבר מציפיות לחדרוש האינפלציה?

ת. לדעתי, סבור שהיה ביקוש לצמודי מדד. הביקוש הנוכחי אינו גובע, ל־עתי, מציפיות לחדרוש האינפלציה אלא ככך שונמנו הנשיות מפיחות.

ש. בענין אחר — השבוע עבר „פל הבטי־מות" החדש, הראשונה, את מחסום ה־1.5 שקל. האם יש בכך להסביע על שינוי בסדר־ניהו?

ת. כלום שמחים כאן, וסבורים שאיראן ועיראק יוסיפו להלחם זו בזו לעד.

שיחות השבוע

*

מאת בוטי זפט

עופרה בנזר, חוקרת במכון שילוח: מלחמת איראן–עיראק רחוקה מסיומה

מלחמת איראן–עיראק נמשכת זו השנה השישית, וסיומה טרם נראה לעין. להיפך. סוכנויות זרות מדווחות כי איראן ריכזה בימים האחרונים ל־מעלה מחצי מיליון חיילים לקראת „המערכה המכרעת" נגד צבא עיראק.

הערכה היא שאיראן מרכזת כח כחץ במטרה לפגוע במרל הירוק של הצבא העיראקי. הפיוף, להביא למפלתו של הנשיא צדאם חוסיין ולהיות בכך את המלחמה.

על נושא זה שוחחנו עם עופרה בנזר, חוקרת במכון שילוח, שבאוניברסיטת תל־אביב.

ש. איראן מרכזת, כפי פרסומים בקהיבה, למעלה מחצי מיליון חיילים בסמוכה עם עיראק. האם כתערכה ההכרעה?

ת. אם אומנם הביבה איראן בבול כחצי מיל־יון חיילים, המסמרים מדברים בעד עצמם, אולם אף עפם אי־אפשר לדעת שם מראש מתי ואם בכלל יישחת ביניהם קרב גדול.

ש. המלחמה נמשכת זה שש שנים. היש כה מעמה המפיד?

ת. שני הצדדים מפסידים. באחרונה אומנם הצ־ליחה איראן לחדור קצת לעיראק אולם עד כה אין הכרעה ממשית בקרבות. מובן, שגם בנשא ה־קרבנות — שתי המדינות יוצאות מפסידות, שכן עפ"י פרסומים סטטיסטיים כבר נהרגו ב־מלחמה זו כמיליון אנשים.

ש. יש רושם שעיראק נחלשה בחודשים האחרונים. האמנם?

ת. לא, התרשמות זו איננה נכונה.

עיראק אף פעם לא היתה חזקה במיוחד וכך גם עתה, אך לא חלה שחיקה בולטת בכוחה. אלא, שהאיום האיראני נראה עתה הרבה יותר גדול, שכן הצליחה איראן להבקיע את הקו בשני מקומות. לעיראק אין בעיה, גם כיום, להשיג נשק אולם באחרונה ירד המורל בצבאה ויכולת הצמידה שלה לא הוכיחה את עצמה.

ש. והיה אם אכן ייפתח בקרוב קרב מכריע — מהם יעדיה של איראן?

ת. הרעד הסופי המצהיר הוא להקים רפובלי־קה איסלמית בכל שטח עיראק. כשלב ביניים היא שואפת להגיע למקומות מרכזיים כ־כרבלה, נג'ת ועוד.

ש. האם אנחנו רואה אפשרות שהמלחמה הזו תסתיים בקרוב?

ת. לא. ראשית, הקו"ב המכריע סרם התחיל, וכמובן אי־אפשר לדעת כיצד יסתיים, ואם אמנם תסתיים בקרוב.

ש. והיהודים בישראל?

ת. כולם שמחים כאן, וסבורים שאיראן ועיראק יוסיפו להלחם זו בזו לעד.

חומת ברלין — חצי יובל

(סוף מעמוד 4)

הביקור במזרח ברלין הוא למעשה „טיול מעשיר", כרוך בבדיקות קפדניות, הנפקת אשרה, ומרת 25 מרקים למטבע מזרח גרמני, חייב לחזור עד חצות. ואולם אין ספק כי קיים שינוי רדיקלי ולו במראה החיצוני בלבד בין שני חלקי ברלין.

אלעזר, „מאדון קשיש, יעני מהשקפת עולמנו וריקח בדיסוס, גורס דווקא שהרס כלכלי של הרוסים יניב תוצאות חיוביות למערב ורק ריגנ־ן הוקיף מסוגל לשנות את המצב הנוכחי. אישית לא מפריעה לו הומה הממבנה. „למרות להשלים עם קיומה. אבל לא יעניה בנפשה של השמאה הגרמנית ועוד ציי הקומוניסטים".

אנו מזכירים לו כי הרוסים היו בין מפוצרי ברלין של היטלר" והוא משיב לנו: „סטאלין היה יותר טוב. קשה להתמודד פסיכולוגית עם הבאווה הפרוסית, שכן הוא פשוט אינו מתייחס לסיעוניך, יהיו צודקים ככל שיהיו. שער בראנדנבורג מאחוריו גדולת הצליל אומר הכל על ברלין הקדומה ולהבי־ניס את הברלינאים ניצבת במסוך אבדרשה הכלי־מה הרוסית ולידה עמידה דום של שני חיילים רוסיים (משמר הכבוד הקבוע) לפני מגן רוסי. הם הרוסים הקידמים הנמצאים במערב ברלין בשעות.

"אירפה סנטר"

„אירפה סנטר" ומרכז הקניות המודרני של מערב ברלין מזכיר את ה„קניון" שלנו. המחירים מקיעים מוקים מול התוצאות המרק לעומת עידית הדולר.

הביקור במזרח ברלין הוא למעשה „טיול מעשיר", כרוך בבדיקות קפדניות, הנפקת אשרה, ומרת 25 מרקים למטבע מזרח גרמני, חייב לחזור עד חצות. ואולם אין ספק כי קיים שינוי רדיקלי ולו במראה החיצוני בלבד בין שני חלקי ברלין.

אלעזר, „מאדון קשיש, יעני מהשקפת עולמנו וריקח בדיסוס, גורס דווקא שהרס כלכלי של הרוסים יניב תוצאות חיוביות למערב ורק ריגנ־ן הוקיף מסוגל לשנות את המצב הנוכחי. אישית לא מפריעה לו הומה הממבנה. „למרות להשלים עם קיומה. אבל לא יעניה בנפשה של השמאה הגרמנית ועוד ציי הקומוניסטים".

אנו מזכירים לו כי הרוסים היו בין מפוצרי ברלין של היטלר" והוא משיב לנו: „סטאלין היה יותר טוב. קשה להתמודד פסיכולוגית עם הבאווה הפרוסית, שכן הוא פשוט אינו מתייחס לסיעוניך, יהיו צודקים ככל שיהיו. שער בראנדנבורג מאחוריו גדולת הצליל אומר הכל על ברלין הקדומה ולהבי־ניס את הברלינאים ניצבת במסוך אבדרשה הכלי־מה הרוסית ולידה עמידה דום של שני חיילים רוסיים (משמר הכבוד הקבוע) לפני מגן רוסי. הם הרוסים הקידמים הנמצאים במערב ברלין בשעות.

מכתב מלב אל לב

בתום שנתיים של פעולות אינטנסיוויות שב לארץ ישראל לב, שליח בני־עקיבא במצ'סטר. לב המשופם, בנו של פרופ' זאב לב, סיכם את רשמיו במכתב שפרסם בעתון היהודי „ג'איש טלגראף".

„ניסינו במשך השנתיים הללו", כותב לב, לחנך את חברינו, שבני־עקיבא אינה תנועה בלבד, אלא דרך־חיים, לחיות חיי תורה ועבודה זו חזמה, ולא מחנות מזה — זמה.

„בני־עקיבא במצ'סטר היא הקבוצה הגדולה ביותר באירופה. היא גדלה ומתפתחת. כל הצע. הצובה, שבני־עקיבא מעורבת ומעורה בחיי הקהילה, היא מקור־גאוה בגבילנו, ומאדר חיינו מאושרים לזיעגות לבקשות שהושמנו אלי־נו ליסול חלק באירגני הקהילה ובית־הכנסת.

„אולם, אני מיצר על אי־יכולתנו לפרוץ דרך לכמה מבתי־הספר הדתיים במצ'סטר. מסיבה שאין לי יכולת להבינה, ראשי בתי הספר הללו מתמידה שלא לעדד את תלמידיהם להצטרף לתנועת הנוער היהודית דתית, העוסקת בהגלחה בתיגוד הלא־מרכאלי.

„איני יכול להבין גם את בתי־הספר, המע־ניקים חינוך חילוני, משודים את תלמידיהם ללכת לחטיבות־ביניים לא־יהודיות ולאוניברסי־טאות לא־יהודיות — מה יש להם נגד בני־עקיבא

„לבני־עקיבא יכולה להיות השפעה מובא של הנוער היהודי במצ'סטר. תנועת בני־עקיבא מאפשרת להם לשמור על מסגרת דתית ומע־רבת בחיי הקהילה היהודית כללי. בדיוות הבינלולות אינן דרך היהדות. בית המקדש ורב בגלל שנאת חינם ותתיד להיבנות רק כאשר תהא אהבת חינם ואחדות בין היהודים. יש לנו ערבות ואחריות הדדית לאחינו היהודים, ועובות זו אינה נשרת מהתעלמות זו מזו ומהיבדלות.

„בסכמי אל שתי שנות שלי־חותנו כאן גראה לי כי התנהדנו בהצלחה עם אתגרים שונים. וכיונו לתמיכה בפעולותינו מצד הורי הנוערים ושאר הגופים הציוניים בקהילה.

„אנו מקווים, כי חסגיף — שכמעט באחרונה — יהיה בית שני לחברי בני־עקיבא וכי זה ביחות לעבריה, ערבי הלימוד, הקהילה ושאר הפעילויות יסייעו להתקיים גם בשנים ה־באות.

„אני דוגר לארץ לתמיכה בבזקיות הפולי־מית של בני־עקיבא. אשתי חיה וילדי אלי־אור (9) ורונלי (7) ואמני כמובן נהגינו משותנו במצ'סטר ומאושרים עתה לשוב הגיתה. אנו משאירים כאן הרבה ידידים יקקרים לראות את כולם יום אחד בישראל, שאיבה רק הבית שלנו אלא של העם היהודי כולו.

מחליפו של ישראל לב הוא גבי בן־דוב, חבר קבוצת „עלומים", שהחל בימים אלה ב־תפקידה. עימנו באו למנצ'סטר רעייתו פרחיה וילדיו איתי, אורן, עמיתה, איה ומאיה.

*

רמז חד כסכין

זה קרה לאחרונה במנצ'סטר. כמובן, זה מקרה, זה הרע, זה לא דוגמה, והיהודים יכולים להישאר כאן עד בוא המשיח בהתרה בימינו אמן.

אחד מיהודי מנצ'סטר עשה את דרכו בשבת בבוקר — כן, בשבת — לעבודה. האיש, ש־טירב להזדהות בשמו, סיפר לכתבים כי הוא פסע במרוד רחוב בירושלים ליד פינת בלקלי־גרי־ראוד. בדרכו עבר שני בחירים שישבו על ספסל בצד הרחוב. כאשר חלף על פניהם הם השמיעו לעברו קריאות גנאי והערות מע־ליבות בגנות היהודים.

„אין לי מושג כיצד הם זיהו אותי כיהודי", סיפר האיש, „אולי המשרת שלי נעצה בכך שהסתובבתי המחלתי להתוקה אותם".

עדיף היה, כמובן, להמשיך ולהזדר לעבודה, אבל הבחינים התפתחו אחרת. השניים קפצו לעבר היהודי, אייפו עליו בסכין, דחפו אותו, הכו אותו ופגעו בפניו.

„פניהם להם בשנאה תהומית", תיאר קורבן ההתקפה אתמ מכיו.

התקיפה המנטישמית נקטעה רק כאשר אשה בבית סמוך הבחינה במתרחש, הזעיקה את ה־משטרה. אולם עד שפובי הזעיקו הגיעו כבר נמלטו התוקפים.

זהו. עד כאן. ולשנה הבאה, יש להניח, במנצ'סטר הבבית.

*

המעגל נסגר

הצולה מרוש מליזרשל, שהגיע באחרונה לארץ, השלים מעגל עליה מעניתר. שהחל לפני 99 שנה, עת הגיר סבל מאוקראינה וחת־ישב בסתרתקוה.

לסלי הארים, לכבוד יריד המגבית המאוחדת מליזרשל, הוא נכדו של יסראל לישנסקי. שהגיע לארץ־ישראל עם ארבעת בנותיו ושלו־שת בניו בשנת 1887.

אחד מנכדיו של ישראל לישנסקי הכביע את חותמו על ההיסטוריה הציונית בארץ־ישראל: הוא יוסף לישנסקי, חבר ביל"י. אנשי ביל"י עעלו במהתרת נגד השלטון הטורקי בארץ־ישראל. הוגלו למצרים בריסנית. ארמון הרינגל ביל"ר („בנה ישראל לא ישקר") פעל תוך הת־נגדות היישוב הארץ־ישראלי, אשר חשש מנקי־מת הטורקים, אם יתגלו מבצעי הפעולות ו־מהוון האמיתיות.

כימיסי הראשי ביל"ר היו בבני המושבות ומחברי אגדה ה„נדעונים" — אהרן, אלכסנדר ושרה אהרונסון, אבשלום פיינברג, יוסף לי־שנסקי נעמן בלקינד ואחרים. הם האמינו כי אם יסייעו לצבא הבריטי, שעלה מכאדים לכ־בוש את ארץ־ישראל מצבאות טורקיה וגרמניה, יקבלו היהודים מידי הבריטים את ארץ־ישראל למען עם־ישראל.

ב־1917 נושף האירדון במע"ה. הטורקים לכדו יונת דואר, שנשלחה מחונת הבריטות בצוללת יבבנמיה ידיעה השובה לבריטים. ה־טורקים מצאו בכסא דיכוי אכזרי נגד היהודים. הפסו ועיבו קשות רבים מחברי ביל"ר.

בין אלה שהוצאו להורג היו גם יוסף לי־שנסקי.

יוסף לישנסקי היה בן־דודו של לסלי הארים מליזרשל.

הארים, בן 69, מבוסס היטב מבחינה כל־כלית. הוא היה בעליו של מפעל משגשג במשק האמריקני. מפעל זה נקנה על־ידי קונצרן תע־שייתי ידוע באנגליה.

אבל, עליזתו של הארים כיוכה בטרגדיה. אשתו, רבקה, נהרגה לפני זמן קצר בתאונת דרכים כתוצאה מפגיעת אוטובוס.

יש להניח, שלסלי הארים חשב, על עלייה, עוד לפני פטירת אשתו, אבל לדע המל הנסיבות שונות — הוא עלה לארץ לבד.

גלויות מלונדון

*

מאת מנחם מיכלסון

עט לשחוק

אם האחיות וראשי ההסתדרות ימשיכו להיות חלוקים כי אז בבתי החולים, כך מבטיחות האחיות, לא יישארו הרבה חלוקים.

*

אין עוררים על חשיבותו העצומה של החינוך הגבוה, אך יש גם מי שמסתכל על הצד השני — של המטבע.

*

גורמים משפטיים בכירים מתנגדים להצעתו של שר המשפטים שריר לבחון את המועמדים לכהונת שופטים. לדעתם הצעה זו אינה מעשית מכמה בחינות.

*

על היועץ המשפטי לממשלה מוטל להכריע אם ראש השב"כ קיבל הוראות מהדרג המדיני, לפיהן אין המחבלים אמורים לצאת חיים. השאלה היא אם הי־תה הריגה בסמכות או חריגה מסמכות.

*

תשדירי השירות בטלוויזיה למניעת העישון, המ־כינים „אכילת הלב", סייעו אמנם לצמצם בארבעה אחוזים את מספר המעשנים, אך החמירו את המצב לגבי שאר 96 האחוזים הנותרים. שכן, עתה הם מתחילים גם לאכול את הלב בגלל הידיעה שהם אוכ־לים את הלב.

*

משרת מנהל מחלקת הבידור בטלוויזיה תתפר־תה וקשה עתה למצוא מחליף מתאים. כל המועמדים הרצינים לתפקיד חזרו כלעומת שבאו. הנימוק הרשמי: הם רציניים מדי.

*

נציב שירות המדינה אברהם נתן מבקש לצמצם את המינויים הפוליטיים בשירות המדינה. יש לברך את מר נתן על יוזמתו המקורית. אך מצד שני בל נשכח שאילו יוזמה ברוכה זו היתה מועלית בימי כהונתו של הנציב הקודם, יש להניח שלמר אברהם נתן היה היום מקום עבודה אחר.

אילן בומבך

פגישת פסגה התלויה באוויר

סיכומו של שבוע

משחזרה משלחת המכלוים לפני כשלושה שבועות מקהיר, שם נפגשה עם הנשיא חוסני מובארק ומשה משרי ממשלתו, נראה כי הוס־רו כל המכשולים בדרך להתיכה על שטר הבוררות בעניין טאבה.

הקבינט קיים ישיבה שנמשכה כשבע שעות, ובה שמעו חבריו את דו"ח המנ־כ"לים ולאחר דיון החליטו לתת „אור ירוק" להשלמת המו"מ בענין שטר הבוררות. למר־רות שבומנו היתנה הקבינט את החתימה בפתיחת צעדים ממשיים לנורמליזציה ביחסי שתי המדינות, הסתפקו הפעם בהבטחות מצ־ריות בעל־פה בעניין זה.

השלמת החתימה על שטר הבוררות צמדה בצילה של פגישת פיסגה המתוכננת בין שמעון פרס וחוסני מובארק. המצרים חזרו והדיפו כי קיום הפסגה מותנה בחתימה על שטר הבוררות, אך נראה היה כי הדבר לא יהווה מכשול. המהלכים וההכנות לפסגה נעשו תוך כדי התעלמות מכך שבעצם עדיין לא ידעו חילוקי הדעות בענין טאבה. שתי הבעיות שעדיין נותרו שנויות במחלוקת לא היו שוליות כל עיקר ותן נסבו על סימון הגבול ועל קביעת הבוררים הבינלאומיים. והנה המתבר בסוף השבוע כי כמה ימים לפני המועד המתוכנן לפסגה, 11־10 בספ־טמבר, עדיין נותרו חילוקי הדעות בשאלות אלה בעינם. שלשום אמר ראש הממשלה שמעון פרס, בפגישה עם אגודת כתבי החוץ בירושלים, כי „הפגישה עדיין תלויה באוויר" וכי עדיין לא נקבעו מועד או מקום לקיום הפסגה.

בידעם את הלהיטות הישראלית לקיים את פגישת הפסגה, כשפשון החול לקראת הרו־סציה הולך ואחל, הערימו המצרים קשיים בנושאי סימון הגבול בטאבה וקבירת הבור־רים הבינלאומיים. במגמה לסחוט היושגים של הרגע האחרון. מבהלי המו"מ מסעם מצרים ידעו כי ישראל מייחסת חשיבות רבה לפס־גה, והניחו כי משום כך תוותר במו"מ על נצעו תוך כדי התעלמות מכך שבעצם עדיין לא ישבו חילוקי הדעות בענין טאבה. שתי הבעיות שעדיין נותרו שנויות במחלוקת לא היו שוליות כל עיקר ותן נסבו על סימון הגבול ועל קביעת הבוררים הבינלאומיים. והנה המתבר בסוף השבוע כי כמה ימים לפני המועד המתוכנן לפסגה, 11־10 בספ־טמבר, עדיין נותרו חילוקי הדעות בשאלות אלה בעינם. שלשום אמר ראש הממשלה שמעון פרס, בפגישה עם אגודת כתבי החוץ בירושלים, כי „הפגישה עדיין תלויה באוויר" וכי עדיין לא נקבעו מועד או מקום לקיום הפסגה.

בידעם את הלהיטות הישראלית לקיים את פגישת הפסגה, כשפשון החול לקראת הרו־סציה הולך ואחל, הערימו המצרים קשיים בנושאי סימון הגבול בטאבה וקבירת הבור־רים הבינלאומיים. במגמה לסחוט היושגים של הרגע האחרון. מבהלי המו"מ מסעם מצרים ידעו כי ישראל מייחסת חשיבות רבה לפס־גה, והניחו כי משום כך תוותר במו"מ על שטר הבוררות. אך, כאמור, חילוקי הדעות הם ב־נושאים יסודיים, וישראל אינה יכולה לוותר על עניינים שעמדה עליהם לאורך כל המו"מ הממושך.

ובכן, פגישת הפסגה בין פרס ומובארק, התלויה בחתימת שטר הבוררות, עדיין „תלו־יה באוויר". ראש הממשלה, שמעון פרס, מצפה כי פגישה זו תהווה ציון־דרך במא־מצים לקדם את התהליך המדיני במזרח התיכון ולהביא לצירופה של ירדן למו"מ. אך הכבדות שבה מתנהל השלב האחרון לקראת החתימה שטר הבוררות מחדישה את העובדה כי „השלום הקר" בין ישראל ומצ־רים עדיין אינו מתחכם. הדרך לנורמליזציה ביחסי שתי המדינות עדיין רצופה מכשו־לים. התמרונים המצריים מציבים כמה סימני שאלה על טיב כוונותיהם לגבי הרחבת ה־תהליך המדיני באיזור, ובאיזו מידה הן עולות בקנה אחד עם האינטרסים של מדינת ישראל.

י. בן־חיים

סגן העורך הראשי של השבועון המצרי רב היוקרה „אל־מוסאוור", עבד אל־הוואב עבדול־חי (יושב משמאל) ראיין השבוע את ראש הממשלה, שמעון פרס. הראיון התקיים בלשכת רח"מ בירושלים. הראיון התקיים לקראת פגישת הפסגה פרס–מובארק המתוכננת לשבוע הבא. האם אכן תתקיים הפסגה במועדה?

(צילם נתי הרניק, לשכת העתונות הממשלתית)

השקלים הישנים — מזכרת לימים עברו

אבטל הלך השקל הישן ל־עולמו. הוא הדל להיות הילי חוקי. עדיין לא נפתם עליו ה־גולל. באמצעות ובבתי עסק לא יקבלו אותו עוד, אבל במשך ה־שנה הקרובה אפשר יהיה להח־ליפו בכל בניף בנק או בבנק ישראל.

להחלפה המסבב היבטים כלכליים שונים. אבל יש לכך היבט חשוב של נוחות השיטוש בכסף. מבחינה זו אפשר לקבע כי הסתגלות ה־ציבור לשקל החדש היתה מהירה. פרט לביקורת בראשית הדרך על המסבע מתחבת של שקל אחד, ש־זכה לתואר „ג'וק". השימוש בסכו־מים של אלפים ומיליונים בחיי ה־יום־יום גרם לסחרור ואבדן אחיזה של הציבור. עם השקל החדש הקר־ניות הקטנות הן בשקלים בודדים והחשכונות הן של מאות שקלים. הארנק איננו מנופח עוד כפי שהיה ואין צורך בחשבון לכל פעולה קט־נה בקנייה ובמכירה.

מסתבר כי הציבור הרחב לא חיכה ליום האחרון. 98 אחוז מהכסף ב־מחזור הם כבר בשקלים חדשים ורק כשני אחוזים בשקלים ישנים, כאשר חלק מהם בודאי לא יחזיקו כלל. בכנרים במחזור 28500 שטרות בערך כולל של כ־17 מיליון ש"ח. וכעות בערך של כ־4 מיליון ש"ח. פירוט השטרות בהסדרה של שקל ישן שנשארו במחזור: כ־919 אלף שטרות בערך של עשרת אלפים טקל („גולדה"), כ־582 אלף שטרות בני חמשת אלפים שקל („אשכול"), 3.3 מיליון שטרות בני אלף שקל („רמבם"), כ־1.6 מיליון שטרות בני חמש מאות שקל („רוטשילד"), כ־4.4 מיליון שטרות בני 100 שקל („ז'בוטינסקי"), 6.1 מיליון שטרות בני 50 שקל („בן־גוריון") ועוד 110 מיליון שטרי „עתיקות" של 10 שק־לים („הרצל"), 5 שקלים („ויצמן") ו־1 שקל („מנטיפיורי"). צפוי כי השטרות בערכים הקטנים לא יוח־זרו עוד לבנק ישראל. כי מה כבר אפשר לקבל בתמורתם? אף לא לבטות את הוצאות הנסיעה באוטו־בוס.

סביר שחלק מהשטרות בערכים שהיו פעם גדולים הימים הם זעומים יישאר לצרכי אספנות. מוכרת לימים ש„הרצל" היה עניבי ודשפילד היה בארון.

י. ד.

מוסר כפול של סופרים

פרופ' בנימין הרושובסקי, ב־כינוי אפרתי נבי דניאל, פרסם שיר באלמנך ספרותי „אנרא" ובו הוא מאשים את דוד בן גוריון שכלל את דרך בורמה לירושלים בעצמות נערים בן ה־שואה. וכך נאמר בשיר „משמר „מפר הנדול": „מפר הנדול / פלל את עיר הבירה פטרבורג / בעצות הצפון / על עצמות אבירים / דוד בן גוריון / פלל את הדרך לדרך בורמה העיקפת / את הדרך אל דרך הבירה ירושלים / בעצמות נערים בן השואה". השיר עורר הגובות חריפות.

בין הבביבים המופר תנוך בר־סוב והמשורר חיים גורי. החיס־טוריון של מלחמת העצמאות, נתנ־אל לורך, הביע דעתו בפולמוס זה, כי בשני קרבות לטרון, ב־24 וב־31 בבאי 1948, נפלו מך הכל 17 עולים חדשים. הרושובסקי כיבה את הביקורת על שירו „מרחב של אגאלפבתים". בשיר שהפקיד בידי מנחם פרי, עורך „מיסן קריאה", הוא מכנה את ברסוב „אדם פרי־מיסיבי ממלבש (עיידת פולנית ני־דחת)".

הרושובסקי הסביר את שירו כי מתאה נגד התחבשאות של הצבורים על אנשי גחיל באותה תקופה. הוא דיבר על „גישתו הספרותית האיזונית, האנטי הירואית, האנטי אלתרבניות". בשיר קטע גם על יגאל ידין, שבו הוא קורא לו: „בן הגנגנ, מדריך הקפיצ, בן ה־גוב העליון", „שניהל את כל האש אם היה למרשהו ספק כלשהו לגבי כוח המיתון ושיכוח ל„כיבוש המזרחי" של „ברוך לפי ־בולגין", ואי הרבה יותר כזה, בא השבוע הוכיח זאת בהתנגדות על היבוא הנאמה ההמערות על מטרי הרכב.

התאפקות מקניית של השנה האחרונה, שתרמה תרומה גב־בדה לריסון הכלכלי, שתחל להגיב פרי בהבראת המשק, הוגלה לפנות מקומה לבאות גדולה הדולכת של הצריכה. הציבור הרחב שהחל להתרגל לצמצום בצריכה, מרגע כל סכר וכסף רב זורם שוב לקניות, כולל צריכה לא חיונית שבמרתה אינה אלא הרחבת הרגי־חה וכן מחשש שהיציבות מסחרי־מה איתחיל שבב פדיון אינפלציו־ני, שבו לא יהיה כדאי לחסוך ומכסה לבזבז את דבסף וליהנות ממנו.

המשלה אשמה לא מעט בתו־פעה זו והיא כעודדת לבעשה את מירוץ הצריכה. הדבר בא לביטוי בולט בענף הרכב. שוק זה היה דומם בשנה האחרונה, כמו שעפי צריכה אחרים, ורבים היסמו אם להמיצא מכמני עתק לרכישת מכו־נית אז להחליף את המכונית ה־ישנה בחדשה. מחירי הרכב, כמו כל המחירים במשק, הוקפאו לפי חוק ומחיריהם לא השתנו. דתת־עורות הדשים, הרושובסקי כיבה את הביקורת על שירו „מרחב של אגאלפבתים". בשיר שהפקיד בידי מנחם פרי, עורך „מיסן קריאה", הוא מכנה את ברסוב „אדם פרי־מיסיבי ממלבש (עיידת פולנית ני־דחת)".

הרושובסקי הסביר את שירו כי מתאה נגד התחבשאות של הצבורים על אנשי גחיל באותה תקופה. הוא דיבר על „גישתו הספרותית האיזונית, האנטי הירואית, האנטי אלתרבניות". בשיר קטע גם על יגאל ידין, שבו הוא קורא לו: „בן הגנגנ, מדריך הקפיצ, בן ה־גוב העליון", „שניהל את כל האש

פרופ' בנימין הרושובסקי, ב־כינוי אפרתי נבי דניאל, פרסם שיר באלמנך ספרותי „אנרא" ובו הוא מאשים את דוד בן גוריון שכלל את דרך בורמה לירושלים בעצמות נערים בן ה־שואה. וכך נאמר בשיר „משמר „מפר הנדול": „מפר הנדול / פלל את עיר הבירה פטרבורג / בעצות הצפון / על עצמות אבירים / דוד בן גוריון / פלל את הדרך לדרך בורמה העיקפת / את הדרך אל דרך הבירה ירושלים / בעצמות נערים בן השואה". השיר עורר הגובות חריפות.

בין הבביבים המופר תנוך בר־סוב והמשורר חיים גורי. החיס־טוריון של מלחמת העצמאות, נתנ־אל לורך, הביע דעתו בפולמוס זה, כי בשני קרבות לטרון, ב־24 וב־31 בבאי 1948, נפלו מך הכל 17 עולים חדשים. הרושובסקי כיבה את הביקורת על שירו „מרחב של אגאלפבתים". בשיר שהפקיד בידי מנחם פרי, עורך „מיסן קריאה", הוא מכנה את ברסוב „אדם פרי־מיסיבי ממלבש (עיידת פולנית ני־דחת)".

**הרושובסקי הסביר את שירו כי מתאה נגד התחבשאות של הצבורים על אנשי גחיל באותה תקופה. הוא דיבר על „גישתו הספרותית

לקראת ג׳ באלול, יום זכרונו של מרן הגראי״ה קוק זצ״ל

כהן בעבודתו /

נאת משה צבי גריה

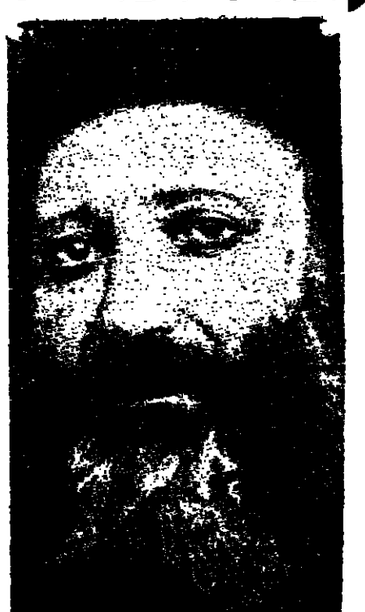

קסת נתגלגלה לידי, לרגע את דברי מרן הרב זצ״ל על התפילה בשמונה פרקים, ששמם ותאור להם הוא שמונת התפילה״, כי אכן כאידים פרקים אלו את נתיבות הצמיחה שבלב, מגלים הם את השיאים ואת המעמקים של עבודת־האלקים בהשגה אישית ובהדרגה מעשית.

תוך כדי ריכוז ולימוד הדברים של הרב התגבש פרק מיוחד על הרב, על תפילתו של הרב זצ״ל, משחרית ימי ועד וקנה ושיבה, כפיהם ומפי־כתבם של שני ראייה ושמיעה, שתפילתו של האי־סהדו־גבורא, כהא־קדישא, חיממה את לבבם. פרק זה — „ויהי היה בתפלל״ — ללמד על כל פרקי האמונות יצא, שלמעשה לא רק רעיונות של כח חושב־מעמיק, אלא שכך היתה הפילתו של כהן־גדול, כך היתה מדוגתו שבראש, וכך היתה עבודתו שבלב, בלב פעם ונפעם מיגשת־קדש.

הנה נוסף לנו עוד כמה רשמים חזקים מעבודת־הלב המופלאה של מרן הרב זצ״ל, ובראשם דברי הסבר־הבשורה ר׳ יוסף־צבי רימון זיל:

„אהבתי את תפילותו של הרב בתפילתו. פעם באתי אליו — בימי — במקר אחרי התפילה, ואחרי שאבר. „אין מלקיבו״ היה שרוי בהתפעלה. הוא ביר לי תרבה את משוש הדברים. כידידים ראיתיו כותב רשיונות הרבה על דבר התפילות שבסידור, והיה מרחיב הסברי בהם הרבה. קסם מיוחד היה לו בהתפלל ערבית, אהבתי לבביים עליו בלי סוף״.

*

מידידי הרב דיר יים לרמן שליסיא, כותב בתוך דברי־הטעלה שלו ל„אדות התפילה״: „הכאן ריצה הכותב להתחבר בזכרונותיו על מרן הרב זצ״ל, זכיתי לחיות בהתיצבו בכסאך ארבע שנים שלמות, בזמן שהרב היה בהתגלות בעת הבלתאכה הצלמית לראשונה. הייתי המזרח שלו לאנגליה, אף שהייתי עוד בחור צעיר, תלמיד ישיבה. אבל זכיתי לחיות אצל יום יום בביתו כאחורי בית הכנסת „מעוקי הדתי״, והוא לבד אתי בשבוצה פרקים לזרבבים. ראיתיו מכון הפילתו הזכה, ושבעתי השתמכות הנפש שלו לפני בוראי. כמו כן הייתי יחוד אתו במקלע בזמן הפצצת הגרמנים על לונדון והקשבתי לקריאות פיקי המלאים שלו, כשכל חושיו היו מרוכזים ומסוגסים בתוכנו, היא הרגיש כלל בכל הסכנה אשר היתה מסביבו״ („שנה בשנה״ השביה, עמ׳ 335).

*

ומסכר ר׳ ברוך דובדבני זיל מזכרונותיו של הרב בשנותיו האחרונות בירושלים:

„אני נזכר שפעם בשעה כאחרית בלילה עליתי לביתו, חיפשתי את חתנו, אבל כולם ישנו. רק הוא לבדו הסתובב באולם, והבה אני רואה שכולו לוהט, שכולו מרחף בעולמות לא שלנו. האני מקשיב, והנה זרא מפתם את שירו של ר׳ יהודה הלוי „ישאל לבי רעיוני״, שנוהב היה לשיר אותו ברגעי התעלות בעצומי שמחת־תורה. הוא צועד ומצוד על פני החדר ומשיב חוזר ומשיבם את המלים „הגני עבד־עבדים לפני מלך מלכי המלכים״ — — — בבהלתי ובדחוי במרוצה״.

*

סיפר הרב שלמה־זלמן לוזנק זיל, בראשי ישיבת „עץ חיים״ בירושלים:

„היה הרבר ביום ששי אחר אחר הצהרים, ערבי שבת והכל מסתדרים לבתים, והנה הגיע לישיבה מבדק דחוף מהמשרד שלה בארצות הברית, בקשר עם איזה עובדן. והיה הכרח להשיב מיד בבברק, והנהגה היתה גם הוצאתו של הרב על ברק זה. דחיפות הענין השיבותו הזו בעיקה כזאת, שאילצה אותי לטפל אישית בלבר, הלכתי מיד לבית הרב לקבל אישורו וחתימתו.

כשבאתי לביתו ונגשתי לדלת חדרו הקטן בו ישב ולמד וכתב, לא דפקתי מיד אלא שמתי אוזן לשמוע אולי הרב לומד ואין להפריעו באמצע לימודו. הנה שילה באזני קול הבית נרגשות. נצעדתי והקשבתי, הבחנתי שהרב לומד ערק בעיין בהתעמקה מרובה, בעמקות־הדעה בסגנון־הדברים, שהיתה התרגשות רוח בדרגה בעדנה עצל שלתנו הסתור, והנה קם הרב הגדול מחלך על פני המדר, ושר בהתרגשות את ברדתי של בעל־ה„הגדה״, על הפסוק בתהלים (עד, כיה): „מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ — ארץ ומלא גיס האבן דעם עולם־הזה, איך ראיתי גיס האבן לעם עולם־הבא, נאר דיר אליין, נאר דיר אליין״ („איני רוצה את העולם־הזה, אינו צריך את העולם־הבא, רק אתך לבדך, רק אתך לבדך!).

[ובקדיר־הברכה של שירת עילאה זו, הוא בדרגה הגבוהה של אהבת־קדש, שבגרים אליה החידים־המאהבים. ומשרשים הדברים בתרא פרק מיג: „אך אהבת־עולם הוא הבאת מלגבה ודעת בגדולה ד׳, — — — אשר על ידי הבאבונות זו, כמילא הנלבב בשם הבריאה־ומעוג גמכל אר רוחב, לאהבה אחרי הא הבאת מלגבה ודעת בגדולה בלתי ר׳ לבדו — — — ובמר שהבנו כי לי בשמים ואין דבר אם חפצתי בארץ וגו׳״].

דברים אלה כשרשמתים ב„הגדה הראשית״ (עכי רבינו), הביאו לידנה של כמה אנשי הבדר, הם הבינו כי הוא יחיד להם על שדות־דביקות זו של בר ה׳, בראי.

הנה ובחיל לבאיה לקור מסמך בחנר, המביא את הדברים — קצת בשינוי נוסח — וקובע בשירוש שאבריר הזקן גיא הא אמר שהשבית אחתם בשעת הקרבן, והכיל הוא נבחי הפולא — הבינה ה׳ שלישי ר׳ חבר — אדמ״ר הגאון ר׳ לנחם מנחל זיל בעל ה„מבר צדק״ הבינה: „שורש ענין אהבה דבוקי יצבון לא אפצה, ציא להפרע שום דבר דלית תמרה, ולא אפילו עכים הארץ שהם גן־עדן פליון יתברון — — — אלא הדיה האהבה רק ר׳ יתבדך לבר. — — — וכך היה נשבע הלבון, בבחינה רבון ניא בדביקותו, שהיה אומר בה הלבון: „אך ריל זע בארגישם, איך ריל נים דאיך גן־עדן, איך ריל נים דאיך עולם־הבא וכו׳, איך ריל בער נים אן דיך אליין״ („רק מבקשתי, כרגש מצרת הנפלה, פרק מ׳, דף קל״ח). ביחוד־מבקשת הזאת ודאי הגיעה אל הרב ישרדות כפי מי שבבא אותה בה„מבר צבק״ עצמו. שכן הה כבר של הרב, מפר אבן, הרב ר׳ רפאל דיל, הבד מלעיר בחיבר אל הרב האחרון לבנו אדמ״ר בנימיל דיל מקאפוסט, הוה הה הוא שהקים את ה„מכבלי״ הבדיל, בדרוחו בוריכון, ואף מרגה הביא לעם אחד בהגדה שבמהרה, את ה„מכ־פרי״ רבי יהוקאל יאבעוטר דיל, שבבר הה מלבר מהרבה את הגדת מאמרי־הקדשה שלו בשבמאת בהעת רבאנ־רבנין״.

*

בסוף מאמרי „הפילה בבשבנה של הרבי מוהב דיר יהדה מבדאל הריר:

„ירושה לי להפלות בסוים המאמר, חדיה אישית בלבר־בשבנה שבכיר לה בשנה האחרונה לחיי הרב המאמבנים. ומשרשים הדברים בתרא פרק מיג: „אך אהבת־עולם הוא הבאת מלגבה ודעת בגדולה ד׳, — — — אשר על ידי הבאבונות זו, כמילא הנלבב בשם הבריאה־ומעוג גמכל אר רוחב, לאהבה אחרי הא הבאת מלגבה ודעת בגדולה בלתי ר׳ לבדו — — — ובמר שהבנו כי לי בשמים ואין דבר אם חפצתי בארץ וגו׳״].

דברים אלה כשרשמתים ב„הגדה הראשית״ (עכי רבינו), הביאו לידנה של כמה אנשי הבדר, הם הבינו כי הוא יחיד להם על שדות־דביקות זו של בר ה׳, בראי.

הנה ובחיל לבאיה לקור מסמך בחנר, המביא את הדברים — קצת בשינוי נוסח — וקובע בשירוש שאבריר הזקן גיא הא אמר שהשבית אחתם בשעת הקרבן, והכיל הוא נבחי הפולא — הבינה ה׳ שלישי ר׳ חבר — אדמ״ר הגאון ר׳ לנחם מנחל זיל בעל ה„מבר צדק״ הבינה: „שורש ענין אהבה דבוקי יצבון לא אפצה, ציא להפרע שום דבר דלית תמרה, ולא אפילו עכים הארץ שהם גן־עדן פליון יתברון — — — אלא הדיה האהבה רק ר׳ יתבדך לבר. — — — וכך היה נשבע הלבון, בבחינה רבון ניא בדביקותו, שהיה אומר בה הלבון: „אך ריל זע בארגישם, איך ריל נים דאיך גן־עדן, איך ריל נים דאיך עולם־הבא וכו׳, איך ריל בער נים אן דיך אליין״ („רק מבקשתי, כרגש מצרת הנפלה, פרק מ׳, דף קל״ח). בדרוחו־מבקשת הזאת ודאי הגיעה אל הרב ישרדות כפי מי שבבא אותה בה„מבר צבק״ עצמו. שכן הה כבר של הרב, מפר אבן, הרב ר׳ רפאל דיל, הבד מלעיר בחיבר אל הרב האחרון לבנו אדמ״ר בנימיל דיל מקאפוסט, הוה הה הוא שהקים את ה„מכבלי״ הבדיל, בדרוחו בוריכון, ואף מרגה הביא לעם אחד בהגדה שבמהרה, את ה„מכ־פרי״ רבי יהוקאל יאבעוטר דיל, שבבר הה מלבר מהרבה את הגדת מאמרי־הקדשה שלו בשבמאת בהעת רבאנ־רבנין״.

*

בסוף מאמרי „הפילה בבשבנה של הרבי מוהב דיר יהדה מבדאל הריר:

„ירושה לי להפלות בסוים המאמר, חדיה אישית בלבר־בשבנה שבכיר לה בשנה האחרונה לחיי הרב המאמבנים. ומשרשים הדברים בתרא פרק מיג: „אך אהבת־עולם הוא הבאת מלגבה ודעת בגדולה ד׳, — — — אשר על ידי הבאבונות זו, כמילא הנלבב בשם הבריאה־ומעוג גמכל אר רוחב, לאהבה אחרי הא הבאת מלגבה ודעת בגדולה בלתי ר׳ לבדו — — — ובמר שהבנו כי לי בשמים ואין דבר אם חפצתי בארץ וגו׳״].

דברים אלה כשרשמתים ב„הגדה הראשית״ (עכי רבינו), הביאו לידנה של כמה אנשי הבדר, הם הבינו כי הוא יחיד להם על שדות־דביקות זו של בר ה׳, בראי.

הנה ובחיל לבאיה לקור מסמך בחנר, המביא את הדברים — קצת בשינוי נוסח — וקובע בשירוש שאבריר הזקן גיא הא אמר שהשבית אחתם בשעת הקרבן, והכיל הוא נבחי הפולא — הבינה ה׳ שלישי ר׳ חבר — אדמ״ר הגאון ר׳ לנחם מנחל זיל בעל ה„מבר צדק״ הבינה: „שורש ענין אהבה דבוקי יצבון לא אפצה, ציא להפרע שום דבר דלית תמרה, ולא אפילו עכים הארץ שהם גן־עדן פליון יתברון — — — אלא הדיה האהבה רק ר׳ יתבדך לבר. — — — וכך היה נשבע הלבון, בבחינה רבון ניא בדביקותו, שהיה אומר בה הלבון: „אך ריל זע בארגישם, איך ריל נים דאיך גן־עדן, איך ריל נים דאיך עולם־הבא וכו׳, איך ריל בער נים אן דיך אליין״ („רק מבקשתי, כרגש מצרת הנפלה, פרק מ׳, דף קל״ח). בדרוחו־מבקשת הזאת ודאי הגיעה אל הרב ישרדות כפי מי שבבא אותה בה„מבר צבק״ עצמו. שכן הה כבר של הרב, מפר אבן, הרב ר׳ רפאל דיל, הבד מלעיר בחיבר אל הרב האחרון לבנו אדמ״ר בנימיל דיל מקאפוסט, הוה הה הוא שהקים את ה„מכבלי״ הבדיל, בדרוחו בוריכון, ואף מרגה הביא לעם אחד בהגדה שבמהרה, את ה„מכ־פרי״ רבי יהוקאל יאבעוטר דיל, שבבר הה מלבר מהרבה את הגדת מאמרי־הקדשה שלו בשבמאת בהעת רבאנ־רבנין״.

*

בסוף מאמרי „הפילה בבשבנה של הרבי מוהב דיר יהדה מבדאל הריר:

„ירושה לי להפלות בסוים המאמר, חדיה אישית בלבר־בשבנה שבכיר לה בשנה האחרונה לחיי הרב המאמבנים. ומשרשים הדברים בתרא פרק מיג: „אך אהבת־עולם הוא הבאת מלגבה ודעת בגדולה ד׳, — — — אשר על ידי הבאבונות זו, כמילא הנלבב בשם הבריאה־ומעוג גמכל אר רוחב, לאהבה אחרי הא הבאת מלגבה ודעת בגדולה בלתי ר׳ לבדו — — — ובמר שהבנו כי לי בשמים ואין דבר אם חפצתי בארץ וגו׳״].

דברים אלה כשרשמתים ב„הגדה הראשית״ (עכי רבינו), הביאו לידנה של כמה אנשי הבדר, הם הבינו כי הוא יחיד להם על שדות־דביקות זו של בר ה׳, בראי.

הנה ובחיל לבאיה לקור מסמך בחנר, המביא את הדברים — קצת בשינוי נוסח — וקובע בשירוש שאבריר הזקן גיא הא אמר שהשבית אחתם בשעת הקרבן, והכיל הוא נבחי הפולא — הבינה ה׳ שלישי ר׳ חבר — אדמ״ר הגאון ר׳ לנחם מנחל זיל בעל ה„מבר צדק״ הבינה: „שורש ענין אהבה דבוקי יצבון לא אפצה, ציא להפרע שום דבר דלית תמרה, ולא אפילו עכים הארץ שהם גן־עדן פליון יתברון — — — אלא הדיה האהבה רק ר׳ יתבדך לבר. — — — וכך היה נשבע הלבון, בבחינה רבון ניא בדביקותו, שהיה אומר בה הלבון: „אך ריל זע בארגישם, איך ריל נים דאיך גן־עדן, איך ריל נים דאיך עולם־הבא וכו׳, איך ריל בער נים אן דיך אליין״ („רק מבקשתי, כרגש מצרת הנפלה, פרק מ׳, דף קל״ח).

هكذا من الاصل

הדף והמדף

„חידות הצורה" ופענוחן

המנוסן לספר שלפניו, שמצנו שאוב שמו, לקח כ„פרשת מי תידה", שהקדים רבי משה זכות להדרתו „אלמת אנכי": — „אם יהנה איש על סוד ואיש / יכבד סעום בן הסתרי". ר"א בכ"ר. שכן רבי משה בן מרדכי זכות (1630—1697), כתובר הקובלים, בעלי ההלכה והמשוררים בתקופתו, היה היוצר הראשון של ז'אנר מסויים של חידות, „חידות הצורה" הי לומר, שהוא עריב הקיקי של הספר. נוסף לכך, שתי שורות אלה מאפיינות רבות מן החידות מסוג זה. הסורא עשוי להיות סוגר שלמלה „סוד" מוסמה על החידה כראבר, אבל כאן המלה מצייגה גם שחידה זו צמצה. פתרונה „סוד", המבטאן הריף בתיבה: אם תתבה על סוד חתום, על הסתרון, תלמד סתום (את הסתרון המוצפן). ואמן: „סוד" מן הסתום, „הבדי הסודים האלה עצמם. המוגדים את „הסוד" במפורש. רבי משה זכות לא הסתפק בכך, ושילב את כולת הסתרון באותו משוח עוד שמצמם אחדות בחידה ארוכה זו.

פרוס דו פנים, שנפסר לפני כמה שבועות, תת משורר מוחנן, מרצה ומוקר מובהק של חידיה העברית בימי הביניים ובתקופת הרנסאנס הבארוק. זהו ספרו הסבירי בתחום זה והוא פרי מחקר שנמשך עשר שנים. פרוס פנים במחקר מלוצי זה מעלה גם שכבה אל אות המכיבות הגדולות בחידות החידה העברית, שהחוקרים זנחו אותן. הידות פיוחדות אלה, „הידי צורה ולוחם, נכתבו בארפלת המאה ה"ט, בתקופת הרנסנס בספרד לפעלה מסמחים שנה, מלפני 1650 ועד אחרי 1850. בתקופה הזו הגיע חפיקד חברתי בולט. הן שימשו בתחרויות שנערכו בדרב-עם בחתונות ובשמחות אחרות, וסמיבו נרקם הוי עשיי וסמנוני: דיישבן ביר גם בחתנים שנלוו אל החידות — לבדי פראיקה, ובדרגות, תקנות לפתרים, והצעות פירוש של המשתתפים בתחרות ושירי שבחן שנשיגו הפותרים ובעיקר המחבר רים עצמם בסוף הספר. תבניתן של חידות אלה מיוחדת בפונה: כל חידה כולה קבוצת המונה אז קטע מלולי ובו תיאור התמונה. חלק זה נקרא בקורות „צורת החידה", והוא מצפין את המתרון בעזרת הקבולות גראפיות וסמטיות. לאחר מכן בא גוף החידה, הוא סיל שקול ומחורז, לפעמים ארוך מאוד — עשרות שורים — ולפעמים קצר, והוא מגושה בפונולוגיה דקמאטי מפי לחות נסתרת, הוא בונא החידה, שאת מהותה מגבע הפותר לחשוף. תחבולות ההצפנה הן לעתים דו-לשוניות. רוב החוקרים לא נתנו את דעתם על „חידות הצורה הלוחדי", ועד עתה זכו רק שלוש חידות כאלה — שלותתן נתחברו על-ידי רמחיל — לעיון מקרוב.

פרוס דן פנים כבא בספריות שונות קרוב לשלוש מאות חידות. צורה הגיר פתרון הנמצדים להן, שרי עסם של עשרות מחברים. בספר שלפנינו בפענח המחבר את מכלול הנושאים הקשורים בעיקר ב„חידות הצורה" והלוחן יולאחר שהוא מגדה את החידה הספרותית כו'אנר חברתי הוא עומד על ייחודן החברתי של חידות הצורה. על חשיבה זו ותפשיה, על חתבולת הלוחן, על גוף חידת-הצורה, מלת הפתרון, הטיבה „הפתרון" הבדומה, תבניות ועוד. בנספח לספר באות שלוש הידות-צורה של רבי משה זכות. המחבר מציין, כי חידות-הצורה מאירות פינה נידחת אבל מעניינת בצורתם של המשוררים רבים, כהם ידועים והם נידחים, ומסעקות ידיעות על שושלות הנמכיהם ובדיביהם. מעבר לזה הן משקפות את מצב התקופה ואת הנהוי הספרותי בכיאור ערתב ובמרחב-מה ב„אלדמיתי" היהודית באיטליה ובהולנד.

☆ ☆ ☆

● חברה מוסרית עפ"י יסודות ההלכה

מדינת-ישראל — חברה יהודית? — מאת יואל פלדשוחים. ורבי דאוגן מס. ירושלים. 155 עמ'.

על השאלה המרגנת בשמו של הספר משיב המחבר מיד בתחילת פתח-דבר שלו: מדינת ישראל היא מדינת היהודים, אבל בתור-זה התברותית אין היא מדינה יהודית. בבהגית התברתיים, קשה מאוד למצוא את ההבדל בין החברה הישראלית לבין כל חברה מערבית אחרת. הקרקעות שעל פיהם פועלות ומתקיימות המדינות המערביות. הם הם הקרקעות שעל פיהם פועלת החברה הישראלית. על כן, מגיעה להצהרת הכוונות של מייסדיה, אין למדינת ישראל היום שום יתרון ופנולית בהדיה המערביות על שני חברה מערבית אחרת כלשהי.

יואל פלדשוחים מעמת בספרו זה מדינה דמוקרטית מערבית ומדינה יהודית המושתתת על היסודות האידיאולוגיים של ההלכה ותיה לפיה. בפרקי הספר הוא דן, בין היתר, בחברה דמוקרטית חכיות הפרט, מעמד האשה, מדינת סעד, רמת חיים וספר חברתי, חופש המאבק המקצועי, עניינו ממון, חופש השתנות וחלות הציבור לדעת, ענישה הומניטארית, כלחמה, קנאות ומקומו של הלא-יהודי בחברה היהודית. הדיון בנושאים אלה בא לאחר שהמחבר, בפתוח דבר לספר, פורס את תפישתו לגבי ההבדל שבין חברה יהודית לבין חברה דמוקרטית רגילה. ההבדל היסודי נעוץ בשוני היסודי בין ישראל לאומות העולם בתפיסתם המסורתית. בישראל ההתנהגות המסורתית היא חובה, גם אם אין סנקציה משפטית משום ביטוי-הדין נגד מי שאינו נוהג בהתאם לציווי, ואילו אצל אומות העולם, ההתנהגות המסורתית נחשבת כהתנהגות לפנים-משורת-הדין. תנאי הכרחי לחברה מוסרית והקיונה היא פקודה ופעלוהה על פי יסודות ההלכה, יוהי המבטרת היחידה שבה. מצויה תורה אידאלגית ומעשית היכולה ליצור חברה שכזו.

☆ ☆ ☆

● לקרוא גם שלא במסגרת לימודית

מפגשים, לגעת במלים-לחי יחת שיר (ה'), באישור משרד החינוך והתרבות. בעריכת אדיר כהן. ערבוב: שמעה וגרזאה. ותבאת עם עובד, תל-אביב. 336 עמ'.

מקראה זו לבתה ה' היא המשך לסדרת „מפגשים" שהתבאות שם עובר בעריכת פרופ' אדיר כהן. היא המשך למהפכה העוברת על המקראות לתלמידי בתי-הספר. הגיבוי האחוריי, הגיבוי האמ-תמי, הציורים והצילו-מים והצבעונים — כל אלה אינם רק ליופי לבלבד, שהוא כמובן הציר. אלא הם חלק מהוריות הקריאה. כל פרק בספר נפתח בציור או צילום בצבעוני מרהיב על שני עמודים, שהוא יצירת אמנות בפני עצמה המבטאת רעיון מרכזי בחלק זה. וכך גם באיורים שבגוף הסיפורים והשירים, שאינם רק ליופי ויזואלי אלא יש להם ערך עצמי.

הספר מחולק לחמשה פרקים, המחובקים חמומים שונים בחיי ובצולבו בה האדם, והילד בפרט. יש כאן הרבה פרקי סקרנות של הטבע — גרגרי שמים, חי וצומח. לשבת ומרמים מוקדש מקום נכבד, ויש כאן עיבוד של אגדות מן המקורות. הציורות הן פרי עטם של סופרים ומשוררים קלאסיים כמו חיים נחמן ביאליק, ש"י עגנון, אליעזר שמאלי ואלתר לסקי. יוסף חגי, גורית זרחי ומירה מיצר-ריפר. אף יש פרקי סגרות של סופרים ידועים מאומות העולם. כמה אחד, זהו חומר לימוד. אך כצד שני, זהו הומר סגרותי שצורת הגיבתו מושכת את הילד לקרוא בו גם שלא במסגרת לימודית.

☆ ☆ ☆

● „האופציה הפלסטינית" של שרת

הצינונות, מאסף להגולות תתגובה הציונית והישוב ה' יהודי בארץ ישראל, מאסף י"א. עורך: מתוחנה מיצ. עורכת משנה: דליה אדלר. אוניברסיטת תל-אביב. הוצ' + 18 עמ' באנגלית. 438 עמ' +

מפגשים, לגעת במלים-לחי יחת שיר (ה'), באישור משרד החינוך והתרבות. בעריכת אדיר כהן. עיבוד: שמעה וגרזאה. ותבאת עם עובד, תל-אביב. 336 עמ'.

על סוד חתום, לתולדות הדידה העברית באיטליה ובי הולנד, מאת דן פגיס. מוסף „תרביץ" — רפעון למדעי הידות, המכון למדעי הידה" לוח, האוניברסיטה העברית, תראות ספרים ע"ש י"ל מגנס • 280 עמ' + 17 עמ' תקציר באנגלית.

הבחינות הקיומיות המדינה ב' צמוותה הראשונות בשאלת הסכ סוך הישראלי-ערבי באה במידה רבה לידי ביטוי בתיכות המבשיך בין ראש המשלה, דוד בן-גוריון לבין שר החוץ משה שרת. ויכוח זה עמד גם בסימן יריבות אישית בין השניים. איזן שמה בספרו „משה שרת, דוד בן-גוריון ו-'האופציה הפלסטינית', 1948 — 1956", מאיר בחלופת יסודית שהצמה בין שני האישים, והא עוסק בתתבגשות „האופציה הפלסטינית אצל שרת ובהשלכותיה. אחרי מלחמת השחרור נמה הפלסטינית לצרה של ישראל ותתת שרת לתמוך בהקמת ישות פלסטינית ניתן לומר, עשרת דבל תמוהה. המחבר מציין, כי בסמוחים מרדניים ניתן לומר, עשרת דבל ב„אופציה הפלסטינית" (חלוקה ארץ-ישראל לשתי מדינות, פלסטי-נית ויהודית), בעוד שאחרים בתנבגת המדינה, ובראשם בן-גוריון, צידדו ב„אופציה הבאשמית" (חלוקת ארץ-ישראל בין הממלכה הבאשמית לבין ישראל). בזמנו נשקלו אם בן אופציות נוספות לפתרון ההבאשמית ישראל. אבל הבריבה בו גם אם הילד לקרוא בו גם שלא במסגרת לימודית.

☆ ☆ ☆

בניין אב / מאת אמירה שנפלד

לפני כשלוש שנים יצא לאור ספרו של הרב הראשי לחיפה, החכם אליהו בקשי-דורון, „בניין אב", לאחרונה יצאה לאור מהדורתו השנייה של ספר זה, המלא וגדוש תורה וחכמת-חיים, ועשוי לחועיל לדורות הבאים לא רק מבחינה הלכתית, אלא אף מנקודת-ראות היסטורית-תרבותית.

הכפר „בניין אב" מחולק בהתאם לסדר ארבעת הלקי ה„שולחן ערוך" והוא מכיל כ-80 השובות ומחקרים. מן ההקדמה כשתמע, כי הרב בתכונו לכתוב סדרת שדות נוספת. מרומזים כאן מכתבים פנשלחו לרבנים, לסטודנטים, לאברכים ולתלמידי בתי-כנסת כונים, וכן דרשות בארת עם מחבר הלכתי שהיה. מהדברים בוקעים אהבה עמוקה לעם ישראל ולארץ ישראל. ריבוי-שלום, דאגה כמה לעבודתו של הפרט ושאיפה לאיחוד שבטי ישראל בחיות הזרה והמצוות. זאת לאינו במיוחד בחתת הסוגיות הראשונות בספר (אות א', סימן ו': לפורה ומנהגי עדות בחפילה), שם בדבה, כאילו אנו שומעים את קולו של הרב בשאיר-דורון בשהוא נושא דברים בבית הכנסת כמתנך כומהב.

הבלבר מציין, כי ההלכה ממעלת לחות מה פעולה או רגש, אבל אין בנחת לחצור אותם. האדם היהודי הוא הקובע את הצורה, ומתפעל ביקום הצמוה בשיעור גורל-נפש. הדיבים לא לבעו מסרוב אלא בעקרונות ההיבה, אך לא הפתיבו את הפיר או הביגון. אם נתבונן היטב, נגחין בהבדלים זעירים בסגנון הפיבה אפילו בין שני בתי כנסת שבתם מתפללים בני אותה עדה. כ לבו של יהודי המאמין מופקד בידו, ויבחר לי את המנין המגניבותיו חודרות ביותר אל שרשו נשמתו. הרב בקשי-דורון סבור, כי כשם שיפי הבריאה, הציור או המוסיקה מתבטא במיגון ה' בצעים או הצלילים המשלימים זה את זה, כך גם הדת, זיוה והודה של ויבר-ישראל... לפי דעתו, לכל נוסח-תפילה יופי ומ-ג-שעם משלו. סיפות מאתון של מנהגי כל העדות ירחיב את אופק-הראייה ויסתיים במיזגה נאה שתרומם ותעדן את נשמת-האומה. מאידך גיסא, הסתפקות בנוסח-הפילה חד-צדדי חוזק ותלבה את הפירלד. כמובן, נמנע הכתבר לקרוא לילד בשמו וכפעיד בעקביות לנתח את הבעיה בלשון מתונה ומכיבה, מנקודת ראות כללי-יצדדית. כושרו לראות את האסטתיקה במנהגי התפילה של כל הלקי האיבה מעיד על דקות-מחשבה.

תשובותיו של „יורה דעה" מקיפות בעיות הלכ-תיות שונות ומעניינות. מעניין במיוחד פסק-הלכה המחיר ניתוחים פלסטיים לצורך נוי (סימן ג' שליף ג'). הרב בכיא ראיות בפוסקים ראשונים ואחרונים, כי אסור לבצע ניתוחים שאינם לצורך ריפוי, אולם ניתוח הנעשה לשם הטרת פגמים מכערים הגורלים צער לאדם — מות', ובכך ניתנת לרופא רשות לרפאות.

יש עניין רב בתשובתו (שם, סימן ג"ה סעיף ו') לגבי זוג המתלבטים אם לקרוא לבן או לבת בשם יונה, כאשר לאמה ולחמיה קוראים יונה. הרב נזכר בשאלה דומה שהובאה לפני ש"י בחור שעמד לשאת אלמנה ושמה שמחה, כאשר אביו קידי בשם זה. בעוד השם שמחה לבן (ב' מסורת אשכנז: על משקל „אם תבנים שמחה" — שמחה בונים) ולבת (אצל הספרדים ועדות המזר-רח — בהתאם לדקדוק — השם מבין נקבה) הוא הד-משמעותי לא כן הדבר לגבי השם יונה: לגבר — ע"ש יונת הנביא. לאשה על משקל „ציפורה" או „רבורה". החכם מציע איפוא לקרוא לבת יונה בתוספת עוד שם, והבן יקבל את השם „בן-אמיתי". „כי"פ אני מברך את היולדת שתלד לחיים טובים ולשלום, ושתהא הנו יונת-השלום".

ממהקרין של „אבן העזר" נצביע על תשובתו לשאלה וסימי ס"ז) אם מותר לדור בארץ ישראל ברובה נכרים. תשובתו קורצת רצה טוב וגישה אנושית: גדול השלום, השקול כנגד הכל, אך יש לבדוק את הדבר בפוסקים. בתוספתא נאמר, אמנם, כי „שקולה מצוות ישוב ארץ-ישראל כנגד כל המצוות שבתורה" ו„לעולם יהיר אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה נכרים, ואל יהיה בחוץ לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל". לפי פירוש הרמב"ן, „נצטווינו לרשת את הארץ ולא נצטבמה לזולתנו בן האומות אלא לשממה". ובשאר הגדול, הרמב"ם, קובע, כי האיסור „לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי" הופס אפילו לגבי הישמעאלים שאינם עובדי עבודה זרה. ואילו ר' בנחם המאירי, בחי-דושיו על מסכת כתובות, כדגיש: „לא אמרו אלא בפני שסתם חוץ-לארץ אין חכמה ויראת-חטא כצד-יון מה לישראל, וסתם ארץ-ישראל חכמה ויראת-חטא הוא כצוויון בה... וכן אמרו שמוציאין מעיר שרו-בה נכרים ליעיר שרובה ישראל בעל עניין, ואין מוציאין מעיר שרובה ישראל ליעיר שרובה נכרים... ואשה אינה כופה את בעלה לצאת אף מעיר שרובה ישראל לדבה ישראל, ואילו שניהם בארץ-ישראל".

מבין חידושיו על „חושן משפט" יחיד בביני החיבור „בבדי כשא וכתן באמונה" (סימן ע"ו) חרב בקשי-דורון מגמה להשפיע על השותרים שבידם מאוניי-ברמה, שיקימו את דיני המונות ה-קבעים את המחד השלום להלכה ממשית שאין להפריד בינה לבין האמונה התמימה. שוחר הגמע מלהחזיק אבן גדולה וקסנה רק שיראת ה' מדינה נחשב לנבל ברשות התורה". ניצול הזולת במסחר הנפגעים העיקריים הם השניים. ואילו סוחר ירא שמים מודע לכך, שאם יגרום ברכה לעולם, הקביה ישלם את שכרו. המחבר מבורר את הביניים-לעתים שבדברי חז"ל — „הפקעת אוצר פירות, הרי זה כמלוה בריבית": המקעת-השער מסייעת להתעשרות הקלה של הסוחר בשעת-הדחק. במובני ההלכה, אין זה סוחר מצליח אלא רשע.

מתחדש מפעל ההוצאה לאור של אגודת הסופרים

אגודת הסופרים העברים מחדשת את מפעל הוצ' אה לאור שלה. יתחדשו סדרות: „מבחר סופרותנו לפני" — בעריכת א.ב. יפה וש. שפרה; „מקוד" — בעריכת שלמה ניצן ומשה שמיר.

את כתבי ח"נ יכולים לשלוח סופרים עברים אזרחי מדינת ישראל. כתב"יד לסדרת „מקור" יש לשלוח לחמלוקות האגודה לידי גב' ורדה גנופר מזכ"ל ה-אגודה. כתב"יד בפרוזה (רומן, קובץ סיפורים, מסה) יקיפו בין 8 ל-15 גליונות דפוס. מודפסים בממנה כתיבה גדוש כפול, ובשני עותקים. כתבי יד בשירה יקיפו בין 4 ל-8 גליונות דפוס ויוגשו בעוקדים. תאריך אחרון למסירת כתבי-יד = ב"ח חשון תשמ"ז, 30.11.86.

ספרו הנתעב של כומר רומני אנטישמי הופיע באורח חופשי בפאריס

מאת ל' לנמאן (פאריס)

לפני 35 שנה לערך הופיע בפאריס רומאן בשם „השעה ה-25", שנכתב על-ידי הסופר הרומאני, בימים ההם, עודנו בלתי נודע, הרגיל גיאורגיו. הספר נכתב בכשרון רב, ורגשות דתיים חופפים עליו. בתאריו את שנות המלחמה ברומניה מציג עצמו המחבר כקרבן הנאציזם וגם מתיו-צב מאמורי הקרבנות היהודיים בהתוודעו עם כתב חיד, כתב הסוטר וחוגה-הדעות הצרפתי הקתולי הגדול, גבריאל מרסל, והקדמה נרגשת לספר, ואכן הביקורת חספרותית קידמה את הספר באהדה רבה והיה עשוי להיות מוכתר בפרס הספרותי הגבוה ביותר.

זאת שרשה שערורייה. פליטים רומנים גילו שהירגיל גיאורגיו היה בעצם קצין ב„משמר הברזל" הפאשיסטי, ולא פעם יצא בשידוי הלל ל„חיל הגרמני הזר" וגם כתב מאמרים אנטי-שמיים השוכים. „השעה ה-25" הופיע כבר שנים אחדות לפני כן ברומניה, אלא שבבחי-רותה הצרפתית שוכתבו מחוש כספר פרקים. גאורגיו פשוט סילק מהם את הקטעים הפרו-נאציים והאנטי-יהודיים. הוא גם הוציא-א מהספר את הפרק שבו הוא מתאר את שפולתו בכמפת התרבות ליד השנוריות הרומנית בזגרב בשנה 1944, שבה שלם איש הדמים בוגדן שאנדליץ שנשפט לאחרונה למות בויוגסלוויה.

בהיוודע לו האמת חזר ב' גבריאל מרס באורח פיבבי בהקדמתו לספר וניתק את כל הקשרים עם הנאצי הרומני. גיאורגיו בחה בספרד לארגנטינה. שם נהנה מדיבוהו של ארון. בשנת 1963 הזר לאירופה וכבשה הרינ-ניה כיתתה אותו כבוגד וכמרגל. בדרשותיו, הוא מלגנן לא „עפם על הכומרים הרוגנים הפליטים הנהנים מזכרות כקלם בצרפת. הוא מאשים אותם בריגול לבעו הנ"ב הרומני „במיוחד הוא יוצא נגד הפליטים מבוצא יהודי". הגיאל והדבר מתרחש בד' אביתיה של הכנ-סיה הרומנית איגנו לוחד תשיבה לב והכופר גיאורגיו כבעם נשכח הלוחן. המשמר המעוב של רומנים-בלבים שפירסם לא שדרו שום ענין. היה אפשר איפוא להניח שפרק גיבריל גיאורגיו תם ונשלם...

„היהודים — אויבי המוות של העם הרומני"

אלא שכומר הרומני יוצא הדיפון אינו רוצה כלל להתנם את הפרק הזה. הוא מתרם איתו בצורה כזו המדיבה את הצד היהודי לבחות נגדו בהלוקיע אותו בחריפות. זה עתה הופיע בהוצאת הספרים האמריטית הודולה „פלאן" ספר חדש כאת גיאורגיו: „זכרון העדות של השעה ה-25". ושוב, למרבה הצרה, התוודר אצל גיאורגיו כשרונו המשעותי הגדול. זה-פרקים שבהם הוא כותב לילד בשמו וכפעיד בעקביות לנתח את הבעיה בלשון מתונה ומכיבה, מנקודת ראות כללי-יצדדית, כושרו לראות את האסטתיקה במנהגי התפילה של כל הלקי האיבה מעיד על דקות-מחשבה.

תשובותיו של „יורה דעה" מקיפות בעיות הלכ-תיות שונות ומעניינות. מעניין במיוחד פסק-הלכה המחיר ניתוחים פלסטיים לצורך נוי (סימן ג' שליף ג'). הרב בכיא ראיות בפוסקים ראשונים ואחרונים, כי אסור לבצע ניתוחים שאינם לצורך ריפוי, אולם ניתוח הנעשה לשם הטרת פגמים מכערים הגורלים צער לאדם — מות', ובכך ניתנת לרופא רשות לרפאות.

יש עניין רב בתשובתו (שם, סימן ג"ה סעיף ו') לגבי זוג המתלבטים אם לקרוא לבן או לבת בשם יונה, כאשר לאמה ולחמיה קוראים יונה. הרב נזכר בשאלה דומה שהובאה לפני ש"י בחור שעמד לשאת אלמנה ושמה שמחה, כאשר אביו קידי בשם זה. בעוד השם שמחה לבן (ב' מסורת אשכנז: על משקל „אם תבנים שמחה" — שמחה בונים) ולבת (אצל הספרדים ועדות המזר-רח — בהתאם לדקדוק — השם מבין נקבה) הוא הד-משמעותי לא כן הדבר לגבי השם יונה: לגבר — ע"ש יונת הנביא. לאשה על משקל „ציפורה" או „רבורה". החכם מציע איפוא לקרוא לבת יונה בתוספת עוד שם, והבן יקבל את השם „בן-אמיתי". „כי"פ אני מברך את היולדת שתלד לחיים טובים ולשלום, ושתהא הנו יונת-השלום".

ממהקרין של „אבן העזר" נצביע על תשובתו לשאלה וסימי ס"ז) אם מותר לדור בארץ ישראל ברובה נכרים. תשובתו קורצת רצה טוב וגישה אנושית: גדול השלום, השקול כנגד הכל, אך יש לבדוק את הדבר בפוסקים. בתוספתא נאמר, אמנם, כי „שקולה מצוות ישוב ארץ-ישראל כנגד כל המצוות שבתורה" ו„לעולם יהיר אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה נכרים, ואל יהיה בחוץ לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל". לפי פירוש הרמב"ן, „נצטווינו לרשת את הארץ ולא נצטבמה לזולתנו בן האומות אלא לשממה". ובשאר הגדול, הרמב"ם, קובע, כי האיסור „לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי" הופס אפילו לגבי הישמעאלים שאינם עובדי עבודה זרה. ואילו ר' בנחם המאירי, בחי-דושיו על מסכת כתובות, כדגיש: „לא אמרו אלא בפני שסתם חוץ-לארץ אין חכמה ויראת-חטא כצד-יון מה לישראל, וסתם ארץ-ישראל חכמה ויראת-חטא הוא כצוויון בה... וכן אמרו שמוציאין מעיר שרו-בה נכרים ליעיר שרובה ישראל בעל עניין, ואין מוציאין מעיר שרובה ישראל ליעיר שרובה נכרים... ואשה אינה כופה את בעלה לצאת אף מעיר שרובה ישראל לדבה ישראל, ואילו שניהם בארץ-ישראל".

מבין חידושיו על „חושן משפט" יחיד בביני החיבור „בבדי כשא וכתן באמונה" (סימן ע"ו) חרב בקשי-דורון מגמה להשפיע על השותרים שבידם מאוניי-ברמה, שיקימו את דיני המונות ה-קבעים את המחד השלום להלכה ממשית שאין להפריד בינה לבין האמונה התמימה. שוחר הגמע מלהחזיק אבן גדולה וקסנה רק שיראת ה' מדינה נחשב לנבל ברשות התורה". ניצול הזולת במסחר הנפגעים העיקריים הם השניים. ואילו סוחר ירא שמים מודע לכך, שאם יגרום ברכה לעולם, הקביה ישלם את שכרו. המחבר מבורר את הביניים-לעתים שבדברי חז"ל — „הפקעת אוצר פירות, הרי זה כמלוה בריבית": המקעת-השער מסייעת להתעשרות הקלה של הסוחר בשעת-הדחק. במובני ההלכה, אין זה סוחר מצליח אלא רשע.

150 אלף קרבנות יהודיים

בנסמו את דברי גיאורגיו ש„עונשי המיות שהוטלו על היהודים היו קלים מדי" — מזכיר מבקרי הספר הרומני של „לה מונד", הדגאר דיאיסקן, גף הוא ממוצא רומני, שאחרי שבאמות גרמניה כנוסר לבוקביה, נרצחו שם לא פחות מ-150 אלף יהודים: גברים, נשים, ילדים וחקנים. הרציחה התחברות המאמת, היתה לפי הכומר ה' רומני, לא רק „עונש קל מדי". אלא גם מצדיק הלוסין כמוס שכל היהודים היו כבוכול סוגים בדם של העם הרומני „וסיים שירתו את הבולשביקים". בסלים אמרות: דיגיל ג-ורגיו, מודה ומתוודה עתה בשנה 1986. שהיה ערן נאצי שיתף פעולה עם רוצח ההמונים האכזרי אנטה פאולין. בשבע שהה מכחיש עתה את כל ההתחשות שלו מלפני 35 שנה.

ומיד ניצבת לפנינו שאלת של שאלות: מדוע סבור גיאורגיו שעבשיו רשאי הוא לספר את האמת המלאה על אודות עברו הנאצי הכיצד הוא יתבון שספר נאצי כזה יכול להופיע באורח חופשי גלוי בצרפת ובהוצאה רצינית כמו „פלאן"? הבוציאה אגב גם ספרים של סופרים יהודיים נודפים הכיצד מנהלי הוצאה זו אינם מתבישים, כמו גיאורגיו בעצמו התבייש לח-יות רומני — ביחי הדמים של פרעות ביהודים במולדתו ובמבריחה?

הפרדוקסים של הדימוקרטיה

הספר „נאצי מוסיע באותה פרוים שזה עתה בוטל, הרי"סוראס" המחיר המופיר בקיומם של תאי הגאזים במחנות המות; ביטול כזה של דיקטורסים אוניברסיטאי, „הגרוש בעקבם הרא-שונה בתולדותיהן של האוניברסיטאות הצר-פתיות.

באותה פארים, ברגע המבשלה יראש ע"י ריית פאריס ראל ישראל, הסיר לאחרונה את חלום מעל אחד זיכרון שחוקם לזכר הקרבנות היהודים שנישמו הבייד שנפרץ בכיכר דיריזוד ב"16 ביולי 1942. באותה פארים מוסיע ספר שבו בוצדק הכחבר לחלוטין את הריאיות ההמוניות שהנאצים ביצעו ביהודים, ואף בציון זאת „כעונש קל".

וכל זה בשם חופש הביטוי בצרפת הדמוקרא-טית. אך האם הדיכוים הפוליטיים של הדו-קרטיה כואת, איגן יוצאות דופן ואם, במקרה כזה, לא חייבים להכיר. שזה עשוי שקבדיוני ובאין הרשות זאת.

האנציקלופדיה התלמודית לעזרת ההוראה

מאת חיים י' חמואל

עזרים דידאקטיים רבים מוצעים היום למורה כדי לסייע לו בהוראה ולתלמיד כדי לפתח את הלמידה העצמית שלו. הדגש הוא על הלמידה העצמית שיש בה כדי לעודד את הרצון להמשך הלמידה ללא תלות ב-אחרים. העזרים מוצעים בצורת חוברות וספרים ומפש-רים מתחום הטכנולוגיה והאלקטרוניקה. זהו המצב ב-לימודים המכונים לימודי חול.

אך גם בלימודי קודש ניכרת התקדמות ביצירת עזרים. התקדמות זו, גם אם הלא ראשית. הרי היא בבחינת בכוח הדיגאוקיה של חיפוש דרכים לשיפור תכנית הלימודים בהוראת כקרא, גמרא (הלכה ואגדה) ודינים.

עניין רב ימצאו כורים והלמידים בחטיבת הביניים, בתיכון וב-מכללות וסמדנים באוניברסיטאות באנציקלופדיה התלמודית, שהופיעה עד כה בשבעה עשר כרכים. אמנם יין הספרים אינם כרגעים אלא עד לאות ח' (הערך האחרון „חשד"), אולם „פתחה העניינים" שהופיע בכרך נפרד (שפיב עמודים) מכיל את כל הערכים שבחיבת הכערכת לכלול באנציקלופדיה, והוא מאיר עינים בדרך האיכרוש הרחב שיתן לעשיית באנציקלופדיה גם בכמצב הקיים. כחוך עיון ב„מפתח" כחברר, שחלקים רבים כערכים הכלולים באותיות כ' — ה', החסרות עדיין, כבר הוצאו בתוך הערכים מן האותיות א' — ח', שהודפסו ביין הכרכים.

דרב יהושע הוטנר, מנהל „יד הרב הרצוג", שבחוכו פועל כבוון האנציקלופדיה התלמודית בירושלים, בהסברו („על המפתח" בפתח הכרך) את בסרת הבפתח ואת דרכי השיבוש בו, כדגים את היקף הערכים שהובאו ביין הכרכים, אשר בהם כבר עוקעו חלקים רבים מן הערכים המאוחרים שעדיין לא פורסמו הנה, למשל, הערך „תפילין" שייך לאות ת' ומקומו בסוף האנציקלופדיה, אך רוב תוכנו של ערך זה כבר מופיע בכרך תתשיעי בערך „הנחת תפילין". דוגמה נוספת הוא הערך „מצוות עשה שהזמן גרמה", שמקומו באות מ', אך הוא מופיע בשלוחתו בפרק בערך „אשה" בכרך ב'. הנושא „שבע מצוות בני נוח" מובא כולו בפרק בערך „בן-נוח בכרך ג'.

מבנין הערכים והנושאים המובאים באנציקלופדיה התלמודית עשה אותה לספר עזר מובהק ויעיל למקצועות הוראה שונים ולידיעה כללית של נושאים. שכן הראוי לכלול אותם בתכנית הלימודים של מקצועות ההיסטוריה בארץ ובגולה. הערכים המצטיינים בשלמות הגדלתם ומיצוי תוכנים מרחיבים את אוצר המושגים ומעשירים את הידע עליהם. מ-ערכים כוללים את כל תר"ג המצוות ההמפתח המיוחד מנחה את ה-לומד למצוא אותם לפי סדר פרשיות התורה כפי שהובאו ב„ספר ה-חינוך" וגם לפי סדר ארב' של נושאי התרי"ג מצוות. אך נוסף על תרי"ג המצוות כוללים באנציקלופדיה נושאים, שגם אם יסודם בהלכה הרי נופם התפשט אל הבבר למצוות וכנוגע ויש בהם כדי להעשיר את ההשכלה היהדותית הכללית של הלומד. לסוג הזה שייכים הנושאים אהבת ה', אהבה הגר, אהבת ישראל, אל הקיר, אסטרולוגיה, אסטרו-נומיה, ארצגניות (בהיבה תפשיתו), בין אדם לחברו, בן-נוח, גאוה, גור, גילוי ראש, גמילות חסדים, דינא דמלכותא דינא, דרכי נועם, דרכי שלום, הבאת שלום, הכמות חיצוניות, חמישה עשר בשבט, חמישה עשר באב, חינוך וכדומה. אין ספק, שהאנציקלופדיה התלמודית יכולה לשמוד לו למורה בשעת הצורך בבירור ענייני מנהג והלכה ובילוי מקורם.

לפרשת השבוע

שופטים

סייג לתורה

מאת הרב חיים פרדס

נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלקיך, אליו תשמעון (י"ח, טו). ולהלן בפסוק כ"ב נאמר: אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבא, הוא הדבר אשר לא דברו ה', בזדון דברו הנביא, לא תגור ממנו. ומפרש רש"י על פי יבמות צ', ב: כבר נצטוו (ישראל, למעלה י"ג, ד) שאם בא (הנביא) להדיחך מאחת מכל המצוות, לא תשמע לו, אלא אם כן מומחה הוא (הנביא) לך שהוא צדיק גמור. כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב (קרבנות) בבמה (ומחוץ לבית המקדש בשעת איסור הבמות, כדי לגדור את ישראל, הבל לפי צורך השעה וסייג הפירצה. לכך נאמר (שם), אליו תשמעון.

עניין הסייגים שהעמידו חכמים והגזירות שגזרו והאיסורים שתוסיפו משלהם ומדרבנן, כדי שלא יבוא הציבור לחיכשל באיסור התורה עצמו. הלכה ומיסודותיה של ההלכה. שהרי נאמר בשמות י"ט, ב, לפני מתן תורה: והגבלת את העם סביב לאמר, השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו, כל הנוגע בהר יומת. ומפרש רש"י שם: והגבלת, קבע להם תחומין לסימן שלא יקרבו מן הגבול והלאה. לאמר, הגבול אומר להם (לישראל). השמרו מעלות מכאן ולהלאה. ועתה (משה) הזהירם על כך. וסיבת הדבר לחיוניות ההברה של העמדת סייגים בפני האדם, היא. משום שמעצם טביעו הגשמי ואופיו האנושי של האדם, אין הוא יכול ומסוגל לעמוד ולהתייצב איתן על עמדו, ולהימנע מלהתקרב אל הדבר האסור עליו במגע, באכילה או בראייה. שכן תכונת ההיגדרות והדחף הפנימי הגשמי להתפתות מתוך סקרנות ולגשת אל הדבר או המקום האסור, הוא מן החחלשות ומנקודות התורפה הבסיסיות של הטבע האנושי. וכמו שנאמר שם פסוק כ"ד: והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה', פן יפרוץ בהם. ולפני כן בפסוק כ"א נאמר: רד העד בעם, פן יהרסו אל ה' לראות וגפל ממנו רב. ואפילו אצל משה רבינו איש האלקים בכבודו ובעצמו נאמר למעלה שם ג', ג: ויאמר משה, אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה, מדוע לא יבער הסנה. ועל כך נאמר שם בפסוקים ד-ה: וירא ה' כי סר לראות, ויאמר, אל תקרב הלום. ומשום כך ציוותה התורה עצמה על העמדת הסייגים מדרבנן, כדי שלא יבואו ישראל לחיכשל ולפגוע באיסור התורה עצמו. ולשון הגמרא שם ג', טו: מסורת סייג לתורה, מעשרות סייג לעושר, נדרים סייג לפרישות, סייג לחכמה שתיקה. והמהר"ל מאריך שם בהסבר הענייני וקובע, כי מכיוון שהתורה ומצוותיה נשגבות הן ונעלות הן מדרגת השגתו ושייכותו הגשמית המוגבלת של האדם, לכן נמשך ונגרר האדם אחר יצריו וחולשותיו. ולכן יש צורך בהעמדת סייגים מוצקים בארבעת חלקי אישיותו של האדם, בחכמת הסייג הוא השותקה. בתורה הסייג הוא המסורת, במעשים הטעונים פרישות והזהירות יהיה הסייג הוא הנדרים, ובממון הסייג הוא המעשרות המקדשים את הרכוש ואת הממון.

מצינו במקומות רבים, שגדרו חכמים גדרים והציבו סייגים לח

תרבות שבת

(סוף מעמוד 4)

בל, לפחות קצת פחות יד רכה. ובמה שבתור מנהל משרד הח"ך שהגיע לשרכת לפני שבוע מצאתי: פיסקה שכזאת:

„נהול חדש לטיפול באלימות במוסדות החינוך"

„לקראת שנת הלימודים החדשה קבעו משרד החינוך ומשטרת ישראל על נוהל חדש לטיפול באלימות... הנוהל החדש קובע כהן ההופעות המחייבות את התערבות המשטרה. מוסכם כי המשטרה הגביר תכופות הסיורים ליד בית ספר..." וכו'.

האם כן הפסקה הזו תביא. לנו הישועה. כשיחתי עם סגן ניצב פנר בן בריוסף, ראש מדור עבריינות נוער במשטרת ישראל הבנתי שהתשובה שלילית.

ראשית, בן־יוסף מסרבת לתת נתונים בספרים על סמים ואלימות בקרב הנוער. היא חוששת מהכלולות ומכתן סטיגמות. העבריינים ו־האלימים בכל זאת מיעוט. יש מקום ושלום מאות אלף ילדים ולא כל יום קורים דברים אלימים.

שנית — צריך להפעיל יותר את בתי הספר. הרי הכנכיל הוא הכי חיית בלתי מחייבת. בנהלי בתי ספר מעדיפים שלא להוציא את הכישרה (האם הם חוששים מן הורים ?) וכך קורה שבמציאות בתי הספל פר־שה אוירה אלימה ואין מי שמתר־מודד עצה באומץ.

שיקראו יותר לשוטרים. מבחינת סגן ניצב בן־יוסף את הבתבים.

בו ? אני שואלת את האוראי על אגף התלמידים במשרד החינוך, שבעון נחמה.

נחמה מתחר האשים שוטרים ב־כך שלא כל אחד מהם מתאים לטפל בתלמידים. ואפילו אם כדובר ב־ילדים אלימים. ילד זה עדי לא ציר־ריך ממגר. כך שבאמת אי אפשר להנחות הבחית מחייבת על מנהלים. אז למה לפחות אתם לא ממליצים שבמיבות הכיתה לא יתרכז בשעות ערב מאוחרות ?

שמעון נחמה כופתה מתוכן שאי־לתי. כמראה לי נתקל בהורים שבי־בקשים דבר כזה בביתו. את מנהלי בתי הספר. כולל בסיבות הביתה. אנתנו כמאירים בידי המנהל וה־הורים, הוא אומר ומראה זה מה שהורים רוצים.

נחמה „מרגיע" גם שכמדובר ב־סמים ואלימות: לא קצרת רבים חצי נחמה. אמר לי. אבל בכל מדי־נות העולם יש עלייה בעקומת הס־מים בקרב הנוער...

ומה דעתך על ה„פרוסקשן" ב־בתים ? „על ילדים חזקים הסוחר־מים בסמכות ואיומים כספים כתבר־הם החלשים ? גם זו תופעה נוד־מאלית של רוח התקופה ?

נחמה, מפוכחת: כשהייתי ילדים בשנות ה־50 הסמרים בישראל היו קטנים יותר בכל התחומים. תיום, באותה חצר של חטיבת הביניים ילד אחד לבוש טלאים וחברו מח־ליף בגד־ספורט אופנתיים פעמים ביום.

כליומר האינטגרציה הולידה את האלימות במערכת החינוך ? חלילה, :ועק נחמה, זו שאלה של חינוך נכון ולא של אינטגרציה. אז היכן אתם המחנכים ?

עושים מה שאפשר, עונה נחמה בלי תרבה אופטימיות. לוקחים קבו־צות נוער לביקורים בתחנות משט־רה ובתי משפט, לבתי חולים כדי לראות נפגעי תאונות דרכים וכדו־כה. אבל אנחנו לבד לא יכולים לע־שות את כל המלאכה. ביהים אחר־אי רק לשליש. שני השלישים ה־אחרים בידי ההורים והחברה.

משהו לחובבי הסטטיסטיקה: ב־שנת 72' נשרו מבתי הספר 17 אחוז תלמידים. ב־86' אחוז הנשירה: 5 — 6 אחוזים בלבד. מסקנה — הנוער הבעייתי והקשה שהיה פעם נחוץ הוא הימים בפנים. בתוך ה־מערכת, ואולי זו סיבת האלימות הגוברת בחצרות בתי הספר.

דיברנו על ההורים. הערכנו את מחו של ביהים. מה נשאר ? החב־רה. טיפולה של החברה בעשה, בין היתר, באמצעות עובדי הסעד ל־מינים.

כל החברה היא אלימה

נעים סיני, קצין סעד בחתי רא־שי. משמיע את הקרקע גם מתחת לסקוויל של ושל עובדים להביא תרופה למציאות.

כל החברה אלימה. ההורים איבדו שליטה — אז למה רק אנחנו נב־ליח ?

סיני מספר בטון מזעזע כיצד שמע השבוע נער בן המש עשרה, בבית המשפט לנוער בת"א צועק על השופט: אתה לא תגיד לי מה לעשות... אני לא אלך למוסד ש־אתה אומר לי.

לפני חמש עשרה שנה לא היית־עד למציאות כאלה, משחזר נעים סיני: ילדים מחקים את הנוער. יש חיום לגיטימציה לאלימות.

ובכן, מדוע ילדים ותולכים ה־ביתה ? יש לו צדיק אחד בסדום סיסי, בעצם זוג צדיקים. היא — מירה חמו, מנהלת גימנסיה. הוא אברהם חמו, פסיכולוג, סוציולוג, ניצב־משנה לשעבר במשטרת ישר־אל. מאמן כדורסל וכיום, בעל פרד־ויקס משפחתי־אישי שנועד לחיילים בכל התופעות שמצינו עד כה: רי־קנות, סמים, עבריינות אלימות וכדי. שש שנים עובדים בני הזוג חמו של התוכנית החינוכית שלהם. ב־שנה שעברה הצעילו אותה ב־150 בתי ספר בארץ. השנה — הזמנו גם לכמה חטיבות ביניים מפ"ה.

חמו מחפש, הוא מסביר, יחד עם המורים ועם הנוער, את שורשי ה־תופעות. את הדראבחות, להתאב־דויות, סמים, אלכוהוליזם, כל אלה סממנים של אסקפיזם. של בריחת האדם מפני עצמו.

בתוכנית שלו, שכבר נדפסה ב־סדרה שלמה של ספרים, חלקם מיו־עדים להורים, חלקם לשורים וחלקם לתלמידים, מחזירים את הבטבט מן הבריחה (בידור הרגום ארמי ל־פיתוי, למזר את הדעת, לברוח ה־תצה) — אל האני פנימה. מדברים על הדימוי העצמי, על מצבי הל־חץ (חמו: ישראל היא הברה ז־חה ברמה גבוהה כאוד של מתח פנימי. הישראלים הם עם דיליק. יש לנו תגובות מהירות. יש לנו רג־שות חיתות עזים. דיכוי עצמי יריד בשל הייתנו יהודים !) הנוער ב־מצב של תסכול. אלימות היא פורקן סיבן וסבעי לתסכול, בפירוק הפצ־צה חוז. בתוכנית שלנו ששמה: „הדרך פעיל ומצמיח".

בנושאי סמים ואלימות. אומר חמו, אימץ משרד החינוך את גיש־תו. ביחוד הנושאים — אין המשרד מתנגד לכך שמהלים ביחסתם יק־ביגו את הסמרים ויציגו למורים ל־מבור השתלמות „בחינוך. המפעיל המוגע".

אין ספק שיחומה כזו, וכל אופטי־מים חרוכי שידחוף מורים לפעו־לה — צדיפים על פני הלא־כלום. אבל ביינינו, הרשו לי להישאר סק־פטית.

אם „הידיק המחלה" הוא, כדברי הפילוסוף פרנקל, ה„ריק הקיומי" — שום אנטיבדסיקה פרט לאמונה ב־מדא עולם ובתורתו, לא תביא כ־נראה מרפא של אמת.

הקצנה דתית בחמ"ד

(סוף מעמוד 4)

תשובה: בכלל אני יכול לדבר שהתרגך ה־דתי מרשים את הסבניה שהמשיך קובע לכל המערכת בהתאם להתפשטות הדתית והאלמהית. כך למשל פעלנו בשנה שעברה הפעל גם הסנה לטען הגברת האחדות בקרב ילדי ישראל. אולם בנסיון השנה שעברה אני יכיל לקבוע בבטר, כי יחסות שלנו בנושא זה לא ילו יפה ולא בנו האשם. מרבית הרחמה שלנו לפגישה עם תלמידים לא דתיים לא זכו לאחון הרבה אף לא אכינו למיפגשי־גומלין בתי־הספר המקלכתיים. למפגשים אלו רב ערך הרבה אם הם מתקיימים על בסיס של הדדיות. לכן אין לי אלא להסתפר על כך שכונותנו לפגיל למען קידוב לבבות יא נתבכת על ידי אלה המאשרים אותנו כבכול בבדרגה. מעה שה־הבהלות באה למעמה מצדם. לכרות זאת יש בדעתנו להמשיך בכל הכוח כדי לחפש את הבכנה הכמותף הלהים עיר ועוד בעורם בין הבהבות. כי בעמנו הדבר.

בנוסף למשימות הללו נתמקד השנה גם ב־בחינת הגליה בארץ ובנושא. השמיטה, זאת בקיצום עם ועדת השמיטה של־ הרבנות הי־ראשית לישראל. בכיוכה הרבנית נוספת יחור־דיה לתכיד היא תוכנית לימודים על הציונות הדתית על כל המשמעה כנושא זה לבני אמו־נתי ובהכלנו בנהיונו של עם ישראל בארץ ישראל.

הבהלה לרכב

(פיש מעמוד 5)

עות האירופאיים ביחסם לדולר. אולם יבואני הרכב דרשו ורבה הפסידו על כל בכונית שמכרו מאות דולרים. „הסדים" אלה לא מנעו בהם להציא סכומי עתק לפירסום ולהגיע הבאי אשראי נו־חים לקונים ובלבד שיקנו רכב.

לחץ היבואנים דצלית בחלק ראשרה להם העלאת מחירים של 8—23 אחוז, חוצת על רכב של דגמי 1987 בלבד, שאותם מתחילים מעבר לזה. זאת במעמה כי הם נשחקו בתקופת הקפאה ולמעשה עוזה לכבור. על דגיר 1986, הגמ־צאים עדיין במלאי, לא הגישתה העלאת מחירים. התוצאה היתה ברורה — לחפוף ולקנות ולהסוך דולרים רבים. בידי הציבור נמצאו פתאום כספים. הבו הוטמו לקניות לצורך או שלא לצורך.

בהסתערות זו נמכר כמעט כל הי־מלאי הישן, המחירים המוקפאים הנמכרים עשו מה שלא עשו במגר האחרונה. מחשש ידמשך השפל הכלכלי. בבהלת הקניות נמחפו גם מי שכבר לא השיבו מכונית ב־מחירים המוקפאים ונדרשה לשלם את הבחיר המעש. הדבר סרם „הוצאם" סופית לפי סוגי הרכב הכבראה עדיין בשבוע הבא יתחיל לשודר רכב חדש.

מדיניות כלכלית זו הביאה לידי אבטורד של שוק רחום המפנה ס־קיש להתשרות בעת שהמחירים עולים בשיעור תלול. כמו בעבר חמרים, לבראת, המלמינות את הי־חוש הפסיכולוגי הנדרש כדי להבין הוטפה כלכליות. הם סרם למדו כי השוק אינו פרעל תמיד לפי הנגמים של מומחים כלכליים. עד כה לא הסמארו כל אלה שלא שמ־עו לעצות המימשל המומחים ל־כלכלה. ולא חסכו אלא הוציאו את כספם לצריכה. עיב הוכח כי ה־סיסמה של „אבול ושתה כי מחר יעלה המחיר" איתה מיסמה בלבד אלא מציאות מרה של ישראל.

ברוך אדלר

מגוש כמידע לציבור על־ידי דובר קופ"ח

אחות על גלגלים

מרכז רפואי אחוזי — אחות

מרכזים של בריאות

המושג „מרכז בריאות" מוכר היטב לאזרחי מדינת ישראל בכל מיגזרי ההתיישבות הכפרית. מושג זה יצרה קופת חולים למען, ואבנה למדיניותה הכללית — הבטחת שירותים רפואיים לתבריה בכל נקודה על מפת הארץ.

מרכז הבריאות נועד ללוות, לסייע ולעבות את השירותים הניתנים על־ידי המרפאה הכפרית ביישוב. הוא מנוהל על־ידי קופת חולים בשיתוף המועצה האיזורית. כמוקם בכוקר של מספר יישובים ומספק לכל אוכלוסיית האיזור שירותי בריאות ורווחה אישיים כוללניים.

רופאי המרכז הינם מומחים בתחום רפואת המשפחה. האחיות — מוסמכות בתחום בריאות הציבור. שרותי המרכז כוללים רפואה ראשונית, רפואה מונעת, טיפולים ושיקומים, גם רופאים מקצועיים מגיעים למרכז. בחלק מהמרכזים ניתן ייעוץ על־ידי דיאטניות ומרפאים בעיסוק. בחלק — יש מערך ריפוי שיניים. במידת הצורך יוצא צוות המרכז אל הישוב ואף מגיע לבית החולה. בכל מרכז יש רופא כונן 24 שעות ביממה.

21 מרכזי בריאות שהוקמו בכל קצוות הארץ מטפלים ב־275 אלף נפש ומעניקים להם תחושה שמבחינה בריאותית הם במרכז העניינים. אבן שמואל, נהורה, מבועים, מרחבים, ברוש, צוחר, פתוח שלום, מעגלים, גוש קטיף, מרכז ספיר, גוש שגב, אמונים, סל, ערוגות, עשרת, שמשון, שריגים, מעלה־אפרים, קצרין, ביכורה, יע"פ, שמות חדשים שהפכו עכשיו גם למרכזי בריאות.

המוטו: החולה כאדם

נעמי אבן: „הרגשה שיש למי לפנות"

אשה קטנה וצנומה, נראית צעירה בהרבה מ־36 השנים שלה. בתחילת הפגישה, קשה לך להאמין שמירי לבנה נושאת על הכתפיים שלה בעשר השנים האחרונות בתפקיד כפר־הסובה־לכאורה, של אחות אוראית במחלקה פנימית ה' במרכז הרפואי ע"ש בילינסון (קופ"ח הכללית). לאחר שהיא מספרת על היקף התפקיד האוראי הזה, בלהם אלסרוראסטי המאפיין אותה, אתה מתקשה להאמין שהאשה המחושלת הזו היא בתיה הפרטיים אם לארבעה ילדים (הקטן בן שנתיים), שמצליחה לא להחסיר אף יום עבודה. אולי הרקע המשפחתי שלה מסביר משהו: אם אחות וותיקה ובעל שאף הוא באותו עניין, רופא באחת ממחלקות בית־החולים.

מירי אינה מעוניינת לספר על עצמה. חשוב לה להציג את העבודה, את שיטת העבודה המתקדמת שהכניסה למחלקתה, את הייחוד של הצוות שלה, את המסירות והמאמץ הענקיים הנדרשים מהם ואת הסיפוק העצום הנובע ממילוי כל המשימות בתנאים הכל־כך קשים של המחלקה הפנימית.

מירי לבנה מזוהה במחלקתה עם השיטה הפרימארית. שיטת עבודה זו, המבוססת על מודל אמריקאי, וחוללה, עם הנהגתה, מהפך גמור בכל שיטות העבודה המקובלות על צוותי האחיות במחלקות בתי חולים. על־פי שיטה זו, מופקדת כל אחות על קבוצת חולים ולא, כמקובל, על פונקציה מסויימת.

מירי, לאחר הנסיון הרב שצברה בארה"ב סבלנות. השהיה הנפשית שלי ושל חברי בצוות גדולה מאד. נדרשים כמות נפשיים גדולים. את לוקחת את הסיפור הביתה. בספחות עם חולים במצב פר־טרמינלי וסרטיני מקבלות את הטלפון שלי בבית. אני חייבת להקנות להם את הרגשה שהם לא יפלו. תמיד יש להם למי לפנות. גם פיזית יש קושי כמשי בעבודה. הביקורים בבתים ובבתי־חולים לצורך איתור נזקקים בפוכנציה לשרות שלנו, מעמיד אותי „על גלגלים" כל יום".

„מנסיתי האישי אני יודעת", אומרת נעמי, „שמי שמתאים ליחידה זו מבחינת אישיותו ובסיגל גם להתמודד עם העצבאות הגבוהה שמכתיב סוג זה של עבודה, אחר אליה תמיד — גם אם סביבה כלשהי הא מארץ לצאת לחופשה. הסיפוק הנפשי, מפצה על כל המאמץ".

19 יחידות כאלו של נעמי אבן וצוותה מתפקדות בכל רחבי הארץ. במרבית צוות רב־מקצועי הכולל: רופאים, אחיות, עובדות סוציאליות ואנשי שיקום — מרפאים בעיסוק ופיזיותרפיסטים וכן מזכירה מרכזת.

הרעיון פשוט ומתקדם. ניתן לטפל בחולים כרוניים וקשים רבים בחיק משפחתם. זו גם ההעדפה שלהם. אבל דרוש תיאום בין בתי־החולים מצד אחד והמרפאות האזוריות, המספקות את הטיפול הסיעודי בבית מצד שני. דרוש ייעוץ מיוחד לטיפול בבית לדרג המקצועי ולמשפחה. דרושה הכנה לסוג ההתמודדות הנדרש מן החולה ומשפחתו בכל שלב.

כאן נכנסת לתמונה היחידה לטיפול ולבעקב, שהוקמה על־ידי קופת־חולים לאחר הנסיון הראשוני בעקבות מלחמת יום הכיפורים. אז שוחררו חולים קשים רבים לבתיהם במצבים שלא הוכנו בקדמה קודם לכן. עידודי נחלים, חבורות האכלה, המצבו, קטטרים וכו' — הפכו לטיפולים הניתנים להיעשות בבית. נלמדו שיטות להכנת המשפחה להתמודדות עם מצב מתמשך כזה. הנסיון הצליח ודשם בהרחבה בכל הארץ. אין הזם כמעט חולה שנופל בין המישות.

מירי לבנה: „יכולת להגיע להרגשה מלאה"

בישום השיטה, משוכנעת לחלוטין ביתרונותיה לגבי החולים: „האחות מלוה את החולים שלה מרגע אישפוזם ועד לשיחרורם, כולל אפילו דאגה להמשך טיפול ומעקב לאחר היציאה, אם יש צורך".

החולה הוא הנשבר העיקרי, הן מבחינה רפואית והן מבחינה אנושית. היכרותה העמוקה של האחות עם כל שלבי מצבו, מאפשרת לה נתינת טיפול נכון בכל עת ודיוות ערכני ומדייק לרופאים. היכרות זו גם יוצרת מערכת קשרי אנוש מיוחדת במינה בין אחות לחולים. החולה מרגיש שיש מי שדואג לו, שיש מי שאיכפת לו ממנו. דווקא ממנו. יש לו כתובת אחת לכל בקשה. וכל חולה שניטה פעם למשוך את תשומת ליבה של מי מהאחיות הסרודות במחלקה — ירע להעריך זאת בכנות.

השיטה החדשה דורשת מהאחיות את כל מה שיש להן לתת. אחיות מוסמכות „מיוחסות" עוסקות בכל פעולה ופעולה, החל מהחלפת מצעים והגשת סירים ועד לעריכת אנמנזה (תולדות המחלה) בצורה יסודית ואינטליגנטית. כובד האחריות גדול הרבה יותר, ההתקשרות הנפשית לחולים מהווה אף היא נטל ריגשי נוסף. יום עבודה רגיל של אחות פרימארית סחוט אותה פיזית ונפשית.

וכל זאת, האחיות במחלקה של מירי, שנחשבת בשל אופי המאושפזים בה למחלקה קשה ולא פופולרית, שבעות רצון. האתגר הקשה הזה מוציא מהן את המיטב. הן מרגישות שיעודן כאחיות מגיע פה להגשמה מלאה. התרושה הזו מבגשת מאור את רוח הצוות, ומגבירה את המוטיבציה והשאיפה להתקדם. אחיות המחלקה מעורבות בכל התהליכים הרפואיים והמקצועיים המתרחשים בה, תוך שיתוף פעולה הדוק עם הרופאים. דיונים משותפים, ישיבות צוות עם הרופאים, ביקורים קבועים בכל החדרים — הם חלק בלתי נפרד מיום העבודה העמוס של האחיות. הן לא מתרגזות על כך.

ה„פיד־בק" מגיע מהחולים, המוראל גבוה. משפחות להחצות על העבדת קרוביהן לפנימית של מירי. ומירי עצמה, עם בעלה וארבעת ילדיה — כולם תוכים, מעודדים, מזרהים, אומרת בפה מלא „זו המשפחה השניה שלי".

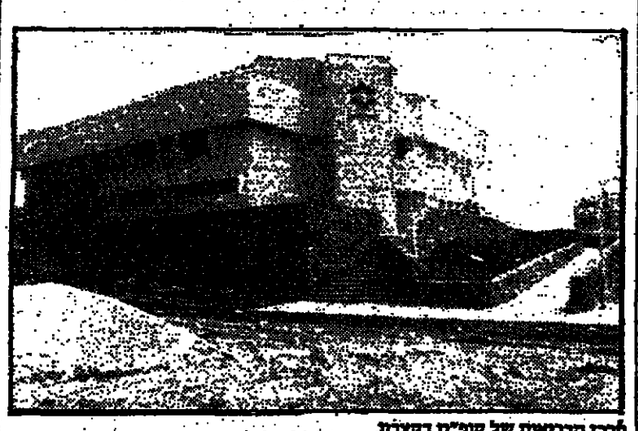

מרכז הבריאות של קופ"ח בקצרין

רפואת משפחה בבית־שאן

אנטיביוטיקה: הרופא יחליט ויאשר

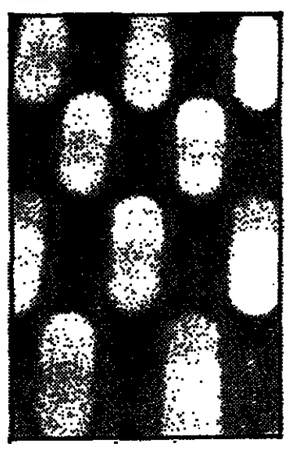

שיהיה ברור. רק הרופא יכול להמליץ על לקיחת תרופות אנטיביוטיות. רק הרופא מסוגל לקבוע האם אכן מחולל המחלה הוא חיידק, שנגדו יש להפעיל את החומר המשמיד — האנטיביוטיקה. ורק הרופא מסוגל לקבוע איזה סוג של אנטיביוטיקה נחוץ ובאיזה מינון.

לפני שהרופא רושם אנטיביוטיקה, כראי לדוחה לו על הדברים הבאים:

- האם קיימת אצל החולה אלרגיה או תגובות מיוחדות לאנטיביוטיקה.
- אשה בהריון — לא לשכח להגיד. לא כל אנטיביוטיקה מומלצת בהריון.
- אשה מניקה — כנ"ל.
- מחלות מיוחדות ותרופות נוספות הנלקחות ברזמנית.

לאחר כל ההסתייגויות האלה, כשהרופא ממליץ לבסוף על האנטיביוטיקה הנכונה, יש להקפיד:

— לקחת אותה בזמנים קבועים, על־פי המינון המדוייק, בתיאום עם זמני הארוחות, על־פי המלצת הרופא או הרוקח.

— לסיים את כל המנה, עד הסוף. לקיחת חלק מהמנה עלולה לחסן את החיידקים ולא לחסל אותם.

אבל מה באמת חושב הציבור

ממצאי סקר מיוחד שערכת ד"ר מינה צמח ומכון „דחף"

במהומה התקשורתית שהוליל משבר הקופה, קשה היה לשמוע את קולו האמיתי של הציבור. מה באמת חושבים אזרחי המדינה, שרובם הגדי הקופה, על המצוקה הכלכלית של קופת חולים — מי האחראי לה ומה הפתרונות האפשריים. סקר רעת קהל שערכה ד"ר מינה צמח, מביא תמונה גכונה של עמדות הציבור בנושא זה.

קופת חולים שאבה עידוד רב ממצאי הסקר, אשר גילה כי קיימת תמיכה ציבורית רחבה בדרך בה בחרה להתמודד עם מצבה הכלכלי. 71 אחוז מהמראיינים סברו כי בחירתה של הקופה באשראי בנקאי במקום בצימצום דרסטי של השירותים — היתה מוצדקת ונכונה.

גם מימצאים אחרים שיקפו תמיכה דומה בעמדותיה של הקופה:

31 אחוז מהציבור סברו כי הממשלה צריכה לסייע לקופת חולים יותר ממה שהיא מסייעת לה היום. 51 אחוז סברו כי הממשלה צריכה להמשיך בסיוע לשוות כמו היום. 66 אחוז סברו כי למרות המצוקה הכלכלית יש להשאיר את מספר המרפאות בעינו. 71 אחוז סברו שיש לפתוח מרפאות נוספות. ורק 13 אחוז סברו כי יש לסגור חלק מהמרפאות.

בהנחה כי המחירים בבתי ההבראה של קופ"ח נמוכים יחסית, השיבו 72 אחוז כי למרות המצב, יש להמשיך לקיים בתי הבראה אלה, אם באותה רמת מחירים (41%) ואם בהעלאה מסויימת שלהם (31%). רק 13 אחוז המליצו לצמצם את בתי ההבראה של קופ"ח.

בתוך הקו האדום

עיירות פיתוח וישובי ספר תפסו, מאז ומתמיד, מקום חשוב בסולם ערכיה של קופת חולים. הפריסה במקומות אלה, מהווה, מימוש חשוב מאוד של יעודה החברתי. מערך שירותי הרפואה לשעת חירום, שמקימת הקופה בקריית שמונה, הוא דוגמא לדרך שבה היא מממשת יעוד זה הלכה למעשה.

המערך פועל בקריית שמונה, ידועת הקטיושות, מאז 1982 והוא הוקם לנוכח הגמגמת המחבלים התכופות שמכלה מע־

מערך שירותי הרפואה לשעת חירום בתרזיל

העיר הצפונית. במסגרת המערך, פועלים חמישה צוותים רפואיים האחראים על העיר כולה על פי איזורים. הצוותים מונים רופאים ואחיות, כולם בעלי הכשרה מיוחדת וציוד מיוחד להחייאה ולמתן עזרה ראשונה.

לרשות ילדי הצוותים עומד מקלט מיוחד המאפשר להוריהם להתפנות בשעת חרום ל־ילדי תפקידם. גם רופאי ואחיות הקופה שאינם בצוותים — התגדבו לפעילות בשעת חרום במסגרת מגן דוד אדום. באירועים הבטחוניים (המעטים יחסית בשנים האחרונות) שהיו מאז הקמת המערך הזה — הוכח כי אכן אופן תיפקודו מבטיח לתושבי הקריה כיסוי רפואי נכון יותר ושלם יותר. ההערכה היא כי מערך זה מסוגל להעניק כיסוי מעין זה גם בעיתות חרום ממושכות.

להיות מתנדב

את עיקרון הצעבה הדדית החליטה הקופה להתחיל גם להבריה על־ידי גיוס נרבים למען הגברת המעורבות של חברי הקופה בשירות שאותו הם מקבלים.

רעיון ההתנדבות נקלט יפה בערים כמו: נצרת־עלית, חצור־הגלילית, אשדוד, חיפה וראשון לציון.

המתנדבים עוסקים במתן מידע מהימן על שירותי קופ"ח בתוך המרפאה, נותנים סיוע לקשישים, נכים ולאמהות מטופלות בילדים, ועוזרים גם בעבודה טכנית ומינהלית במרפאה.

המטרה היא להרחיב את פעילות המתנדבים לארגון פעולות חינוך לבריאות, שיתבצעו מחוץ לכתלי המרפאה: המתנ"סים ומועדוני נעמת.

קופת חולים מעוניינת במתנדבים נוספים. מתנדבים יוכלו לפנות למוקד קופ"ח: 433300, 03-433500, או למרפאה באיזור מגוריהם.

תגובות

מידע קרוב ואישי

בשנים האחרונות זכיתי ליהנות מתמיכה ושיתוף של ממש בשרותי רפואת המשפחה בבית שאן.

רופא המשפחה שלנו, ד"ר א. מביך היטב את כל בני המשפחה ומודע לבעיות בריאות וכלכלה של כל המשפחות שבטיפולו.

מנסיונו, גם שיטת הדור המתוכנן מכיתה עצמה ובדוב המקרים אין צורך להמתין זמן רב ליד חדר הרופא.

זכור לנו עד כמה סייעו ביקורי של ד"ר א. במחלקת הילדים בבית החולים בעמק כאשר בתנו בהיותה בת שנה, אושפזה שם. הוא עידכן אותנו ומסר מידע יחד קרוב ואישי מאשר צוות המחלקה.

יש לזכור את היחס הקרוב והקשר הטוב עם צוות המרפאה, האחות תרוקחות וצוות המשרד.

אנו חברים במערכון חברתי בבית שאן ובמסגרת זו הרצו בפניו בהזדמנות מנהל בית־החולים, ד"ר זילברג ורופא המרפאה ד"ר אוקן. כמעט יוצא החליטו חברי המערכון להדהם וגייסו כספים לרכישת מכשיר משוכלל למדידת לחץ דם.

אנו מעריכים ומוקירים את השרות הרפואי המעולה הניתן לנו על־ידי רופא המשפחה וצוות המרפאה ומקווים שלא מדקק.

ל.וח. פינגרהוד
בית־שאן

הצופה 8

הצופרים

מעל לכותרת: מעל לכותרת

גליון מס׳ 247

יום שישי, א׳ אלול תשמ״ט
(5.9.1986)

בעריכת עפרה ורד

שלום, ילדים

משנכנס אלול מרבים בתשובה. חודש אלול, הוא החודש האחרון לחודש השנה. חודש הרחמים וחסלי-חוק. בחודש זה נוהגים אנו לעריך חשבון נפש על מעשינו הטובים וה-רעים בשנה שחלפה.

בכל בוקר מימות החול, בסיום תפילת שחרית, שומעים אנו את קול תקיעת השופר הבוקע מבתי-הכנסת. קול השופר מעורר את לבנו ומחכיר לנו, כי עלינו לעשות תשובה. וביצד? נקפיד בקיום המצוות שבין אדם ל-מקום ובין אדם לחברו, כדי שנגיע לראש השנה יום הכיפורים מוקפים בשבאמת תחנו מצוות רבות.

בימים אלה של חודש אלול, עלינו ללמוד מרמותו ומחנכותו הגדולה של אחד מגדולי ישראל, הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ״ל, אשר ביום ו׳א-שון חקרוב ימלאו חמישים ואחת שנה לפטירתו.

הרב קוק היה גדול בתורה, הוא חיבר ספרי-קודש רבים, ובמשך שנים רבות היה הרב הראשי של ארץ-ישראל. הוא יסד את הישיבה המרכ-זית בירושלים, אותה אנו מכירים בשם „ישיבת מרכז הרב״.

הרב אהב מאוד מאוד את ארצנו, ארץ - ישראל, ובעיקר שפעה ממנו אהבה רבה לכל אדם ואדם מישראל; עשור ועני, שומר מצוות ושאינו שומר מצוות. מטפחים, שפעם באה אל הרב משלחת חשובה של רבנים מן הגולה, ובמה מהם התלוננו על כך שהרב מרבה להיפגש עם אנשים שאינם מקיימים את מצוות התורה. התבטן בהם הרב קוק בעינין חמפיקות טוב-לב ורוך וחשוב להם: „מוטב שאכשל ביחסי כלפי אחים הועים באהבה - חינם, ולא אכשל חלילה בשנאת-חינם"...

הרב קוק אף הירבה לתת צדקה לאנשים שהיו זקוקים לכך והוא עשה זאת בסתר.

בלמד, קיודי הצעירים, מרמותו ה-קדושה של הרב קוק, נשתדל מאוד בחודש אלול ובכל ימות השנה — להתיחס בכבוד לכל אדם ולעזור לזולת, לחברים ולאנשים שזקוקים ל-עזרה; חולים וזקנים ועוד. נרבה ב-צדקה ובמצוות ונתפלל בכוונה, כי „תשובה, תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה".

שבת שלום!

ש.ל.ב.ם. עפרה

דבר קשת אומרו

ודרך התשובה צריך לחזות בכל, במעשים ובמידות, בדיבור ובמחשבה, ומכל מקום אין לדחות שום נקודה טובה, וכל חלק מחלקי התשובה שעולה על הלב, צריכים להזדרז ולהוציא אל הפועל, בדעת ובשמחה, בביטחון ובעומק אמונה. (הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ״ל)

רעיונות מחורזים לפרשת שופטים

מאת נ.ד. סרבר

שופטים ושוטרים בכל שעריך
לך תתן, אמרה תורה.
לקיים החוק לכל אזרחיך,
דגם לגרך מחוץ הכרה,
כי באין חוק חעם יפרע,
ואיש לרעהו יעוללו רע.
ובאין מלך, משטר השבטים
יתבטס, חעופר אז אחרות העם.
לכן יש לתת לעם משפטים,
לכתן דרכו כאשר הוא שם.
נאמני לשופטים לשפוט משפט צדק,
פנים לא תכיר ולא תיקח שוחד,
שלא יתגלו בחוק שום פרצה ופרק,
ותשיר כעני, לדון ללא פחד,
כי המשפט הינו לאלוקים,
בהשראתו דנים דיינים,
על המשפט תיכון המדינה,
לחוקו ולנבשו — בהחלט עניינה.

מסיפורי חסידים

הצדיק שמכר תפוחים בערב שבת

אישה-קשת-רוח דפקה פעם בערב שבת על הצדיק רבי חיים ובביתו אין פרוטה להכין צרכי שבת לי ולבני-ביתי!"

„הלא יש לך דוכן למכר תפוחים" — קרא רבי חיים — „ועל מה תתלונני?"

„אמנם כן" — השיבה האישה כשרמעותיה חונשת את גרונה — „אך לאחרונה יצא קול בעיר, שחפוחי גני אינם טובים; ולכן אינני מצליחה למכור דבר, ולדי הקטנים ממש רעבים ללחם!"

מיד נטל רבי חיים את אדרתו ומקלו והלך עם האישה אל חשוק, למקום שבו נוהגת למכור את תפוחיה.

„יהודים, קנו תפוחים טובים לשבת!" — החל רבי חיים לקרוא בקול רם, שהדהד בכל רחבי השוק.

לא עברו אלא רגעים אחדים, וליד דוכן האישה התאספו המוני אנשים ונשים, שביקשו לקנות תפוחים מידי הצדיק. איש מחקנים לא עמד על המיוקח, ורבים שילמו אף יותר מהמחיר הנקוב של הפירות. בעבור שעה קלה נשאר הדוכן ריק מתפוחים, ובידי האישה זיזה חוק מלא שטרות ומטבעות בסף.

ורבי חיים נפרד מהאישה באיחולי ברכה והצלחה לעתיד וסיים לאמור: „הנה את רואה שהתפוחים שלך טובים, אלא שבני המקום לא ידעו על כך עד היום"...

(„פרפראות לתורה" לם. בקר)

פרשת השבוע — שופטים

צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת... (דברים טז, כ)

נשאלת השאלה, מדוע חזר הכתוב פעמיים על המלה „צדק"? הרב דוד״א מפרש את המלה צדק מלשון צדקה. ואומר בשם חכמי המוסר, שאם מזדרזים בנתינת הצדקה ערכה והשיבותה כפליים, כשתי צדקות. וזה הרמז: „צדק צדק" — תירוצם לך בשתי צדקות, אם תרדוף, אם המהר ותחיש נתינתה.

פירוש אחר נותן הרבי ר׳ שמחה בונם מפשיסחא, שאומר: „צדק צדק תרדוף" — בצדק תרדוף צדק. גם הרדיפה אחרי הצדק צריכה להיות בצדק ולא בשקר.

כי תצור אל עיר... לא תשחית את עצה... (דברים כ, יט)

לפני כשמונים שנה, כאשר שימש הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ״ל כרב ביפו, הגיע לארצנו שבאחת המושבות, נתקבלה הוראה מפקידי הבארון רוטשילד לעקור את כל העצים במקום מטויים, שנועד לבתי-מגורים.

הלך לשם הרב, וכשבאו הפועלים והגרזנים בידיהם ורצו להתחיל במלאכה, עמד מולם הרב וקרא: „מה? עצים בארץ-ישראל אתם אומרים לעקור?! זה לא תחיה! בגופי אנו עליהם!".

יום חמים ולילה עמד הרב קוק ולא זז ממקומו, עד שהובטח לו שבוטלה ההוראה, ולא יגעו עוד בעצים.

חג'ית שמצבעית

מאת יצחק בון

(המשך מהשבוע שעבר)

חגית וחברתה, חשבנה החדשה, טילו ברחוב. חגית דיברה כל חומן, והיא אמרת לחברתה מה שם חשבנה והרחוב. מי גר שם ומי גר שם. סומרה לה על ילדים שהיא מכירה.

חגית, חשבנה החדשה, גבוחה ממנה. לשתיהן שערות שחורות. אנשים מסתכלים בילדות, שואלים ומשיבים: „מי הילדות האלה?" — „הן יצאו מחבית הדגים!" זאת הזכומה יותר היא חגית, מכירים אותה. האת השנייה חדשה". „כן, מכירים, זאת חקסנה „צבריה", תראו איך היא מדברת כל חומן המושכת אחריה את חדשה".

— „מה שם החברה הדשה שלך?" שאל החנוני. — „חגית קוראים לה, כמו שקוראים לי".

— „איך תרענה למי קוראים?" שואל שוב החנוני. — „אני צברית, חגית הצבריה, והיא חגית, רק חגיה, היא עולה חדשה".

החנוני צחק: „מכירים שאת צבריה".

לאחר חטיול ברחוב, שבו שתי חחברות לביתה של חגית הצבריה.

— „אימא, את יודעת מה?" — „מה, בתי?" — „אומרים שאני צבריה. אז טוב, יקראו לי חגית הצבריה, ולה חגית סתם". אימא צחקה. „מה מצחיק, אימא?" — „את יודעת מה זה צבריה?" — „זה מרגיל! פירות רכים עם גרעינים רכים רכים. אני אוהבת צבר. את זוכרת שקנית לי?" אימא צחקה שוב: „טוב, טוב! הזמיני את חברתך, חגית שאינה צבריה". — „אבל, הוא קצת מתוקה, נכון, אימא?" אמרה חגית הצבריה בלחש. — „חברתך רעבה אל תעכבי אותה!" רק בגלל האורחת שבה חגית לאכול. עוד מוקדם והיא איננה רעבה. אבל חגית האורחת בוודאי רעבה. על השולחן המיתה מונחת צלחת מלאה בצברים. — „ברכי בקול, שתשמע גם חברתך!" — אמרה לה אמה. — „חגית, את אוהבת צבר?" — שאלה חגית את האורחת.

— „מה זה צבר? שיש לו קרצים דוקרים?"

— „אימא, היא אומרת שהצברים דוקרים, זה נכון, אימא?"

— „על הקליפות של הצברים ועל הענפים יש קרצים דוקרנים. חגית עדינות ולא ראתה עוד גדר של צברים".

— „אימא, גם על הענפים של הוורדים יש קרצים. פעם נדקרתי כשהכדור התגלגל בגינה ליד הוורדים והלכתי לקחת אותו משם".

חגית האורחת הביטה אל חגית הצבריה: „את אומרת, אומרת ולא אוכלת, רק אני לבד אוכלת".

— „אין דבר חגית, אל תראגי, אני גם אוכלת ואני צבריה, אבל לא דוקרת!".

חדשות לקרוא

הילדה אילת

„בורשת, בפרוור נודע,
בעצה, חצר ובית שה.
שם גרה הילדה אילת
ויש לה שמשיה בחלחלת".

כך מתחילה המשוררת קדיה מלו-דובסקי את השיר-סיפור על הילדה אילת שהוריה שולחים אותה לעשות את כל עבודות הבית הקשות: „שיר ערש לזמר לאח... לשטוף סירים וכלי מטבח... לשאוב דלי מים... לחלות בוקות וגרבים".

אך אילת, ככל ילדה, הרצה לשחק בחוץ עם חחכות, עם האחים וה-ציפורים: „פותחת לה אילת
שמשיה בחלחלת,
ובית לה וגן
וציפורים לה למשחק".

וכך מפליגה אילת בדמיונה לעולמות רחוקים ונפלאים.

המשוררת קדיה מלוובסקי מתארת את הדלות והמחסור בחן ומראת שגם במצב של עוני אפשר למצוא צחוק והרוח.

קדיה מלוובסקי כתבה את שיריה לפני שנים בפולין בשפה היידית. את הספר הנפלא „הילדה אילת" (הוצאת „הקיבוץ המאוחד", „גורים" — עפ-ריה לקורא הצעיר) תרגם לעברית המשורר הידוע נתן אלתרמן.

את הציורים הצבעוניים והיפים ה-מעטרים את דפי הספר, צירה מיכל אפרת — יופי של ספר!

מאשה קלן

הברזוחה המבולבלת

ספר חדש נטף, הוא ספרה של המשוררת העברית, מאשה קלן — „הברזוחה המבולבלת" (הוצ׳ „דביר") ובו שנים-עשר שירים משעשעים ו-בעלי מוטר-השכל.

השיר הפותח את הספר הוא, כמובן, על „הברזוחה המבולבלת" שהכל עושה חמון, במקום לשוט במים, נעלה זיג מגפיים, וכדי לקנות מטפחת נכנסה בטעות לבית מרקחת.

שירים נוספים בספר: על „אלוף הצעצלים", על „נעלי הפלא" שנועל הילד רון, על „האי הפלאי" ועל „הנפרור" הזעיר, שהשוויץ בכל העזה. אם תעיינו בספר תגלו, ילדים, מה עלה בגורלו של הנפרור הזעיר, וכן המצאו שירים נוספים משעשעים.

השירים מלווים בציורים נאים ש-צירה ליאת בנימיני אריאל.

קריאה מהנה! עפרה

היתוש והיתושה

מאת שושנה ציפורי

אָמַר הַיַּתּוּשׁ לַיַּתּוּשָׁה:
„בּוֹאִי נְקַבֵּץ פְּגִישָׁה –
וְנַעֲזֹפָה קְצָת סָבִיב
בְּעֵינֵנוּ תֵּל־אָבִיב."

עָפוּ הַיַּתּוּשׁ וְהַיַּתּוּשָׁה
אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל אֱלִישָׁע;
אָמְרָה הַיַּתּוּשָׁה לַיַּתּוּשׁ:
„זֶה זֶה חַכָּה לִי, אֶל תְּמוּשׁ."

חִיש עָקְצָה הַיַּתּוּשָׁה
אֶת אַפּוֹ שֶׁל אֱלִישָׁע,
הָיָה הָאִישׁ אָדֹם – נָפוּחַ
כְּמוֹ בַּלּוֹן שֶׁעָף בָּרוּחַ.

אָז אָמְרָה הִיא לַיַّתּוּשׁ –
שֶׁהָיָה כֻּלּוֹ כָּדוּשׁ: –
„בּוֹא יַתּוּשִׁי" – הִיא לָחֲשָׁה –
„בּוֹא נִנְפַּשׁ רֵיחוֹ בְּתַרְשִׁישׁ."

חידון

את התשובות יש לשלוח ל„חצופה לילדים" רחוב המשגיח 66, תל-אביב.

חדון למר

מאת שולמית ציטרון

א. השלימו את השורות החסרות בשירים הבאים.
ב. צרפו את האותיות הראשונות בשורות שהשלמתם ותקבלו איזור בארץ.

1. — — — — הופי ירדן שוקטים.
2. — — — — — — — דם הכלנית וכתם הכרכום.
3. — — — מבית אלפא עד נהלל.
4. — — — שנשכה את החולבים.
5. באן ביתי אל מול — — — — ביתי.
6. לא שרתי לך ארצי — — שמך.
7. — — — — של קרני שמש אשר ושמים.
8. עוד — — אל פרחי חבר.

בין המתרגים יוצרו מפעיר מגיבה.

חידון

השעון המעורר

מאת

שמדר פז

בת 9, עין חנציי״ב

השעון מציצל,
גיל מתעורר
והשעון אומר:
גיל מהר להתעורר
אז גיל מתאושש.
דמן המטה קופץ
המהר מחיל להתלבש.
וכך כל יום
השעון המעורר
מעיר את גיל המתאושש.

יוצרים בעיריים

בחוג המשפחה

בעריכת נעמי גוטקינד

מפעל חיים יוצא לפנסייה:

דוד וציפורה פרידמן ניפרדים מכפר הילדים „נוה מיכאל"

מימין: דוד פרידמן משוחח עם נשיאת אמונה העולמית הרבנית צפיה גורן במסיבה שנערכה לכבודו ב„נווה־מיכאל".

שלושים ושש שנים אחרי שהגיעו אל כפר הילדים „נוה מיכאל" בפרדס חנה, ראשון מוסדות החינוך הפנימייתיים של „אמונה" בימים בהם נקראה עדיין איגרון הפועלות של הפועה"ז — נפרדו לפני ימים אחדים דוד וציפורה פרידמן, במהלך „מסיבת הפתעה" מן הילדים ומן הכפר „שלהם".

מרים יחיאלי שדיווחה לנו על האירוע בו השתתפו גם רבה של פרדס חנה, הרב צדקה, חברות הנהלת הארצית של אמונה, מפקחי חינוך ונציגים ממשרד הרווחה, עליית הנוער ועוד, הדגישה את אופיו המרגש, האנושי, הסימפטי. כך הופיעו בין המברכים אביבה שמלצינגר, הגננת הראשונה במוסד, שרה הרשקופ המורה הראשונה, אלידע פרוינד, אם הבית במשך 17 שנה וחיה זיידנפלד, עובדת ותיקה. הפתעת הערב היו שלושה מן הבוגרים הרבים שדוד פרידמן המנהל הצליח לזהות אותם לפי קולותיהם (בנוסח אלה הם חיך") כאשר דיברו אליו „מאחורי הקלעים". בר־גרים אלה היו שתקנית תיאטרון הבימה רבקה בכר, המרצה למשפטים באוניברסיטת בר אילן פרופ' אהרון נצר (והוא הגיע „לנוה מיכאל" אחרי שאמו נהרגה בהתקפת מחבלים כשהיה ילד) ורינה נדב דמן נהג ללטף ראשו של כל ילד באבהיות עצומה.

בונר אחר, חנוך הראל, איש צבא הקבע, אב לחמישה תיאר מערכת יחסים יוצאת דופן שקיים פרידמן עם אביו החולה בשעה שהוא עצמו היה חניך בכפר. ד"ר ראובן פרידמן בנו של המנהל, תיאר כיצד הוא, אחיו ואחותו, מדלו יחדיו עם ילדי המוסד, כאחים וכחברים לכל דבר. את סבא דוד וסבתא ציפורה הפורשים מתפקיד שהיה גם שלי־חות וגם יעוד שימתו גם הנכדים ־ערה, יהונתן מאיר ומוריה בשיר מיוחד. מברקי ברכה הגיעו מהשר יוסף שפירא, מיו"ר אמונה שרה שטרן־קסן, ממנהלת המחלקה לקשרי חוץ חנה מיכאל, מיו"ר אמונה העולמית עבריה לוין, מחבר הנהלת הסוכנות יצחק מאיר, מראש האגף לחינוך דתי יעקב הזני ורבים נוספים.

הרבנית צפיה גורן, נשיאת אמונה העולמית וחנה מלמד, מנהלת מחלקת המוסדות חילקו לזוג המנכים תעודת הרשמה בספר הזהב של הקק"ל על מפעל חייהם.

שנת הלימודים תשמ"ז: סיכום השבוע הראשון

באוניברסיטת בר אילן יתקיים השנה קורס ראשון להכשרת מנחים למיפגשים בין תלמידים דתיים לתלמידים חילוניים הודות לשלושה מורים, אחד מקבוצת יבנה, אחד מתיכון ציי־טלין ואחד מרשת אמי"ת יתחילו ללמוד בבתי הספר הממ"ד מקצוע חדש: „הציונות הדתית" (ועל זה צריך לברך ש„החיינו"), מורים פנסיונרים תלמידי ישיבות הסדר וכמה בוגרות שמינית בתיכונים דתיים ברחבי הארץ ינסו ללמוד בבתי הספר שלנו יום לימודים ארוך בהתנדבות.

כל השישיות (הורי שישיסטים שימו לב) ישתתפו במיבחן ארצי בדיני שמיטה ובמצוות התלויות בארץ. הכוונה לתלמידי ששיות בממ"ד. נושא השמיטה יהיה מרכזי כמובן בתשמ"ז בכל הרמות של החינוך הדתי.

ומה עוד חדש?

גם לבנות דתיות מצאה דרך ללימוד במגמות הטכניות כמו אלקטרוניקה, מיחשוב ובקרה.

זהו — על קצה המזלג, יבול החידושים שנשא עמו שבוע הלימודים הראשון של שנת תשמ"ז בחינוך הדתי.

כמובן — יש גם בעיות.

בכפר הנוער הדתי כפר חסידים, לא למדו בתחילת השבוע במחאה על פיטורי מורים וקיצוצי מישרות. גם ההורים של הממ"ד „תושיה" ברחובות מדברים על השבתת לימודים בגלל קיצוץ בשעות ההוראה ומיזוג כיתות ב' וג', כמו בימי המעברות...

תנאי מעברה, מכנים גם ב־יש"ע את בתי הספר שרבים מהם ממוקמים בקרוואנים דולפים ר־צרים. כתות לימוד חסרות בקרוב־ר־ישומרון, קדומים, אלון מורה ושקד.

הסך הכל — לא כל כך מרגיע: הילדים יחזרו הביתה, ברובם, מוקדם יותר (ביחוד ילדי ביה"ס היסודי), ילמדו פחות מקצועות, ויהנו מחדרי כתות ומעבדות פחות משופצים ופחות מטופחים...

בויליון עוגות טורט ושלושה וחצי ק"ג שוקולד

רק הכותרת מעלה אצלי כבר את רמת הסוכרים בדם ומצוררת תיאבון למתוק הזה, אבל הנתונים הללו הם סטטיסטיים. בישראל אופים ארבע מיליון עוגות לחודש ורבע מזה, כלומר מיליון אחד, הוא עוגות טורט. פרט זה להדתי מפי גרי גת, מנכ"ל מטא, כשהציג תערוכות חדשות מוכנות של עוגות טורט עצר כח לא היו בארץ. במקום להפריד בין הלמונים ולבונים, להקציף לחוד, לקפל יחד בעדינות עם קמח וכו', אפשר לשפוך למיקסר תערובת מוכנה ולבהרה עם כמה ביצים שלמות. אפשר להכין כך עוגה בטעם וניל, שוקולד או מוקה.

מסקנה ראשונה מתבקשת שבכל זאת, הדרך הארוכה יותר, זו של הסודה הביתי, עם הפרדת הביצים, מביאה תוצאה מרשימה יותר מאשר העוגה מן הקופסא. לא על לשכנע אותנו, עקרות בית הישראליות, לקנות תערובת מוכנות. חברה מניסתת, ובכל כולה, היא „עליה", שכנראה לה, דוד מרגבין, הודה הבשבע שהתערובות של חברתו לא ענה על צרכי הצרכן הישראלי. „באפיכלי" לעומת זאת לא מתיאשים ואפילו חולמים על מכירת 80 אלף טורטים כל חודש.

ואיך אנחנו בהחום השוקולד?

לא נורא.

כל ישראלי אוכל בממוצע 3,5 קילוגרם שוקולד בשנה, לעומת האנגלים המתסלים לכשלה מכבנה וחצי קילוגרם לשנה (7.64 ק"ג) זה לא נורא.

מה אוכלים שוקולד?

סקר בנושא זה גילה שלא אוכלים שוקולד בבוקר אלא בשעות אחה"צ והערב. אם אינך רוצה לצרוך אכילת שוקולד — אל תכניסי מלאי הביתה. בסקר הנ"ל התגלה שאחת התשובות האופייניות לשאלה: למה אתה אוכל שוקולד היא: כי יש בבית...

אגב, רבע מן הישראלים (25%) לא אוכלים שוקולד בלבד.

אנחנו מיוחדים בעוד דבר: באכילת שוקולד מריר. אם הישראלים מעדיפים אך ורק את שוקולד החלב (95% חלב ו־5% מריר) וביתר ארצות העולם אוכלים 85% חלב ו־15 אחוז מריר, אצלנו בארץ החלוקה היא כך: 60 אחוז שוקולד חלב ו־40 אחוז מריר. כנראה מסיבות של כשרות.

את כל הסטטיסטיקה הזאת מלווה הבשורה שקונצרן עלית המונופוליסטי (90 אחוז מהשוק המתוק שייך לו) קשר קשר של רכישת ידע עם יצרניות השוקולד הווריאריות „מאסטרני" ו„קמיל בלוק" ו־הוא מוציא בימים אלה שוקולדים בטעם „טוויצריה הקטנה". סידרה בטעמים מגוונים. יש בה יותר אחוזים מאות קקאו מאשר בשוקולד המוכר עד כה.

איך כל זה מסתדר עם הגנה על הבינים מפני עישות כשמדובר בילדים. ומפני הסכנה יהר כשמדובר בבוגרים? ואולי — כמו על חפיסות הסיגריות בחו"ל, כדאי להדפיס על כל חפיסת שוקולד שמייצרים בארץ: זהירות, מוצר זה עלול, בצריכה מוגזמת, לסכן את בריאותך?

כיפה בסגנון בוכרי ובית מזוזה ריקה

לדורה וילבוש, האמא של כל הדרקמות האתניות בארץ יש תלמידה מוכשרת בשם גילי טוורדלוף. וגילי הירוקלמית מקימה בימים אלה דור חדש של רוקמות המתמחות בהכנת כיפות, מפיות להלות, בתי מזוזה וקמיעות, כולן בדקמות מסורתיות בנוסח אפגניסטן וכורדיסטאן, פקיסטאן, אירן, תורכיה ובפון אפריקה.

הרוקמות של גילי, שלוש־ים נשים מכונות הבוכרים, מגיעות כל בוקר אל מקום הנקרא „בוחרי" ורוקמות במשך ארבע או חמש שעות רצופות, כזה שנה שלמה.

כי שמימן את הפרוייקט זו הקהילה היהודית הדרום אפריקאית ואם אני אומר לו חיים ארוכים זה בגלל שהריקמה זוכה לאחרונה לתפיה אופנתית.

מה אוהבות הירושלכיות והתיירות לרכוש בתחום תרי־קמה?

תיקי איפור עם ריקמה פרסית, קרטוליות עם ריקמה תיבנית, וה„בסט סלר" הוא: חמסות וקמיעות שתולים על הקיר. כמובן גם מפות שולחן וכריות רקומות שייכות לרפרטואר הקלאסי. בתצלום מימין כיפות פרסיות ומצמאל מפית לחלות. בתצלום רואים מן היבול של הרוקמות שלגילי (בינהן גם נשים חרדיות היוצאות בפעם הראשונה מן הבית כדי להרוויח כמה שקלים) מלמעלה בכיוון השעון קרטוס קיר עשוי הקלאסי כורדיות, קמיע מהל כורדי מסורתי, חיק בדוגמא תימנית מהודיות ובית מזוזה בסגנון מרוקני. בשולי התצלום — שתי כיפות גדולות רקמות בד.

יום הולדתו המאה של דוד בן גוריון

דוד בן־גוריון זכה בעבר למספר הנצחות על בולי ישראל, כך, לדוגמה, שנה לאחר פטירתו הופיעה סדרה בולי זכרון המורכבת משני בולי דואר בערכים של 0.25 ו־1.30 ליר, שראו אור ב־כ' בחשון תשל"ח — 5 בנובמבר 1974. את הבולים צייר אז א. אדלר. הצורר מראה דיוקן מטבע של דוד בן־גוריון. ואילו על השני מופיעה מנורת שבעת הקנים — סמל

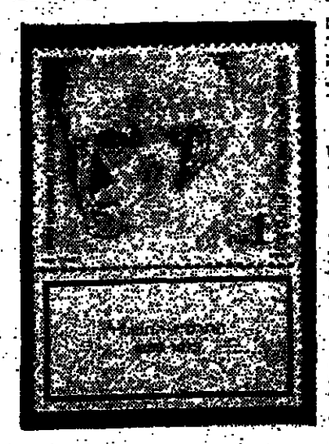

ליתה של מלחמת העצמאות המאבק של התקומה והקיום.

אישיותו של דוד בן־גוריון השפיעה על עיצוב דמותה של מדינת ישראל, בתקופת כהונתו כראש ממשלה. עד לפרישתו ה־סופית ב־1963, התקבלו ביומתו והחלטות המרכזיות הגורליות לגבי קיבוץ גלויות וקליטתן; הקמת צה"ל ואופיו; חינוך ממלכתי; כללי התנהגות דמוקרטית; קשרים עם התפוצות; יחסים עם אומות העולם ובניית הבסתון מתוך שריפה לשלום. ב־1953 פרש מן הממשלה וחי כשנתיים בשדה בקר, כרוזה צאן. לשדה בוקר חזר גם לאחר פרישתו ה־סופית ב־1963.

ב־1970 התפטר סופית מן הכנסת, פרש מן החיים הפוליטיים והקדיש עצמו לכתיבה, בגיל 87 נפטר, ונטמן בשדה בוקר ליד רעייתו פולה.

את בול 100 שנה להולדת דוד בן־גוריון, בערך של 1 שקל חדש, עיצב צבי גרקים. על רקע הגבר מופיע דיוקנו של בן־גוריון. הבול בגודל 30.8 × 40 מ"מ נדפס בבית הדפוס של לחיק־אס־שטיין בשיטת פוטוליטו.

גליון הדואר השלם מכיל 15 בולים עם 5 שובלי דואר המצורפים לשורה הרחבה. על השובל מופיעים תאריכי לידתו ופטירתו — הערב"ן־תשל"ד — 1886—1973.

פינת הבול

מאת חיים לנגלבן

לציון 100 שנה להולדת דוד בן־גוריון, מפיק הפירות הבולאי הישראלי בול שרון חדש שיראה אור ב־מ"ז בתשרי ה'תשמ"ז — 19 באוקטובר 1986.

דוד בן־גוריון היה מסנה־ביו הבולטים של הישוב היהודי המתחדש בארץ ישראל. והא הגיע להנהגת התנועה הציונית בשנות השלושים של מאה זו, והיה הי־מנהיג שזכה, מכוח חזונו, הערותו, דבקותו במטרה וכושר הכרעתו; להחלים על כינון מדינת ישראל, להכרה על הקמתה, תוך התגברות בפנים הבית מתנגדה לה, ולמלא את תפקיד ראש הממשלה הכנסיה הראשי בשנים הנורליות ביותר של מלחמת העצמאות והמאבק על התקומה והקיום.

אישיותו של דוד בן־גוריון השפיעה על עיצוב דמותה של מדינת ישראל, בתקופת כהונתו כראש ממשלה. עד לפרישתו ה־סופית ב־1963, התקבלו ביומתו והחלטות המרכזיות הגורליות לגבי קיבוץ גלויות וקליטתן; הקמת צה"ל ואופיו; חינוך ממלכתי; כללי התנהגות דמוקרטית; קשרים עם התפוצות; יחסים עם אומות העולם ובניית הבסתון מתוך שריפה לשלום. ב־1953 פרש מן הממשלה וחי כשנתיים בשדה בקר, כרוזה צאן. לשדה בוקר חזר גם לאחר פרישתו הסופית ב־1963.

ב־1970 התפטר סופית מן הכנסת, פרש מן החיים הפוליטיים והקדיש עצמו לכתיבה, בגיל 87 נפטר, ונטמן בשדה בוקר ליד רעייתו פולה.

את בול 100 שנה להולדת דוד בן־גוריון, בערך של 1 שקל חדש, עיצב צבי גרקים. על רקע הגבר מופיע דיוקנו של בן־גוריון. הבול בגודל 30.8 × 40 מ"מ נדפס בבית הדפוס של לחיק־אס־שטיין בשיטת פוטוליטו.

גליון הדואר השלם מכיל 15 בולים עם 5 שובלי דואר המצורפים לשורה הרחבה. על השובל מופיעים תאריכי לידתו ופטירתו — הערב"ן־תשל"ד — 1886—1973.

מה נצפה מה צפוי

ברדיו * בטלוויזיה

מעריכת שולה מסטיק

ברדיו

* „קבלת שבת" — פרשת „שופטים" — בעריכת משה זן (א') שישי, 15.00 — אחרת לשבת: הרב יואל בן־נון יבדיל לרשאים הבאים: א. מלך — האם הי משפר ביהדות הוא כיהודי ולא דביקרו? ב. כי האדם עץ השדה. ג. עגלה ערופה. בפינה „קרבה שנת השבעי ידבר הרב יעקב פילבר על כיפול בשיחי. גד ר עציוני הבית בסנת שמיטה. בפינה „ונמרתם מאד לנפשותיכם" שיחה מאת הרב מאיר ישעיהו מוזו על הנושא „הרכב ארון או עבר."

* מלוה מלכה" (ב') מוצ"ש, 22.10 — „אוריות המשומרי, הבית מיוחדת ב־מלאות 51 שנה לפטירתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל. מסתדים: הרב עוזי קלהיים, הרב יוסף קלאחבר והרב לאון אשכנזי.

* „מחשבת ישראל" — סדרת שיחות מפי איתמר גרינוולד (א') ראשון, 19.05.

* „חמדת ישרי" (א') ראשון, 22.05 — הנעים: תחילת שנת הלימודים, ב־אולפן ד"ר צמרת רביב — פסיכולוג וד־נוכי קליני, בביקון עמיר והרשת ידלין ממשרד החינוך והתרבות.

* „פיתים בפרשת הנבחרי" — פרשת „כי תצא" — מפי הרב יחזקאל מצגר (א') שני, 19.05.

* „אותות ומופתים" — סדרה תעודית במלאת 50 שנה לדיון הצבאי (א') שני, 22.05 — הנעים: „קול־ציון מירושלים" (שיח).

* „השכלה ודעת לכלל" — „קהילות ישראל" (א') שלישי, 11.30 — הנעים: „מוסיקה".

* „שיעור בתלמוד" — מסכת „ברכות" — מפי שבתאי סבמו (א') שלישי, 19.05.

* „עוד מעט אתה" (ב') שלישי, 22.05 — הנעים: „שר הבר" — תחרות ישבר משותפת עם שבתאי (שבמו) לוי — „על מלקלור בתאי".

* „שואל לפעיל" — שאלות בנושאי חברה חלכה עם רב בישראל (א') רביעי, 19.05.

* „מבט לפולקלור" (ב') רביעי, 20.05 — הנעים: יום בעיירת פונ"ר.

* „מומת המורה־תיכון — בעריכת אפרים אבא (א') חמישי, 16.05.

* „שיעור בתניא" — פרק: הרב עדין שטיינזלץ (א') חמישי, 19.05.

* „בימוקים ושקדים" — מבחר שירים ביידיש (ב') חמישי, 22.05 — הנעים: שירים על הנושא „החזן בימי אלול".

פרקי היום בתנ"ך

קריאה מפי יוסף הזן

רשת א', 18.50

יום א': ירמיהו, פרק כ"ט (פסוקים י—כ) — שיחה מאת עמוס חכם על „לפני מלאת לבבל שבעים שנה".

יום ב': ירמיהו פרק כ"ט (פסוקים כ"א—ל"ב) — שיחה מאת ד"ר מנחם בולה על „ותחה למה לא נערת בירמיהו".

יום ג': ירמיהו, פרק ל' (פסוקים א—י"א) — שיחה מאת ד"ר יחזקאל ברגמן על „קול חרדה שמענו, פחד ואין שלום".

יום ד': ירמיה, פרק ל' (פסוקים י"ב—כ"ז) שיחה מאת יחזקאל ברגמן על „כל מאהביך שכחוך, אותך לא יחדשו".

יום ה': ירמיהו, פרק ל"א (פסוקים א—ט') — שיחה מאת בן ציון לוריא על הנושא „עוד אבנך ו־נבנית".

בטלוויזיה

* „כריסטופר קולומבוס" — דרמה תי־עודית ב־6 פרקים (מוצ"ש, 22.30) — הפרק הראשון: כריסטופר קולומבוס, מלח באנייה סחר, ניבל מתקיפת שודדים ו־מגיע אל חוף סמוך לפורטוגל. בליסבון הוא פגוש את אחיו, מרטס מפות ידוע, וגם מכיר את פליפה — אשתו לעתיד. בתוך כך הוא הוכה את תכנית הניווט ד־אוקיינוס, ומפרסמו: להגיע אל אגדות המזרח. מלך פורטוגל דוחה את בשיחו של קולומבוס לצורך במימוש תכניתו, כך גם פרדיננד מלך ספרד ואיזבלה המלכה.

* „עד פופי" (א', 20.02) — בסדרה תי־תכנית ראיון עם הומר רה סטיארט, ובו גם להיסים פתוך תקליטו האחרון, כמרכן יתאורה באולפן הומר בני שושן, בראיון ובשירים. בתכנית גם להיטים ב־ביצוע להקת „שפנראו בלס" סנדיה, יצוד.

* „שרשלה" (א', 21.45) — הפרק הי־תשיעי: וחלטר לנקרשים יבחרו בלי־ניל יצאים אל באר הנפש הטרגית. כל־אחרה מבקשת להצטרף אליהם. אבל בתוך מסרב לה. ויכוח קשה פורץ ביניהם. ו־אחריו מנסה קלאודיה לפרוק את צערה במעצרן לפוליים.

* מיפורו של ג'מי אוזם (ב' 20.02) — הפרק הפני: באוניברסיטה של אוהיו הסטודנט ג'מי אוזם מתפרסם בהישגיו ב־אתלטיקה. הוא גם פוגש שם את אהבתו, רות, הם מתאהבים. בחזרתו הסטודנט ב־אמריקה מתוכחים בשאלת התשתתפות ב־„אולימפיאדה הנאצית". ההצעה להטיל חרם על האולימפיאדה נכשלת. ג'מי יצא לברלין ובגורות האתלטים.

* „אל תחכה לי" — סדרה אנגלית משפשפת (ג', 20.30) — סדרה זו נסמכת על היחסים שבין אב לבנו. שניהם גרים יחדיו בדירת הבן, שהתגרש לא מכבר מאשתו ועבר לגור בדירה שכורה, בעוד גרושתו ממשיכה להתגורר בביתם היפה. האב והבן רוחים בפקצוע. הפרק הראשון: הרופא המכובד מר טובי לטימר בא אל דירת בנו סתם, ובפיו בשורה שלמים קשה להשלים עמה.

* „אוטלי" — קומדיה מתח (ד', 22.05) — אוטלי, בחור לוהרדני חמים וטוב, מוצא את עצמו, לרוע מזלו, בדירת רצח, בשל שמער שלו נרצח בידי חבורת מרגלים. אוטלי מתפך לשעיר לעזאזל של בריונים ומרגלים ולקרבן של מיסמוחיהם. הסרט הוא פרודיה על סרטי ריגול, מחד גיסא, ומאידך גיסא, הוא קומדיה מטורפת למחצה, בנוסח מגנום של הבמאי ליצ'ארד לסטר.

* „המשא הארוך" — סרט הטרזה (ה', 21.30) — הסרט הפלך בעקבות מצעדם של 100,000 חיילי הצבא האדום הסיני, בהנהגת מאו סטה־טונג, שיבא מדרום סין כדי להיטלט מצבאותיו המבוהרים שלצ'אן קאי־צ'ק, המצעד הארוך נמשך לאורכם של 11,200 ק"מ, ובו נאלצו לחילחם ב־כוחות שרדפו אחריהם, בתנאי שטח נוראים, מזג אויר קשה ומחסור במזון. הי־מסע הזה נגמר באוקטובר 1934 ונגמר ליד הי־שמה הסינית הנחלה בסוף שנת 1935.

דגש נוסף

* „בית הרב" (מוצ"ש, 20.30) — ליום הזיכרון ה־51 לפטירתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, רבה הראשי של א"י, בלול ג' אלול, יוקרן סרט תעודה על האיש ועל מיתו בסרטו ירושלים.

בר בבי עם סיפורים על האיש מפי קרובי משפחה ואנשים שונים שהכירו את הרב, תסיל המצלמה בין חדרי הבית ששימש את מעונו של הרב אחרי שהגיע לירושלים בשנת 1923, ואת ישיבת „מרכז הרב" מיסודו של הצדיק.

בין מעלי חזכרותם הרב צפניר דרחוי, רבה של קרית־שמונה, הרב יעקב פילבר, מראשי ישיבת „ירושלים לצעירים", הרבנית רחל קוק, הרב יהודה גרשוני, מתלמידיו של הרב בשנים הראשונות. הרב שמעון קליין מזכיר הישיבה בימים ההם ובזמן ההוא, הרב יחזקן פריד שעיבד בראש הפעולה לשיפוץ הבית ולחזרת תכנים מהודר שיש בו.

המפיק: יצחק רקנטי.

* „זהות יהודית בבתי ספר ממלכתיים" (ד', 20.30) — יש צורך ממשי להעמיק את ההתת־יהודית בבתי ספר ממלכתיים — בכר, ללא ספק, קיימות תמימות דעים, נוכח מה שקורה היום ברחוב הישראלי — תמונות מצב לחכר הקיים בנושא כ־ואיך שאינו דתי.

ליגל פתיחת שנת הלימודים חגגה התכנית לברר את הנושא ולהתמודד עם הבעיה. בהשתתפות מנהלי בתי ספר תיכוניים ואנשי חינוך.

ישתתפו בתכנית ד"ר פרפי יוגב, מנהל מנהלת הרצליה חיים דוישמן, מנהל תיכון השמתאים בבת־ים, אלי־שע וישלצקי מראשי תנועת „אל־עמי", ואבי ראם, מנהל מכון שי"ח — שבות יעודה — בר־אילן. המנחה: פרופ' אליס שלוני. מנהלת תיכון פלך לבנות בירושלים.

המפיק: יצחק רקנטי.

בטלוויזיה

* תזמורת רשות השידור — על סף פירוק

דוקא עכשיו משהגיעה לבסוף תזמורת ירושלים רשות השידור אל הנורמה והנחלה, במשכנה המפואר ע"ש הברי קראון בירושלים — מתעוררת אפשרות של פירוק התזמורת.

ישנם הומם ברשות השידור כאלה שמבקשים להתנער מן „המעמסה הכספית" בסך 1,6 מיליון דולר — תקציב התזמורת לשנה, שהיא יותר מכל תקציב התפקות של הטלוויזיה.

על אף ההסכמה כי כל רשות שידור שמכבדת את עצמה צריך שיהיה לה תזמורת משלה — אין תמימות דעים ברשות בקשר לבראיות העלות הרבה ש„לקסוס" כזה כרוך.

* מודעת דרושים...

עוד ועד העיתונאים והמפיקים בטלוויזיה מבריחים על סכסוך עבודה, מתפרסם מכתב של הפקידים בכירים שהתפנו ממחלקות הטלוויזיה.

במרכז ההתענינות עומד הפקיד עודד „מבט" שהתפטר עם הדלטתו של מנכ"ל רשות השידור שלא להעביר את כהונתו של מיכאל קרמן. תיאור הפקיד שונה והחידה הוא עכשיו „עודד מבט ודכו מערבת הרשות בטלוויזיה". מיכויים טובים מכין שלושת המועמדים שיבשו כבראה לסברו יש לעקב אחיאיר, הזמן כתב מרלמנטרי וקריין חדשות, אפר שימש כבר בתפקיד עודד „מבט" לפני כחמש שנים, שניים אחרים הם רוזיק הלבר, עורך משנה ב„מבט", ומנשה רן.

בימים אלה, אחרי ארבע קדנציות, קיים את בפקידו מנהל מחלקת הבידור, ועוד חסון. בין המועמדים לרשת את מקומו במחלקה שיש לה השפעה עצומה על כל מערכת הבידור בארץ מחוכר שמו של רמי גינת. הוא עודד ומנשה תכנית „בלבטיקי".

גם מחלקת „דרמה ואמנויות", המחלקה המתוסכלת ביותר במערכת בגלל חוסר אמצעים להפיק תכניות דרמה רציניות בטלוויזיה מתפשטת יורש. בין המלדים — יחזן לוגרן.

משרת מנהל פנויה גם במחלקה „תעודה ואתרי", המתמקדת רבר למעלה משנה ללא מנהל.

מי שעדיין מחכה לחברה רשמית ע"י מברת הוא דוקא מנהל הי־טלוויזיה הנוכחי, דיים יחזן, הפרטל בתפקידו במסגרת מיוחד בפועל.

* לפגר אחרי המהפכה התקשורתית

מה שחורה להנהלת רשות השידור הוא הזשתלבות המאוחרת של הטלוויזיה הלימודית בעידן התעתרות ותקשורתיות שמסתמן לאחרונה בארץ, בעוד הטלוויזיה הכללית נשארת רחוק מאחור.

התעתרות באה בשעה לעתע ותעקל „רק טלוויזיה בכבלים", הדיבורים על עידן שני צבעים להלוך בבית. פתאום הזעיר הביטחון הכעצמי של רשת השידור, שנצטנה עד זמן מעטפל. בעוד הטלוויזיה הלימודית מצליחה לחול לעצמה נתח מן הזעמה הזרשה — קטאת הטלוויזיה הכללית על שמרה.

כדי לעמוד הלקח לעתות את הזרחים הזקיפה לאתרמה ישיבה משותפת של ועד המנהל עם שר הדואר, שבסיכומה הוחלט לקים צוות משותף לטלוויזיה הלימודית והכללית שתפקיד יהיה ללמוד את מכלול הסכסוכים ונקודות הזיבוך בין שתי הטלוויזיות, לערב בין הזעמדות וליצור חלוקה מזרשת של שעות השידור בעדון הזדים.

לילדים ולנוער

בטלוויזיה הכללית והלימודית

* יום ראשון

16.30: הזמנורה של מרטי — פרק 16 (אחרון) — רפפוטין ג'ונס מכחלים להמיר את פרק בביוק פרנסון שמחלה מעתו — — — ג'וק פגע בי־אדם בטאונה פגע וברח.

17.30: „קאובוי באמריקה" — הפרק הי־שלישי: „ניסיון הישרדות".

* יום שני

15.10: שעת כשפה — הבית ברחי רחי 12 — הסרט מתאר את מרכבות הי־בעיה של האפליה הגזעית, דרך ניתוח קורותיה של משפחת פרנקלין הי־עוברת לגור בעיירה שבה מתגוררים תושבים לבנים בלבד. תושבי העיירה מאוחדים בדעתם לנסות להרחיק את המשפחה מהמקום ואף יזמים הזדר־עות על בני המשפחה.

12.55: בו ג'סט — פרק 6 האחים ג'סט נשלחים למוצב מרוחק בסדאן כדי לדכא מרד של הבשבטים שם.

16.25: גוליבר בליליפוט — פרק ב' — גוליבר מתיידד עם לילדי פליכבפ, רעייתו שר האוצר. עצותיה הנבונות עזורות לו להתחבב על המלך המלכה הוא הופך לאורח רצוי בממלכת לילי־פוט.

18.: „מחצון הזעזל שמיל" — הפעם כתאריחים במרדנון פנסומיאנים: חגוך הזן, יחדם בוקר ולהקתו.

* יום שלישי

14.15: שיחילי שמפל — הקולנלית הקפנה — סרט קולנוע. מתו של קולונל מ־צבא הדרום מתאהבת בחייל מצבא הי־צפון, לאחר תום מלחמת האזרחים ב־ארה"ב. אביה של הגברה מתנגד לי־נישואים, ולאחר שזה מסרבת להיכנע הוא מגרש אותה מביתו. שנים לאחר מכן היא חוזרת לבר, עם בתה הקטנה, בבית הסמוך לאחוזת אביה. הקולונל כתרידד עם נכדתו. ובאמצעותה משלי־מים האב ובתו.

16.00: שביל באמצע שביל בצד — סט־לולי מיולים ברחבי הארץ לכל הי־משפחה. הפעם: חוף אכזיב.

16.15: עקובים קרובים — אחוזת שולי־פון — פעילות רבה בדשק 9. מצד אחד, בערכת כל המשפחה להגנת מסכת בנושא „עמל כפיים" בכיתת גליה ומולי, ומצד שני שם הכרה לי־התמודד עם קיבוצים בהתאמות ועד הי־ביתה.

18.00: הנגזה לבית בביתורם — הפרק השני: דייקי, האחיינית הקטנה, גם היא רוצה למשוך תשומת לב. היא מפגיעה את כולם בהתנהגות. ביתנים הדרי המתאמנים של. ביק מפגיעים את הרוגע, כדי שיבדוק את הנחה־גוזנו המחזרה של בנם. ואז מוציא הדוד פיקו, ומנו בשורה...

* יום רביעי

14.15: בבחרת הזמן — הנוטפים — בבר־ריני מתעברים למערכת הכוכב קאנ־פוס. הם נשלחים ע"י מנהרת הזמן כדי להציל את אן שנחטפה ע"י אר־שים מכוכב זה.

17.30: „תאסרון האגדות" — הפעם: „של־ייה ושבעת הגמדים".

* יום חמישי

14.15: יציאות אנתופיה — סרט על יהודי אנתופיה. הסרט צולם בכפר קטן ב־אנתופיה וכן בארץ במרכזי קליטה ו־בקרית מלאכי.

17.30: „דטקטיבים בבחון" — משפט מיבורי. האם המדרה מקרשת את ה־אמצעים? בשאלה הזאת יעסוק משפטם של שני תלמידי שמינית שעמדו ב־ראש מתחרה בשר שנקראת „ממיהי". בתום חקירה משפרחית מסוכמת נת־מסו השניים הראשונו בשורה של פע־לות בלתי חוקיות: פריצת לבתים, זיוף צו־מניעה נגד הריסת בית, השתת דירה ששימשה למורי ערבי עם יהודיים וגניבת נשק מצה"ל. מה עסק חבר המושבעים, מה טענו השניים לזכותם וכיצד הצדיקו את מעשיהם. כל אלה במשפט ביבורי המכוסה על תוריים דמיוני שכתב המשפטן אלי זחר (התכנית שודרה ביום המצמאות השנה).

* יום רביעי

14.15: בבחרת הזמן — הנוטפים — בבר־ריני מתעברים למערכת הכוכב קאנ־פוס. הם נשלחים ע"י מנהרת הזמן כדי להציל את אן שנחטפה ע"י אר־שים מכוכב זה.

17.30: „תאסרון האגדות" — הפעם: „של־ייה ושבעת הגמדים".

* יום חמישי

14.15: יציאות אנתופיה — סרט על יהודי אנתופיה. הסרט צולם בכפר קטן ב־אנתופיה וכן בארץ במרכזי קליטה ו־בקרית מלאכי.

17.30: „דטקטיבים בבחון" — משפט מיבורי. האם המדרה מקרשת את ה־אמצעים? בשאלה הזאת יעסוק משפטם של שני תלמידי שמינית שעמדו ב־ראש מתחרה בשר שנקראת „ממיהי". בתום חקירה משפרחית מסוכמת נת־מסו השניים הראשונו בשורה של פע־לות בלתי חוקיות: פריצת לבתים, זיוף צו־מניעה נגד הריסת בית, השת־תת דירה ששימשה למורי ערבי עם יהודיים וגניבת נשק מצה"ל. מה עסק חבר המושבעים, מה טענו השניים לזכותם וכיצד הצדיקו את מעשיהם. כל אלה במשפט ביבורי המכוסה על תוריים דמיוני שכתב המשפטן אלי זחר (התכנית שודרה ביום המצמאות השנה).

מודעה

הנהלת הבנק הבינלאומי לשחזור ופיתוח מודיעה בזה כי ביום ראשון, ג' באלול התשמ"ו — 7 בספטמבר 1986, תוכנס לשימוש בסניף הבנק הבינלאומי בתל אביב, רחוב פינסקר 2, הוחמת דואר מיוחדת לרגל פתיחת תערוכת הבולים הבינלאומית בסטוקהולם. ולכבוד פתיחת הקונגרס ה־55 של הפדרציה הבינלאומית.

דגם הדואר מתוקבל בתאריך הנ"ל, יחוותמו בחותמת דואר מיוחדת לציון האירוע.

שעות העבודה של סניף הדואר המיוחד בסניף השירות הבולאי ברחוב פינסקר 2, תל אביב, הן משעה 8 בבוקר עד 17.00 אחה"צ.

קוראים, המעוניינים בהמצאה של החותמת המיוחדת יכולים לפנות אל מפעפות־הם המבוילות כחוק (בול עריך) למנהל השירות הבולאי, שדרות ירושלים, תל־אביב—יפו, מיקוד 61080. לפני התאריך הנ"ל, ניתן הם גם לחשיב את הוצאת אישית ביום הפעלת סניף הדואר, משרד התקשורת. יעשה כמיטב יכולתו לבצע הוצאה ברורה ונקיה.

המדינה יחד עם הקדשה: ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון, בעברית ובאנגלית.

*

חותמת דואר מיוחדת לציון תערוכת הבולים בסטוקהולם

ביום ראשון, ג' באלול התשמ"ו — 7 בספטמבר 1986, תוכנס לשימוש בסניף השירות הבולאי בתל אביב, רחוב פינסקר 2, חותמת דואר מיוחדת לרגל פתיחת תערוכת הבולים הבינלאומית בסטוקהולם. ולכבוד פתיחת הקונגרס ה־55 של הפדרציה הבינלאומית.

דגם הדואר מתוקבל בתאריך הנ"ל, יחוותמו בחותמת דואר מיוחדת לציון האירוע.

שעות העבודה של סניף הדואר המיוחד בסניף השירות הבולאי ברחוב פינסקר 2, תל אביב, הן משעה 8 בבוקר עד 17.00 אחה"צ.

קוראים, המעוניינים בהמצאה של החותמת המיוחדת יכולים לפנות אל מפעפות־הם המבוילות כחוק (בול עריך) למנהל השירות הבולאי, שדרות ירושלים, תל־אביב—יפו, מיקוד 61080. לפני התאריך הנ"ל, ניתן הם גם לחשיב את הוצאת אישית ביום הפעלת סניף הדואר, משרד התקשורת. יעשה כמיטב יכולתו לבצע הוצאה ברורה ונקיה.

מקור מן הארכיון

עליות במניות ובאג"ח

מאת מרדכי זפט

בקרשים ועליות שערים היו אתמול במספר רב של מניות, לאחר שמלשום ניפלטה מגמת הבריחשים שררה בבורסה כי המשה יומי המשהר האחרונים.

אתמול בבורסה

לאגרות־החוב הצמודות למדד הר־ריבי עודפי ביקוש של 7.8 מיליון שקלים, — ובסיכום השבוע זן ריכ־ז 60 מיליון שקלים. אתמול נקבעו באג"ח אלה, כמו באג"ח הדולרית ס"ר־כמ עודף ביקוש של 1.3 מיל־יון שקלים, עליות שבין אחוז לאחוז הצי.

הבקרשים ל„בבדות" סתקו בע־ליה עד 4 אחוזים בעוד בחלק מ־ה חוצשיות" היו תנודות חדות. כך, דיוקר 1.0 קפצה ב־6% ועליות של 19% היו בין השאר ברפק 0.5, ספ־ינת 0.1, שראל, ישראלום, לפשיין 0.... מולדפרוטס 1.0, זגלכל, ויקיות 5.0 דיקה 5.0, סרוסאבסס 5.0, אנ־דין 1.0 ועוד.

גם נרכזה מעילות ערה במניות בנק ספנות המניה 0.1 עלותה ב־0.4, 0.5 ב־6% והאוצפיה ב־13.

לקרנות הנאמנות המתמחות ב־כ־ית היה איזון בין הרצים ל־ב־ירדים לעבוד בקרנות המולדיות הי־ו פיזון של כ־2 מיליון שקלים. בהנקת ה„שביא" שהיתה אתמול נ־ר־ים שער 89.5 נקודות. במחיר ה־כ־ים (88 נק') הגיעו המזמנות ב־כ־ מיליון שקלים.

בסלוך הבסחר נקבעו 225 עליות, 46 ירידות ו־110 נסחרו לא שינוי. הנ־ר־ר הצטמק לכ־6.6 מיליון ש"ח ו־1.6 מיליון ש"ח במניות ה־הבר.

בסיכום השבוע היתה ירידה מדד ב־ מניות ב־0.42% וללא המסדר ב־0.97%.

שערי המניות

המניה	השער	שינוי ב־%
אי.די.בי.	77421	(+) 1
אגוד	57740	+ 0.3 +180
דיסקונט א'	98800	+ 0.2 +180
מזרחי	31950	+ 0.3 +100
סונגוד 0.1	1160	+ 8.4 + 90
פועלים	25671*	
כללי	134600*	
בזק	33500	+ 0.2 + 50
מגמון 1.0	44770*	
הבינלאומי	3585*	
פי.בי.	4005	+ 1.8 + 70
אדגים	14900*	
לאומי משי שי	5300	+ 2.9 +150
פ. משי שי	1840	+ 3.4 + 60
משכן שי	2220	+ 1.4 + 31
עמידר	8590	+ 1.2 +100
סי.ריג שי	13000	+ 4.6 +577
מידב	5770	+ 2.3 +129
שלמון	398	+ 4.5 + 17
לאומי תני שי	6370	+ 1.1 + 70
המנה שי	526	+ 2.5 + 13
המניס 0.1	718	+ 4.1 + 28
סקוריסס	2655	+ 4.3 +110
ציון 5.0	2100*	
דלק שי	3215	+ 2.4 + 25
תראל 1.0	2820	— 2.8 — 80
שופרסל א'	5600	+ 3.7 +200
אהורים	675	+ 3.1 + 20
אפריקה 1.0	27500*	
דיקנר 1.0	4350*	
נכסים	2760	+ 1.9 + 50
בריס 5. 0	3030	+ 3.4 +100
הכי דרי שי	53600*	
יפפרז	3675	+ 0.7 + 25
יבנס	25004	+ 0.8 +200
כלל בלינן	379	+ 3.0 + 11
רסקו מיר	10750	+ 0.9 +100
אגן	18990*	— 0.1 — 10
אורדן 0.1	7800	+ 2.0 +150
לדוניה 4.0	1190	+ 0.9 + 10
פלילגון	9280	+ 3.3 +300
כבלים	14544*	
קופ' פח 1.0	1910	+ 2.1 + 40
בחושן 5	7980*	
אלקו ציש	3050	+ 1.7 + 50
אלקטרה 5	9100	+ 1.6 +146
כלל אלקס'	1797	+ 5.0 + 85
אי.פי	833	+ 0.4 + 3
דשנים 5	1065	+ 1.9 + 20
חיפה	595	+ 2.1 + 12
טבע	60100	+ 0.2 +100
ים־המלח	4800	+ 1.3 + 63
פכרוכימים	654	+ 4.8 + 30
פרוטארום	14111*	
מפעלי נייר	220400	+ 1.6 +3400
כלל תעשיות	1200	+ 3.1 + 36
אי.די.בי פי	3801	+ 1.6 + 59
אלרן שי	3060*	
חברה 1.0	7797	+ 0.1 + 10
אמפא	14850	+ 8.8 +1200
פתלים השק'	5400	+ 2.7 +140
דים' השק'	2080	+ 1.5 + 30
מגדלי השק'	15250	+ 1.7 +250
ירדן	ב.ם.	
צוו 0.5	1953	+ 1.2 + 23
פמה 0.5	5960	+ 2.4 +140
פרמן	3410*	
פז נפט	14500	+ 2.1 +300

* לא שינוי

הודעות מהבורסה

● ירדן — הפסד מתואם של כ־ מיליון ש"ח במחצית '86 לעומת 1.8 מיליון ש"ח במחצית '85.

● מלונות הירדן — רווח מתואם של כ־125 אלף ש"ח במחצית '86 לעומת כ־900 ש"ח במחצית '85.

● אפריקפיין — החברה תחלק מנ־יות הסבה בשיעור 100%. „אקס" ב־22/9 ההתקצאה ב־25/9.

● בסמי אחרים — רווח מתואם של 185 אלף ש"ח במחצית '86 ל־ זעומת הפסד מתואם של 833 אלף ש"ח במחצית '85.

● מלם — הפסד מתואם של כ־2 מיליון ש"ח ב־1985/6 לעומת קצת כשות מכך אשתקד.

לשים את התרבות במדינה על המפה; לשלם שכר הולם לאמן וליוצר

קראו מנהלי מוסדות התרבות בכינוס בתיאטרון הקאמרי

תמונה קודרת של מצבם ה־כלכלי של המוסדות התרבותיים והאמנותיים בארץ נגולה אתמול מכיכוס מנהלי מוסדות התרבות בארץ בתיאטרון הקאמרי בתל־אביב ואשר דן בקיצוצים בתקי־ציבי התרבות.

לכינוס הגיעו נציגים מכל הארץ שדיווחו על הנגיעה הקשה במוסדות התרבות והחזות הקשה שהם רואים להמשך קיומם, כיוון שהם עלולים לרדת למסיון.

בהכלטות העקריות שנתקבלו ב־כינוס נאמר, כי יש להתגייס לפעולה למען הפרדה מינהלית בין הרשויות המיוך התרבות. יש לספל בהשגת שכר הולם לאמן ליוצר. את ה־תרבות צריך להצמיד במקום הזר־לם. הממשלה צריכה לכסות את ה־גרעונות השוטפים. יש גם להחזיר את השחיקה בשכר שהגיעה בעשור האחרון ל־27 אחוז.

בכינוס השתתפו מנהל החטמורת הקאמרית, המשנה למנכ"ל הקרן בת שבע, יו"ר אגודת הסופרים העב־רית, מנהלי „אמנות לעם", יו"ר שוש אבינעל מנהלת התיאטרון לילדים ו־לנוער, חבר הדעה המנהל של אמי־ואחרים.

את הכינוס פתח מנהל האופרה הישראלית החדשה אהרי עופר. מ־נהל התיאטרון הקאמרי לשעבר, הוא אמר כי מטרת הכינוס היא „לשים את התרבות במדינה על המפה".

הוא קרא לתקים ובזה שיהיו בה נציגים מכל סוגי האמנות ולהתאגד בכותרת משותפים, כדי להשיג הר־ מעת של 15—20 אחוז לאמנים ול־יוצרים. הוא ציין, כי המאבק אינו נגד שר התינוך והתרבות, שאותו רוצים לשלב במאבק.

עופר הדגיש, כי בתיאטראות ה־גדולים ישנה הכנסה עצמית של 60 אחוז והקצבה הממשלתי. ... הפיזור נית מגיעה ל־40 אחוז. הוא ציין כי ככל שההכנסה העצמית גדלה, היא נעשית על חשבון האיכות.

עוד הדגיש, כי יצר הקיים הוא חזק ועל כן מוסדות לא יימגרו, אלא יתאימו את הפסק לנסיבות הש־נצרו „אסור לנו לעבוד על הכנסה עצמית של 50 אחוזי, אמר מר עופר, „כדי שהרמה לא תרד".

יו"ר המועצה לתרבות ולאמנות אבנר שלו אמר, כי יגיעו למצב שלשר התינוך והתרבות לא יהיה כסף, הוא סען שהממשלה אינה תומכת בספרות ובקולנוע. לדעתו, 5 מיליון ש"ח הין „מישדים" את כל ה„בודות". הוא הביע צער על כך שמקהלות מתפוררות, זיירים ו־ פסלים לא מוכרים מיצירותיהם הם אינם מקבלים כל תמיכה. מזיאון

התקציב לכל מוסדות התרבות ו־ האמנות ממשרד החינוך והתרבות הוא רק 15.3 מיליון דולר, אמרו.

פתיחה חגיגית לשנת הלימודים נערכה בישיבת „אהל שלמה" בבאר־שבע

במלאת לישיבה 25 שנים

כ־500 איש השתתפו בפתיחה החגיגית לשנת הלימודים שנע־רכה בישיבת בני עקיבא „אהל שלמה" בבאר שבע במלאת לה 25 שנים.

ראש הישיבה הרב ישראל ליפ־שיץ ברך את הנוכחים הרב אב־רהם צוקרמן הביא את ברכת מר־כז ישיבות בני עקיבא בישראל. הרב צוקרמן עמד בדבריו על ה־ קשר האיתן של הישיבה בבאר־שבע לאם הישיבות בכפר הרואה". מישיבה זו הגיע לביש הרב אב־רהם סילברס וציל ראש הישיבה הקדום אשר הביא לשמשבה ופר־ חותה של הישיבה כיום. הוא ה־ישיבה התיכונית הגדולה בכל אר־ זור הדרום — אמר הרב ציקרמן.

חרים זמרסקי מנהל מחלקת ה־חינוך הביא את ברכת העיריה. הוא הדגיש את תרומתה של הישיבה לקהילה, יכן ברך צמרם מליץ מפ־קח המחוז.

שמואל אורעבך מי שהיה המוח־מיך בשנותיה הראשונות של ה־ישיבה, והגרון אלדד שהיה מנ־הל מחלקת החינוך באותן שנים, העלה זכרונות.

בין הנוכחים בלט אב זרחי המרצה את הצד השני של הקשת הפוליטית אשר מאז הקמתה של הישיבה חרם רמות לקידום ענייניה במשור הציוני.

המזר יוסי קרוואר ולהקתו הנעי־מה לתלמידים בשירה ונגינה.

יאנוש קורצ'אק שהה בקיבוץ עין חרוד

המחנך הנודע, יאנוש קורצ'אק, שהה כמפר שבועות בשנת 1934, בקיבוץ עין חרוד. הוא החליט לשהות במקום כדי להכיר ב־ ישודיות את צורת החיים בקו־ מונה הישראלית המקורית שנו־ צרה בארץ. את מיקודו של קו־ רצ'אק מישראל אירגנה סטפה וילנצלסקה, עוזרתו הנאמנה ר־ מנהלת בית היתומים שלו.

פרסים אלה מגלה גב' עזה רונן, בת עין חרוד, במאמר המתפרסם בגיליון החדש של „עת־מול", עי־ תון לתולדות ארץ ישראל ועם יש־ ראל. היצא לאור ע"י משרד החי־ נך והתרבות ואוניברסיטת ת"א.

אבן פינה למרכז פיס הונחה בבית־הספר „אלישבע" בפרדס חנה

במקום הגיני שנערך בבי"ס „אלישבע" בפרדס־חנה הונחה אבן הפינה לאולם ספורט ובמרכז פיס קהילתי.

המבנה הכולל אולם ספורט תקני בעל 500 מקומות ישיבה חדרי ספון, הושג לאחר מאמצים רבים ופעילות של הנהלת „אמונה" תוגר עת האשה הדתית לאומית „ואיגוד ערים שומרון לתיגון".

בדברי ברכתו הודה שלום ברזילי יו"ר איגוד ערים לכל הגורמים ש־ סייעו להשגת האולם, הגב' הנה מלמד — מנהלת מחלקת המוסדות של „אמונה" הדגישה את חשיבות החינוך לתורה ומצוות ובריאות ה־ גוף במוסדות „אמונה" ונתנה רמז לשמחה.

● 400 ש"ח קנס המיל ביום ד' בית משפט השלום בפתח תקוה של מאפיית „עין בר" מקיבוץ ע־ נת, לאחר שהתרשע ביצוד מזון שאינו ראוי לאכיל אדם. מנהל המפעל, ישי צאי נקנס ב־300 ש"ח.

דרושה

משפחה אומנת

פרטי, קיבוץ או מושב

לבחור בריא בן 20, שסובל מבעיה נפשית קלה לעבודה ומגורים במקום תמורת תשלום

● טלפון 04-928194 ●

דתית

מתכנתת ארופאית

אינטליגנטית מהדיפלומה 172/25

02-850733, 02-228204

בתנועה

מאפיה — הפהמ"ן תל־אביב בבוצדון רמת אביב, ברודצקי 33 שעור בתלמוד מסכת הולין מפי הרב כ. אהרוני בשבת בבוקר.

במרכזון קרית שלום בלל שבת ב־8 שעור בדף היומי מפי הרב י. שולמן. משמת בבוקר ב־11 ש־ עור בפרשת השבוע מפי מר י. פישמן 12 שעור במסכת מגילה מפי הרב מגל רשעור בדף יומי מפי הרב י. שולמן. אחה"צ ב־4 מסיבת עונג שבת על פרשת השבוע יר־ צה י. שולמן.

בבה־כנ"ס עולי אמגניסטן בכפר שלם א' שיעור תורה מפי הח' מ־ איר דבי.

בבה־כנ"ס שבת אחים רמת ישר־ ראל ב־4.30 שעור בהלכה כפי ה־ רב ב. מזרחי.

במערון רמת ישראל, דם המכ־ בים 19 שעור בפרשת השבוע ב־ 2.30 שעור בגמרא ב־3.30 מפי מר אפרים לנדר.

בבה־כנ"ס בר אילן בשבת ב־10 שעור בבמסכת ביצה מפי הר אפרים לנדר.

בבה־כנ"ס הפהמ"ן בהמשך שני־ לין שעור במדרש רבא אחרי קבלת שבת שעיר בגמרא מסכת פסחים לפני מנחה מפי הרב מרדכי בה־ רב.

בבה־כנ"ס שער שמים, רחוב ה־ כפפילים ב־1.30 שעור בפרשת ה־ שבוע מפי הרב מלאכי. בבה־כנ"ס ראשון לציון מגדל עוז לבנדה ב־3 שעור באורח חיים מפי הרב י. מלאכי.

בבה־כנ"ס קהל חסידים, רח' רד־ קה 20 בשעת קדושא רבה ירצה בפ־שות השבוע ומעניא דיומא ה־ רב ש. זלמן הוכמן.

במרכזון המשך שוקלין שכון ה־ פה־כ"ן מנין צעירים בבוקר בשעה 10.30 שעור במסכת בבא בתרא מגיד שעור מרדכי סרופר.

בבה־כנ"ס הפעל המזרחי אבן גבירול 195 בבוקר בשעה 10.30 שעיר בתלמוד במסכת בבא בתרא מפי יוסף סילם. שעור בבשנה מפי יוסף סילם בשעה 4.00

בבה־כנ"ס המרכז שד' סמאר־ סט 22 תיא בליל שבת קודש ל־ אחר קבלת שבת משנה זמנית מפי ר' פנחס שיינמן.

בשעה 8 בבוקר מסכת בכירות מפי פ. שיינמן בשעה 8.45 בבוקר ספר הזרוע מ־. בראון.

בשעה 9.30 בבוקר מדרש רבה כפי ר' י.מ. בראון. שעתים לפני יציאת שבת מסכת בכורות מפי ר' פנחס שיינמן.

בשעה 4 אחה"צ דף יומי מסכת סנהדרין מפי ר' כ.י. בראון.

בשעה 4 אחה"צ אור חיים וחברי אגדה ר' י. עובי. בשעה שלי־ שית משנה זמנית מפי ר' פנחס שיינמן.

בבה־כנ"ס עבודת ישראל, שרת 45 בליל שבת אחרי התפילה שעור בבמסכת סנהדרין מפי הרב אברהם רינגר.

הדר יוסף בבה־כנ"ס הרמב"ם. רח' קהלת רשה בשלוש סעודות מפר' השבוע מפי יהודה הולר.

בבה־כנ"ס שבבית ישעיהו אחד ר' התפילה בבוקר בבסכת שבת מפי יוסף הצלן. בשעה 3 מדרש ר' ביסל בשלוש סעודות בפרשת השבוע מפי ר' ביסל.

ענג שבת „אהל שם" בשעה 7 אחה"צ עיונים בפרשת השבוע מפי הרב ש. זלמן הוכמן ושירה בציבור חזנית בפי החזן מר בשה ציטרין.

אכיזה — הנוקה האשה הדתית לאומית — הסיור לקליטה חברתית דתית של עולים שישי שבת — ירושלים — אירחה עולים מברית המועצות באולם מו־ רה.

ביום שישי אחה"צ — סיור מו־ דרך בדרך לאלון מורה.

שבת — ארוח ליד שולחן שבת בבתי המשפחות ושיחות עם אנשי השוב. שעור ודברי תורה: כר ג' ברודצקי. בשעדה שלישית מפ־ גש משותף של האורחים והבאר־ ים, ברכת השוב מר מנחם פלי־ קס.

ארגוני החברות שישבה אילן כאר־ לן מורה ושישבה בן שחר מירוך שלים בסיע הדיבה לקליטה הבר־ רתית.

סכיבי ארצי לתעבדות בקלי־ סת עליה בשיתוף הדיבה לקלי־ טה חברתית בשורי הקליטה, ה־ קיים אי"ש בימים שני, שלי"שי ר־ ובעיי, ברמות שפירא.

בתוכנית: הרצאות, דיונים, רב שיח ע"י מתנדבות, סדנא מקצו־ עית בליווי סרט ודיאו, סיור מו־ דרך באיזור ובדיקה בעקבות ה־ עליות השונות בירושלים, ברובע הילודי ובכותל המערבי.

תל אביב

בבית הכנסת הגדול בתל־אביב, רח' אלנבי 110

יעבור לפני הדיבה ותזן מיכאל דידיבין. לפני קבלת השבת, ה־ שעור מרבבים מפי נשיא בית ה־ כנסת אברהם הצרוני בהלכות רד־ צת ושמירת הנפש ס. א—ג בבוקר „אחריותם של עיני העדה". יעלה לתורה הבר מצוה דרור בוזיב. כב־ הה: 6.45 ; שחרית — 8.00.

חיפה

בבית הכנסת לנוער בבה"כ „יכנה — נצח ישראל"

התפילות בליל שבת לפי זמני הדליקת נרות, ובשבת בבוקר ב־ 8.15, לפני התפילה ב־7.30 שעור בתלמוד מפי הרב ישעיהו גנר, רבו של בית הכנסת. לפני הקריאה לי־ מוד משניות לזכרם של תלמידי בה"ס שנפלו בבערכות ישראל.

בית הכנסת הפועל המזרחי (רח' החלוץ 59)

בשבת בשעה 7.00 בבוקר יתקיי־ מו 2 שיעורים בתנ"ך ובגמרא מפי ההב' מנחם המר, ובשעה 10.30 שעור בחוג רמב"ם מפי ההב' יוסף קריצר.

מדור שידוכים

● לדתיים/ות המזרחי, בני עקי־ בא ושיעבות ההסדר!!! הכרזיות מצוינות לנישואין!!! לצעירות 17—25 הרשמה החדש חינם! בפרס"ם למני טל. 719042—03, 720032—03.

לוח „הצופה"

● למען הורים נה שמחה אנף העצאים דרושה אחות. לפרס"ם בנחם או ציפ' 535171—02.

בתי גורקחת

ירושלים: —

קופ"ח של הסתדרות, מרפאת ורמבה, רח' המ"ג 28, טל. 523191 תל־אביב: —

בני, דיזנגוף 174, טל. 222386. בריאות, המלך ג'ורג' 28, טלפון 283731.

פתח־תקוה: —

קופ"ח הכללית, חיים עוזר, טל. 905271

חולון: —

דיר חרי, סוקולוב 70, טלפון: 842433

נהריה: —

בית שקד, מרכז מסחרי אזורים, טל. 52484.

חיפה: —

נוה שאנן, הרצל 37, 235530.

בני־ברק רמת־גן: —

רמת יצחק, ירושלים 96, טלפון 777506.

יום שבת

ירושלים: —

הר הזיתים, הר הזיתים 287480. מרפאת

בה"ח שערי צדק, בית וגן, טל. 555502.

תל־אביב: —

שדה דב, האוזנר 3 תבנית ל' טל. 428510. רמבה (שר) זימן 16 נחלת יצחק, טל. 257678.

מוצאי־שבת

שדה דב, האוזנר 3 תבנית ל' טל. 428510. רמבה (שר) רח' ויבן 16 נחלת יצחק טל. 257678.

מחוז הקפה: —

קופ"ח הכללית, חיים עוזר, טל. 905271

חולון: —

המרכז, כבר וייצמן טל. 845236.

נהריה: —

נאות שקד, מרכז מסחרי אזורים טל. 52484.

חיפה: —

הדר, חורב 53, טל. 252214.

בני־ברק רמת־גן: —

פינצ' רח' חיבתן ציון 43, טל. 782831

בתי חולים

יום שישי

ירושלים: הדסה עין כרם (ילי־ דים, פנימית, עיניים). ביקור חו־ לים (נשים, א.א.ג.). שפרי צדק (כירורגיה). הדסה הר הצופים (אורטופדיה).

יום שבת

ירושלים: ביקור חולים (ילי־ דים, א.א.ג.). הדסה עין כרם (פני־ מית, נשים, עיניים), שערי צדק (כירורגיה). הדסה הר הצופים (אורטופדיה).

תל־אביב: רוקח (ילדים) איכילוב (פנימית, כירורגיה).

נהריה: לביאדה.

שערים יציגים

להלן השערים היציגים ל־4.9.86:

טל:	1.4969
דולר אה"ב:	1.4856
מרק:	0.7331
ליש:	2.2324
פרנ"צ:	0.2236
ין יפני: (100)	0.9598
פל"ה:	0.6498
פר"ש:	0.9074
כת"ש:	0.2164
כת"נ:	0.2042
כת"ד:	0.1931
דולר קנדי:	1.0709
דולר אוסטרלי:	0.9142
רנ"ד:	0.6265
פר"ב: (10)	0.3541
שיל. אוס': (10)	1.0411
לירה איטלקית: (1000)	1.0621
לירה איריית:	2.0147
פזטה ספרדית: (100)	1.1176
יחידת מטבע אירופית:	1.5400
דינר ירדני:	4.2488
לירה לבנונית: (10)	0.3623
לירה סורית:	0.7874

מזל טוב באסותא

אלאלוף יהושע ואסתר	— בן
יעקובסון דוד וטוב	— בן
ערד אברהם וחיה	— בת
אלאלוף אריה וחדל	— בה
ברגר צבי ומרים	— בן
אסתה חיים ועדנה	— בת
ניסן דני ומלי	— בת
ליפגנר מנחם וענני	— בן
זיגרון פרצי ורבקה	— בת
נאמי משה וענת	— בת
קדן אפרים ומיכל	— בן
פסר שלום וחמה	— בת
מועלמי בדעון וניצה	— בן
אפרתי שימי ונלי	— בה
אינברג רפאל ופנינה	— בן
עזרי יוסף וברכה	— בן
אינהורן משה וחלדה	— בת
פוטסדו ארי ואירס	— בה
ווילך טוביה וגיורי	— בן
לוי יגאל וחנות	— בת
לוזן ישראל וטובה	— בן
ריטבר יעקב ופנינה	— בן
שי ארנון ומיכל	— בת
בירינבוים יחיאל ומרים	— בן
מתוקה אמנון ודליה	— בן
אפריג מאיר זאב חוה	— בן
בבוב ראובן ורחמה	— בת
קול עמי חנה	— בת
בומזה יוסף ואלישבע	— בן
סיק מרכו וריחל	— בן
ארזי דורם וברמלה	— בת
קליין נישים וסופי	— בן
אנגלמנן נתן ושונה	— בת

גם לך מגיע אסותא

240185

נוגן דוד

טלפון חירום 101: ירושלים, בית־שמש, תל־אביב, חיפה, נהריה, עכו, חדרה, הרצליה, כפר־סבא, נתניה, קרית־שמונה, צפת, ראשון לציון, באר־שבע, אופקים, דימונה, ערד, אילת.

ירושלים — טל' 523133: בית־ שמש — 811288, תל־אביב — 460111, רמת־גן, בני־ברק — 781111, פתח־תקוה — 9231112, קרית־אונו — 344442, חולון — 803133/4, בת־ים — 585555/6, חיפה — 512233/4, נהריה — 923333, 979333, עכו — 912333, קרית־טבעון — 931401, קרית־ביאליק — 721817, חדרה — 063-22333, הרצליה — 541333, כפר־סבא — 33222, סביריה — 067-90111, קרית־ שמונה — 067-44334, בית־שאן — 065-8722, עפולה — 065-93333/4, חצור הגלילית — 067-36333, קצרין — 067-61333, נצרת עלית — 065-73333, מגדל־העמק — 4006-0, יהוד — 054-451333, אשדוד — 051-23323, 055-51332/3, אשקלון — 054-229133, לוד — 054-221022, רמלה — 051-881333, קרית־גת — 055-8233, ראשון־לציון — 942333, שדרות — 051-97074, באר־שבע — 057-78333, אופקים — 923022, נתיבות — 941033, דימונה — 59333, ערד — 957222, ערומים — 80133, מצפה־רמון — 88333, אילת — 059-72333, צפת — 067-30333.

רדיו

קול המוסיקה

06.00 „שמע ישראל": 06.02 „צ־ לילי בוקר"; 07.07 „בוקר טוב"; 07.30 „שחרית מוסיקלית"; 09.30 „קונצרט בוקר"; 11.57 „מבשרים שיר"; 12.05 „בהתיחת אמנון" — נגן הקלרנית — בני נדומן; 13.00 „מוסיקה קלסית קלה"; 14.00 „צו־ עני אז קדיש"; 15.00 „מאולכי ה־ קונצרטים שלנו"; 17.00 „דור ה־ זהב".

רשת א'

06.00 „שמע ישראל"; 06.15 שי־ חורים לעולים; 07.30 „עמני המז־ רח"; 09.30 „מפגש"; 10.30 „רדיו קלי"; 11.05 רגע של עבריית; 11.10 השידור היומי לבתי"ס; 11.30 „השכלה ודעת לכל"; 12.05 „האור ציבורי"; 14.06 „לבת ולבן ולכל המתפנייך"; 15.00 „קבלת שבת" — פרשת „שופטים"; 16.05 „עם אני שיר"; 17.10 „ליל־שבת".

מוצאי־שבת

20.00 שידורים לעולים; 22.05 „מוסף רדיו לספרות"; 23.05 סלי־ חות בנושא יהודי ספרד.

רשת ב'

06.06 „שמע ישראל", „בה טובו אהליך יעקב" וסיכום המשנה היו־ מית; 06.12 התימלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 06.30 סקירת מאמרי ה־ מערכת של עתוני הבוקר; 06.53 „אור ירוק"; 06.57 רגע של עבריית; (בציומות קלות בין 06.00 ל־08.00); 07.00 „הבוקר ההה"; 08.05 „כל צבעי הרשת"; 11.40 הודעות; 12.05 חדשות מקומיות; 12.10 „גל פתוח"; 12.30 הודעות; 13.00 „בחצי היום"; 14.06 „תן היור"; 15.05 הודעה על זמני כניסת השבת; 15.06 „עד כאן"; 17.05 „באחורי הכותרות".

מוצאי־שבת

20.05 „פרח בנגי" — תכנית כב־ קשתך לשירים מורחים; 20.47 „ה־ הכבדיל"; 20.50 הודעות; 21.05 יומן השבע; 22.05 פריקי היום ב־ תנ"ך: ירמיהו, פרק כ"ט קריאה מפי יעקב בנאי; 22.10 „מלוה מלכה"; 23.05 „ציונות 86"; 23.05 „לילה טוב".

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות; 05.55 באופן מילולי; 06.00 אות פתיחת השי־ דורים; 06.05 צלילי בוקר; 06.30 „פוקחים עין"; 07.07 תוספת בוקר; 08.05 בוקר סיב ישראל; 09.05 בי־ לוי נעים; 11.05 „קילה של אבא"; 12.05 „אנדלים"; 14.05 „עוד לא שבה"; 15.05 „הדרך"; 16.05 שיר בשקם בשקט; 17.05 רבעים דוקר בכוכרים.

מוצאי־שבת

20.05 שיבה עם אלן סכיבן; 21.05 „מסורת מסורת"; 22.05 „קול הגיז ההה"; 00.05 ציפורי לילה מאיר — קובי מידן בארה את ראש עיריית תיא כי שלבה להם שיביש את ה־ שירים האהובים עליו; 02.00 מבזק ידיעות; 02.05 לא רוצים לישון; 05.00 לבזק ידיעות; 05.05 צלילי בוקר.

טלוויזיה

טלוויזיה ליבודית

08.00 צד כאן; 08.03 שעת כו־ שר; 08.15 קשת ראנן; 09.00 כוי־ טיקה ד'—ו'; 09.20 לשון ותקשורת ב'—ה'; 10.05 השבון ד'; 10.30 ה־ ניל הרך — בבית ספר פיסטוק; 11.00 בדרכי הכבע (יסודי); 11.15 חברת והרבות (יסודי); 12.45 בוסיקה על־ יסודי — הנשרה.

13.30 צד כאן; 13.35 זהו זה — שיעור חיזר; 14.30 מירוצי אופניים; 14.55 מוסיקה בכל הזמנים — פרק 15: מלחמה השלים; 16.00 צרב חדש — מוסף לשבת.

טלוויזיה כללית

מוצאי־שבת

20.00 „מי הבוס"? — שם הפרק: „הפריחה של מוגי"; 20.30 „בית הרב" — סרט תעודה על הרב אב־ רהם יצחק הכהן קוק זיל; 21.00 מבט לחדשות; 21.30 ספורט — מש־ חק השבת; 22.30 „כריסטופר קו־ לומבוס"; 23.30 בבית בדיזר עם הקוסם פול דניאלס ואורחיו; 00.10 סיקו של יום: חדשות.

המו"ל: הצופה בע"מ. השוק: משה אישון, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' חמסנר 66, טל: 336405. ת"ד 2045. חשבון בנק לאומי 441144 * סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל: 02—234910. מערב טלפון: — 02—639524 * סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 1, טל' 04—663628 * דפוס מעריב בע"מ תל־אביב.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות המפורסמות

הצופה

עיתון יומי

HATZOFE

DAILY

שערי חליפין בחט"ח

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

שערי קניה ומכירה של בנקנוטים והעברות במטבע־ חוץ ליום 4.9.86, עד למחרת בשעה 12.30 לעסקות ברולרים עד לסך 1,000 דולר וביתר המטבעות עד שווי 500 דולר, יהיו כמפורט להלן:

יתוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המטבע	יחי'	שער קניה	שער מכירה	שער קניה	שער מכירה
		שקים והעברות		בנקנוטים	
ארה"ב דולר	1	1.4767	1.4952	1.45	1.52
בריטניה לירה	1	2.2157	2.2435	2.17	2.28
גרמניה מרק	1	0.7294	0.7386	0.71	0.75
צרפת פרנק	1	0.2225	0.2253	0.21	0.23
הולנד גילדן	1	0.6454	0.6535	0.63	0.66
שוויץ פרנק	1	0.9026	0.9139	0.88	0.93
שודיה כתר	1	0.2151	0.2178	*0.20	*0.22
נורווגיה כתר	1	0.2025	0.2051	*0.19	*0.21
דנמרק כתר	1	0.1922	0.1947	0.18	0.20
פינלנד מרק	1	0.3024	0.3062	0.29	0.31
קנדה דולר	1	1.0635	1.0768	1.03	1.09
אוסטרליה דולר	1	0.9052	0.9166	0.85	0.94
יוון דרכמה	1	0.6283	0.6362		
איטליה לירה	10	1.0355	1.0485	1.01	1.07
אירלנד לירה	1	1.0540	1.0672	0.98	**1.08
יפן ין	100	0.9554	0.9675	0.93	0.98

* רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 100 כתר

** רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 10,000 לירות

לגבי בנקנוטים בערכים גבוהים יותר יש לקבל את השער מהאגף לעסקות חוץ.

מטעם חפץ חיים

ירושלים, רח' אגריפס 8, טלפון 232839

סוכנות ארצית בלעדית!

חדש! לראשונה בארץ

מבחר שניצלים מטוגנים

חלק־גלאט כשר

באריזות של 1 ק"ג (10 מנות אחידות של 100 גרם):

שניצל עוף אמריקאי מוכן 5.95 ש"ח

קורנלס חזה הודו מוכן 5.95 ש"ח

שניצל הודו מוכן 5.95 ש"ח

דוגלה־עוף 8.95 ש"ח

מכולא בשר טחון טרי חלק 16 ש"ח

טונה Starkist 1.95 ש"ח (בקרטון)

מוצרי בשר וקציף בהנחות גדולות.

חלק, בהכשר הרב קליין מיסודות לישיבות ולמוסדות הנתמכים נוספות

29.8.86 כ"ד באב, תשמ"ו

עלה רמת־גן

הודעה לציבור

הרינו להודיע לציבור לקוחותינו כי השוקולד „פרווה" המיוצר עבור

מגדים

במפעלנו ברמת־גן, נעשה בהשגחת הרב מ. אושפיזאי רבנות רמת־גן ובהשגחת הבד"צ

הרבנות הראשית לישראל

הודעה

1) לרבנים המקומיים שליט"א בכל אתר

2) למועצות הדתיות והועדים הדתיים

3) לכל הגורמים והגופים החקלאיים

ועדת השמיטה שליד הרבנים הראשיים לישראל, מבקשת בזה להביא לתשומת לבכם

כי יש להחתים את החקלאים על שטרי המכירה לשנת השמיטה

ולשלחם אלינו בהקדם עד ליום ט"ו אלול תשמ"ו

רבנים וחקלאים שלא קיבלו את שטרי המכירה מתבקשים להתקשר בדחיפות אל ועדת השמיטה טל.: 244785, 02-240676 על מנת לקבלם.

הרב יחיאל יצחק הלוי

המזכיר הכללי

דוד מנור

הזכרון לעבריין

בית משפט השלום בחיפה הכריז על דוד מנור כעל עבריין יין נמלט והוציא נגדו צו הב' אות, לבקשת המשטרה.

בא כוח המשטרה רב־סמל בניר ניסן ציגלר טען כי דוד מנור חשוד שהיה חייב לחברת אלסינט 260 אלף דולר ותוך הסכם שנערך בינו לבין החברה להחזרת החוב ולמישכון רכושו לטובת חברת אלסינט, נעלם, ככל הידוע עוד אה הארץ.

בא כוח המשטרה טען, כי החשוד התחייב להחזיר לאל

נציב שרות המדינה:

השכר המעודכן לעולים בדרגה לפי הסכם המסגרת – במשכורת ספטמבר

כ־23,777 עובדים פרשו או פוטרו משרות המדינה מיולי 85' ו־800 נוספים יסיימו עד סוף שנת 87'

המלוך העלאתם ברמה של עובדי המדינה, המתחייב מהסכם המסגרת, יבוצע בעזרת החיות המיוחדת של נציבות שרות המדינה והחברה הממשלתית ניהול כוח־אדם משאבי אנוש בע"מ.

את הדרגה המחדשה יקבלו רק אותם עובדים שהתמנו על הסכם ה־ד־מגורת עד 11 בספטמבר. על כך מסר נציב שרות המדינה, אברהם נהן, במסיבת עיתונאים שקיים אתמול בבית־המשרד האזורי בתל־אביב.

בהתייחסו להבטחת זמן עבודה ב־כיום בשירות המדינה, הסביר נהן כי ה־מנכ"לים קיבלו בימים אלה תדריך לייל עבודה גמיש, המחייב את כל המנהלים. לפי תדריך זה, רשאי עובד ציבור לבחור לו את זמן בואו לעבודה ויציאתו, בתנאי שישלים מכסה של 45 שעות עבודה בשבוע. הרישומים יבוצעו ידנית עד שיעמוד עניין אלקטרוני. כמו כן מומלץ לעובדי המדינה לצאת לחופשה מאורגנת ב־פסח ובסוכות.

בנושא הקפאה ומצוקת כוח האדם במשרדי הממשלה, אמר אברהם נהן שעם הפעלת התכנית הכלכלית ב־יולי 85, החל בתהליך של פיטורים ופרישת עובדים מהשירות, בהתאם להסכם העבודה. בסך הכל פרשו ו־פוטרו כ־2,377 עובדים.

לגבי שנת התקציב 1986/7 יש ב־משרדים מסרבים כ־800 עובדים כי על שא כוח אדם וסיום עבודתם יתבצע בהתאם לתיכנון. לגיפת זאת, הנציב אמר כי ישנן כ־טא כשרות ריקות במשרדי ממשלה אחרים, ה־מאוזנים את התפתחה.

בסך הכל ישנם 47 אלף עובדים בשירות המדינה לא כולל מערכה הבטחון ומורים.

מהכלים בביצלאה יבוקו חשרות לציבור

בנושא שיפור השירות לציבור ב־משרדים הממשלתיים בהם מבקרים מדי כמיליון אזרחים — אמר נציב שרות המדינה, כי הו־עמה יחידת בקרה של גיבלאים ב־רמת סנכרלים ומפילה שהבקר ב־כפתיח ביחידות ומשרדים, כדי לפי־חון אם מרשמים הלכה למעשה את ההוראות לשיפור השירות לציבור. הם יבדקו את צורת הדתרחשות, תעובה לפלפרנים, מידרי עלות קהל יעוד. כל כמר ביחידה זו צריך ב־תעודת מבקר רשכי המחייבת את העובדים להשיב על שאלותיהם.

בן חמש נהרג מפגיעת אוטובוס יום לאחר שאחיו נפצע בתאונה

ילד בן 5 והצי, עידו כמרן, נהרג אתמול כעבר מפגיעת אוטובוס בתאונה ברמת גן, ימים לאחר שאחיו נפגע אף הוא הפעם ב־

מרכזים ברמת גן, ימים לאחר שאחיו נפגע אף הוא הפעם ב־

התאונה ארעה ברחוב הרואה 51 ברמת גן. לא רחוק מביתו של ה־עדון. אוטובוס ציבורי פגע בילד ופגע אותו קשה בראשו. למקום חשו אמבולנס ונסיון של מדיא, אך אנשי הצוות הרפואי נאלצו לקבוע את מותו של הילד. הנוסה הרעבה לבית החולים ביש שיבא.

באתר התאונה המחריחה היתה גם אחותו בת השמונה של הילד, והיא סיפרה לאנשי הצוות הרפואי, שהי־משפחה כולה שהגה בבית החולים בתל השומר, כיוון שאחיהם נפגע אף הוא ביום ד' בתאונת דרכים.

המשטרה פתחה בחקירה.

מנכ"ל „נופים" דני ויינמן שוחרר בערבות

דני ויינמן מנכ"ל חברת „נופים" בע"מ שהוגשה שוחרר אתמול בערב בערבות בסך 25 אלף ש"ח בבית משפט השלום בפתח תקוה, לאחר ארבע מע־צר.

בהחלטת המשטרה, קבעה השר־פת בהה פרש, כי ויינמן לא יצא בשקר שנתן מביתו. לא יקיים קשר עם בעורבים בפרשה ויחיצב במש־ריה כפי שידרש. כמו כן עוכבה דרכונו מן הארץ ודרכונו הופקד ב־מטרה.

דני ויינמן נעצר ביום ראשון ע"י היחידה לחקירת שטעים המורים ב־

מטטרה, לאחר שנחשד בשורת של מעשי מירמה, דיוף מיסמכים ונגי־בה בידי מורשה במסגרת פרויקט הבנייה „נופים" בשומרון.

המשטרה ביקשה להאריך את מע־צרו של ויינמן ב־15 יום, אך השר־פת שרה פרש קבעה, כי מאחר והמשטרה מנהלת חקירה מזה 9 חר־דשים ובהחלטה גבתה עדויות ואר־ספה ראיות ומיסמכים בשמונה קל־טרים עבי כרס, אין מקום להאריך את מעצרו ליותר מ־48 שעות.

ויינמן לא נכח בעת השחרור ב־בית המשפט. אנשי היחידה חתמו על המיסמכים המתאימים ושחרורו בפר־על נעשה במטטרת פתח־תקוה, שם שהה מאז נעצר.

יהודים מגרמניה מגלים עניין בנכסים בישראל

מאת מוסרנו הכלכלי

ההתעניינות מחברת של משקי־עים יהודים מגרמניה בנכסים ב־ישראל מורגשת לאחרונה.

מדובר בעיקר ברכישת בתי־כרדים מרכזיים.

הכיבות להתעניינות זו נעוצות ב־התנודות הברק הנרסני לעומת ה־דולר הניציבות הכלכלית בישראל — אומר דוד בילמברג, מנכל רשת סוכנות „אבגלר־כסבוק" לתיוך נכ־סים, בסקירה על מצב ענף הנדל"ן.

סיימה כיום מגמה של חברות ב־עלות נכסים למכור אותם לידי משק־קים אם בשל השיגויים בגם הכ־נסה ובשל קשיי נזילות. אלה מ־

עדיפים להשאר בבתים כדיירים ל־תקופה ממושכת.

התעניינות לרכישת נכסים בארץ כוללת גם את יהודי דרום אפריקה בהתאם להסכם בין ישראל לדרום אפריקה המתיר הוצאת כספים ב־סכום של 30 מיליון דולר בנדל"ן לישראל. „אגגלו סכסוך מכרה מ־ראש נכסים בסכום של ארבע ומחצי מיליון דולר.

לאחר תקופת רגישה מורגשת בזמן האחרון מגמה של יציבות בענף ואף עליה בדרישה לדירות חדשות ומ־שומשות.

דרישה זו מורגשת בעיקר במרכז הארץ בעוד שבצפון ובבאר שבע נמשך השפל.

* בלש המשטרה, רב־סמל ש־למה שביט, נחשד בגניסון לייבא ס־מים מהולנד ובמכירת אקדח השי־רות שלו לצבריינים.

למשטרה יש מידע לפיו קשר ה־בלש קשר עם חבורת צבריינים ל־ייבא סמי סמהולנד. הוא הבטיח ל־העמיד לרשות הצבריינים כמות, ו־בהם תרשיכים של דרכי האבטחה בנמל התעופה בן גוריון, כדי ש־מבריחי הסם יוכלו להתחמק מן ה־ביקורת בעת שובם ארצה. עד כעת נציג המשטרה, כי שביט חשוד ש־מכר את אקדח השירות שלו ל־צבריין.

סערה בשדרות בגלל יציאת משלחת נוער לגרמניה

נציגי המפד"ל: במשלחת אין ייצוג לנוער דתי * אין מקום ליציאת משלחת בתחילת שנת לימודים

מליאת הנעצה המקומית שי־דרות ביטיבה ביום ד' נדרשה לאשר יציאת משלחת בני נוער לעיר דיסלדורף שבגרמניה, ב־יום אי הקרוב.

יציאת המשלחת מעוררת סערה בעיירה שדרות בעיקר לאחר ה־עובדה כי שני מנהלי בתי הספר הומחדים בעיירה ומנהלת גן „מי־לאה" מצטרפים למשלחת.

ידיר סיעת המפד"ל בנעצה ע־לאחר הגעה תקוף בחריפות רבה את ראש המועצה המקומית עמיר פרץ על שהם יום את יציאת המשלחת. „אין מקום ליציאת המשלחת בר־

דאי לא בראשית שנת הלימודים ובידאי אין מקום ללידי הכפר־לים בשעה זו".

ידיר סיעת המפד"ל מעין עוד כי הרכב המשלחת נקבע בדרך זנו־גדת סדיר מנהל ומקין שהרי מליאת המועצה החליטה על הרכב ודות מהלחות אשר מיוצגים בה כל ה־סיעות בנעצה ואילו משלחת זו מאבדה לצאת בהם אי הודבה ללא ידיעת דעת המשלחות.

מנגית היום למר שלום חביב הממונה על החוזה במשרד הנפגם ולמנכ"ל משרד החינוך הנרבנות מבקש עצום הגיה לבטל את יצי־את המשלחת.

אמצעי לחימה נתגלו בדירת אחים חיילים בצה"ל

מצמוד נדול של אמצעי לחימה התגלה ביום רביעי בלילה ב־באר־שבע, בדירתם של שני אי־חים, חיילים בצה"ל, שנחשדו ב־נגיבה מתוך רכב חדש.

משטרת ישראל והמשטרה הצבאית עושות מאמצים לאתר את שני ה־אחים ולעצרם.

מידע מודיעיני, שהגיע למשטרת באר־שבע, הביא את חוקרי המשטרה לחשד ששני אחים מהעיר, פרצו ל־מכונית חדשה וגנבו מתוכה רכוש. חוקרי המשטרה הצטיידו בצוו חיי־פוש משומם ביום רביעי בלילה ה־גיעו לדירת האחים לצורך ביצוע ה־צוו.

תוך כדי החיפוש, מצאו השוטרים שבעה שטיחים, שדווח עוד קודם לכן על דבר גניבתם, אך הפתעה חיכתה למחפשים, משהגיעו לחדרם של שני האחים החיילים.

— בכפר מכון התקיימה השבוע התחנתם של בני המכשב היים, בגם של מיכה יהודי פרחי, עם נידה, בחב של יעקב הכרים צפילבין. את הזריק סידר הרב יעקב אדר־אל, רבו של כפר מיכון. את הכ־תובה קרא ה"כ הרב חיים דרוק־מן, ראש ישיבת „אור צדיק". ב־ברכות נוכחבדו הרב יחיה עמיטל, ראש ישיבת „הר צדיק" באלון ש־בות, יחסף בר־הי מכפר הרואה, נפתלי רוזנפלד סב החתן, ועוד.

אישים ומוסדות

חברה אמריקנית תפיק מים בירושלים

נציגות המים מחמה על הסכם להרחבת כל מכרת הבוב ר־תפיק ההבחה באריזים, ספיר ש־היא קדחת בירושלים.

מגן שר התקלאות חיים א. כך־עת עמסר על כך, בין מהעבה קדחת בור במרחק של 400 מטר הפיר הוא תגפור רמת העלה אר־פלות מאלמן ויתקבל אמים ה־ודרים בעבעים אר.

ההסכם הוא ל־15 שנה לפי 15—16 קוב מים, כפי שמאמרנה הבני שאמן הרכל להפיק.

נפטר ר' משה קראוס ז"ל מוותיקי תנועת המזרחי

מאת מיפי „ציטיה"

ר' משה קראוס זיל, מוותיקי פעילי תנועת המזרחי נפטר ב־ירושלים, ביום ד' לחיים.

ר' משה קראוס הכניח, עמד, ב־מסך מנים בראש המשרד הארץ ישראלי בבדפסם ונעל בעמדו ל־הבלת נפטרת מנכון הנשמה.

ב־1944, כאחד הנרבנים בבסו את הנעדה וגרשו לאשוויץ במסך 53 ימים כ־600 אלף יהודים. הצליח קראוס לבסבע את הנבירות הש־יוצרת להמשיך „הנדות חמוד" (מוצאבאה) ל־800 יהודים מסיפנו עבודים מרסיפקסים.

מבלבלת הנבירה, ביבנה התעדות האלה הבחתיות של התנועות ה־הלוצרת ביציה עבבה ה יהבסה עמרות אלפי הנדרת כה אחיסור הנלת רבבות יהודים.

על פי הנרכתי של עיתון באאר מהאוניברסיה הבעבית, הקיף בפצל הנבלה של ר' משה קראוס, לפעלה ב־125 אלף יהודים בבדפסם יהוא מפוחה בהיקפי ל„מרד גיטו ורשה", אם כי מפעים מיים לא זמה פעילה זו לבדים מאבים.

יחיד הפכוחה של אבאה מורה אר־רחה על בר עקיבא, צבי שמחאל, מסר לעיפר „הבוקר" כי ר' משה קראוס הוחיר סבר בן מאות עבודים, המוחר ליחת פעילה של תנועת המזרחי בהנבירה חלקה בפעולת הנבלה. עתה יעבה מאמן מיוחד לחרר פרטיפי של הספר.

בן חמש נהרג מפגיעת אוטובוס יום לאחר שאחיו נפצע בתאונה

מנכ"ל „נופים" דני ויינמן שוחרר בערבות

יהודים מגרמניה מגלים עניין בנכסים בישראל

סערה בשדרות בגלל יציאת משלחת נוער לגרמניה

אמצעי לחימה נתגלו בדירת אחים חיילים בצה"ל

מכתב נאצה להורי החייל תמם ז"ל שנרצח בידי מחבלים:

עוד ייתלו היילים ציוניים: מחבלים יתקיפו ביתכם בבזוקות

„מכתב נהרת בקרב עם ההחבר־נו הנאפרים ומיד יתלו רבים מי ההיילים הציוניים" — זהו נוסח מכתב אימים אנונימי שהגיע ביום רביעי לבית משפחתו של החייל משה תמם זיל מחבצלת השרון עליד נתניה.

משה תמם זיל נרצח לפני שנ־ים. לאחר שנחטף בידי מחבלים ומבפנם עד ריבחיו מתנהל בימים אלה בבית הדין הצבאי בלוד. אביו מר משה תמם זיל, אלי תמם הגיש תלונה במשטרת נתניה ווו פתחה בחקירה.

המכתב שסוגר לבני משפחת תמם היה כתוב בעברית ללא כתובת חוזר לה ובן המאר נמחב בו „מחבלים יתפיסו את ביתך בבזוקות ינקב הרי־ות של בתי מחבלים".

הודעתו מקבלת המכתב, בני המש־פחה פרם הנאשישו ביום האוכרה, מלאו שנגיים להיוצרו של בנם. הם נבלבו, כזכור, על ידי המשטרה במתח הבפר בקבה אל גרבייה, לא־חר שבקשו לקיים אוכרה לבנם, ליד בתי החשודים בנצח שוחלק מהם תושבי הכפר.

העליון אישר הרשעת שמעיה אנג'ל ב„רצח הכפול" וזיכוי שרה אישתו

גבריאל בך: גם בעיני קיים חשד ששרה אשמה בעבירות שיוחסו לה * שרה אנג'ל: מי יפצה אותי על שנתיים שישבתי

בית המשפט העליון אישר אתמול את הרשעתו של שמעיה אנג'ל בפרשת הרצח הכפול של מיכל מהאיאס ושלמה שדי ז"ל ביום ד' לאחר למאסר עולם. בית המשפט הזאיר על כנו את זי־כויה מרמת הספק של אישתו לשעבר שרה („המדיה") אנג'ל, בפרשה זו.

כזכור עדיר אנג'ל של הרשעתו בדין בבית המשפט המחוזי בתל־אביב ואילו המדינה ערערה על זי־כויה של שרה אנג'ל.

נמיר להעברת מסים לשרה אנג'ל בתחילת המשפט

שמעיה אנג'ל, חיזור כמגבעות, צעק במסדרונות בית המשפט „אי־ללי לא נגמר הסיפור, לא רחוני, אני יחסר על לא עולל בכבר. אני עוד אכיה זאת".

הדמה זוכא התנהלה בבית כש־פט כאשר ניסו להעביר לשרה זי־בלת מסים: צעירה נעלה של צ־וואה במסדרון בית המשפט, חי־בקה ונישקה אותה על פה ואחר כך ניסלה להעביר לפיה זי־בלת מסים שמומה בריר כסף.

השופטים שתמיכו במגמה, הפ־ילו בין השתים חבלת המסים נעלה ארצה.

האישה נעצרה מיד. שרה אנג'ל אמרה לעיתונאים: „אינני מבינה אתה כללי. אנשי עיירות בתי־הסוהר סברו אותרת ואמרת, כי זי־אישה אסיירה משוחררת שהיאה מיחידה עם שרה בין חומות ה־כלא.

שופטי בית המשפט העליון גב־ראל בך, שמשנה נעיגיה ומגנם בן דרור, פרסו מסמך דינם את אירוע הרצח הכפול.

אנג'ל מואשם ברצח כפול נתמאים חיים שרשן

בסרס 1981 נעצרה בלדרית סמים ואיה הלוקח בגמל התעשה בן גור־יון ובשרשה קלוגרס הרצ"ן. ול־דמן הסכיבה לשעון פעולה עם ה־משטרה הנתקשרה עם מישל נח־מאס ששלה אלה לחיל. נתשאס לא אבר את עשתונותיו, הכחיש כל הסכות עם הבלדרה. מיד אחר כך, הזהיר את שמעיה שמעיה ושר־הה אנג'ל, ישראלי ישרון ושלמיה שלי, שמוחר ערב נפגשו כל המ־עורבים בבית אבי של שמעיה אנג'ל הנחלש, כי על מישל נח־מאס ועל שלמה שלי להסתתר. נתמאס הסתתר בתוך גזע עץ גדול בשדרת הדקלים ואילו שלמיה שלי הסתתר בבית דוד בזדה.

לשמרת היום, עצרה המשטרה את שמעיה, ישרון ושרה בחשד ל־משתכות בפרשת הסמים. שרה שר־חרה בסוף ושרה פרס ולסעצה

נקבעו המלצות לכללי אתיקה לסיקור הבורסה

ועדת מרשבה שמינתה מועצה העתכות לקיון קבעת כללי אי־תיקה וסיקור של עתונאים ה־מסקרים את הבורסה לניירות־ערך, סיכמה אתמול את הל־מותיה ואלה יוגשו לאישור מו־עצת העתונות.

בענין דרך סיקור הבורסה וחוד־לים, ביגוד לדעת נציג הון עתון־אי הבורסה, כי כתב בבורסה רש־אי שהיה לציין בבתבותיו שעות של חברי בורסה בהקשר לפעולתם, רק אם יתקיימו שלושה תנאים: שלי־פעולת אותו חבר בניירות־הערך הנ־רים יש ערך ודחיפות, שבעיותו על הפעולה יש עניין לציבור, ו־ש־ברל הפעולה נתבצע אמיתים ב־דבר מרכיבי הפעולה.

במקרים בהם לדעת הבורסה, אי־נודע הנעתונאים או עתונאי המכסה את הבורסה יחבר מדוך לבדר עב־יך הקשור בתחל זה, — ולא תר־שג הכנה בין הצדדים, הערכב ו־זה בהרכב נציגי הבורסה, אינו השתתפות הנציג מעצת העתונות, שיחליטו בענין.

כתבנו כציין כי מעצת העתונות נדרשת לנעשה בשקבות איסור־ש־הטלה הבורסה על העתונאי יוסב יצחק מגלעדים להבנים לבניין ה־בורסה, כיוון שהתעבד לדרישת ה־בורסה שלא להחכיר שעות של חב־רים בהקשר לשעולות ספציפיות ב־מניות.

העתונאי יואב יחזק לא הסכים לוגיבה זו, שכן ראה בה הסתרת מידע חשוב מהציבור, ועתר ל־בג"ץ בנושא זה. ביה המשפט יפ־רסם בימים הקרובים את החלטתו.

החלטה נוספת שקיבלה ועדת הבורסה, שהלוה בהרכב אריאל ע־מיד, העתונאים יצחק סאוב ו־הודה שרוני, המכביל הבורסה, יוסי ניצני וסגנו בני שילה, קובעת ש־ציתונאי המסקר את הבורסה יהיה רשאי לקנות ולמכור מניות, רק אם נתן את הודעה יום קודם ל־יום ביצע העסקה.

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

אלון משה ורחמה	— בן	כהן מנשה ורות	— בן
אלי ביצמון ומנחה	— בן	לוגסי יעקב ורבקה	— בת
אחיאון נעמים ומלכה	— בן	ממן אברהם וסומה	— בן
אטאנות שלמה ולאנה	— בת	משאלי בן־ציון ושרה	— בן
אפרים יוסף ונורית	— בן	מור יוסף פנחס ורחל	— בן
בלילי שבתאי ונינה	— בן	מורו אברהם ויהודית	— בן
ברזני יגאל ואנדרת	— בת	מנקין יונה וחמדית	— בת
ברוכשטוק יוסף ובת־שבע	— בת	מלכה אברהם ומרים	— בן
בן חמו סעדיה ועליזה	— בן	פיינגולד יצחק ואלינה	— בן
גלוזר דוד וחיבה	— בת	פינקלשטין ברוך ומיכל	— בת
גרלק חנדיה ונדיבה	— בן	פטרופר יונה ושרה	— בן
גרופר משה ואלקנה	— בן	פולקן שמואל ונעמה	— בן
גרינגן יחואל ורבורה	— בן	פרז סלומון וחינה	— בת
דלאל עזרא ונעמי	— בת	קרפמן אלחנן ורחל	— בן
הרשקוביץ יהושע ורבורה	— בן	ריגל יוסף ושרה	— בת
הולס חיים ויוכבד	— בן	ריינץ לייב ורבקה	— בת
הלר מנחם ויהודית	— בן	רבינוביץ יהושע ותיה	— בן
ולס בן־ציון ורבקה	— בן	רושצקי מרדכי ובלומה	— בן
ולף דידור ורות	— בת	שלוינגר שמעון ומרים	— בת
חדש יעקב ושמחה	— בן	שלוח יעקב ושמחה	— בן
יצחק מנחם וחנה	— בת	שטרית אהרן ונעמי	— בן
ירחי חיים ורוחה	— בת	שם אברהם ומזל	— בת
יעקובוביץ דוד ודיאסה	— בת	שרבני יעקב ומרים	— בת
פקן אברהם וחמה	— בן	שטיון משה ומיכל	— בן

יזכו הורים לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים

ההנהלה

הנציגים הדתיים בת"א הצביעו נגד צירוף 3 חברי קואליציה להנהלה

במתאה על סירובו של להט לכנס את הקואליציה לחזן בחילולי השבת

מאת מוסרנו מתל־אביב

הנציגים הדתיים בעיריית תל־אביב, התנגדו לצירוף שלושה חברי קואליציה נוספים להנהלה, בטענה שהקואליציה אינה קיימת, מאחר וראש העיר שלמה להט מ־סרב לזמנה, יוחד בשנה, בטענה שאין לו רוב.

בישיבה האחרונה של מליאת מר־צת צירלת תל־אביב, היא נתבקשה לאשר צירופם של שני צציבי „הלי־כדי" דוד צבי חיים ספה ונציג נוסף של „העבודה" שמרם נקבע שמו, אך הנציגים הדתיים, סרבו למלא אחר „הנחיית הקואליציה" והצביעו נגד. כאקט של מחאה על כך שיאשר הפיר שינו מזמן, את הקואליציה, לדון בפרשת חילולי השבת ב„שבתרבות" „בחבימה" וב„תיאסדון הקאמרי".

את נימוקי הסיבה הדתית בעיריית העלה בישיבה ראש הסיבה דיר ת. ב. בסוק, שקבע כי כל שינוי ב־הרכב ההנהלה מחייב את הדיון ה־מוקדם בקואליציה ומאחר ווו, לא זוממה, אין הסיבה הדתית מוצאת לנכון להמוך בעמדת ההנהלה.

הנציגים הדתיים בעיריה, חוברים מתובעים מראש העיר שלמה להם, לזכון את הקואליציה בעיניים כי שי־מה זו של דחיה מושב הקואליציה מזה יותר משנה נובלת בשערוריה.

למוסדות, וועדי עובדים

מקהלת הילדים

„פרחי ירושלים"

בנצוח: חנן אביטל

בסגנון מזרחי — חסידי — ישראלי

להופעות לכל אירוע טלפון 03-5321445

מעונות ירושלים לבנות בוגרות שמינית!

עקב החלפת דירות הפנימיה

נוכל לקלוט מספר בנות נוספות

לתוכניתנו המיוחדת המשלבת

לימודי יהדות ברמה גבוהה

עם חצי יום עבודה סוציאלית והתנדבות

התוכנית מוכרת על ידי משרד הרווחה

כשנת התנדבות בשירותי הרווחה.

עם סיום התוכנית החד שנתית מקבלת כל בוגרת תעודה מטעם משרד הרווחה

בדבר פרטים נא לפנות:

02—417568

02—823936

נופש באמירים

במשפחה דתית

שרות עצמי

ארוחות צמחוניות

טבעוניות

069-80946

ארגון המורים הדתיים בישראל

תא ה. הלים

מנהלי בתי"ס הדתיים בכל שלבי החינוך

במחוזות תל־אביב המרכז — מוזמנים ל־

כנס מנהלי בתי ספר - תשמ"ז

מהשה הפזה:

הרב יהודה מגנר — רב אזורי בצפון ת"א

שמריהו בן צור — יו"ר אמיר בישראל

יעקב הדני — מנהל החינוך הדתי

גד דויעי — יו"ר הגוף המקצועי בהסתדרות המורים

הכנס יתקיים א"ה ביום רביעי, ו' באלול תשמ"ו (10.9.86), בשעה 17.00, בבית הסתדרות המורים, רח' בן סרוק 8, תל־אביב.

הכנס נערך בשיתוף מחמ"ד מחוז המרכז ומחמ"ד מחוז תל־אביב.

אם חשובות לך

עיניים

בריאות

ויפות

Ray-Ban

CARRERA

Polaroid

AO American Optical

BAUSCH & LOMB

Wesley-Jessen

Safilo

MENRAD

Silhouette

ZEISS

Per-o-flex

Alcon

Allergan

הנך מוזמנת

לבקר ב„עינית" המרכז האופטיקה המורחב, המשוכלל והחדיש ביותר בירושלים.

הצוות המקצועי ב„עינית" יעמיד לרשותכם:

משקפי שמש

מתוצרת ריי־באן, קאררה, טולארוד, אמריקן אופטיקל ועוד פירמות בינלאומיות ידועות

עדשות מגע

רכות, קשות, רגילות, צבעוניות מתוצרת באוש־אנד־לומב, וויסלי גיסן ועוד, במבחר עצום ובטיב מעולה

משקפיים

מתוצרת סמילו, סילואט, זיס, קריסטיאן־דיור מנאד, ועוד, בבצוע מהיר של מעבדתנו

תמיסות

פראן־פלקס, אלקון, אלרגון, באוש־אנד־לומב ועוד

הכל תחת קורת גג אחת

e=nit eyelab

עינית · מרכז לאופטיקה

ירושלים, מרכז כלל, קומת קרקע · טל. 241795/6

הנחה מיוחדת לבנות סמינרים ולבני ישיבות

אפיקי מים

פארק המים • קבוץ חפץ חיים

בחודש אלול נמשיך בהפעלת הפארק ומני הגלישה החדשים.

8.00 – 13.00 מיועד לקבוצות, המנות לקבוצות וליחידים בתיאום מראש

13.30 – 15.30 גברים

16.00 – 18.00 נשים

זמנים חדשים במחירים מוזלים! ילד – 6 מבוגר – 9

יום שישי 50% מהמחיר

הפנו לסוכות!

הפרטים יפורסמו

אפיקי מים

– מקבוצת מפעלי נטפי, ביוב מרגוע, קמץ חפץ חיים

המדרשה למצוות ארץ ישראל

קבוץ חפץ חיים

בפיתוח המכון להקר החקלאות ע"פ התורה

מנהל ומחנך יקר!

המדרשה למצוות ארץ ישראל פותחת שעריה לתלמידים ומציעה לכם תוכנית משולבת של לימוד והנאה

יום פעילות

בנושא שנת השמיטה

בשילוב עזרים אור קוליים וחלקות הדגמה בשטח

5 מסלולי למידה שונים:

* מלאכות בשביעית
* שמיטה בזמן הזה
* טיפול בגיתות ובעציצים בשמיטה
* שמיטה הלכה למעשה
* מסחר וצרכנות בפירות שביעית

וכמו כן הזכלו לבקר במארק המים הסמוך

פרטים והזמנת מקומות לקבוצות במשרדי:

רם־און שרותי נופש וחידות פנים

אי בשמירה אפיקי מים קמרן חפץ חיים 93879, 93880, 055-93939

הזמנת מקומות לקבוצות והטעות במתירים ממלים כבני ברק ומפתח תקוה ע"י "דרכי נעם"

רח' ר' עקיבא 98, ב"ב טלפון 03-787939 03-703296

כשר

מלון פרנק נהריה

רח' העליה 4

טל' 04-920278/9

נצלו את ימי הסתיו היפים במחירים מוזלים

נשארו מקומות לסוכות

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

לעובדיה אשוואל ומשפחתו

אתכם באבלכם

במות אביכם ע"ה

צוות מחליפים

מנהלה אזורית מרכז

הרבנות והמועצה הדתית — בני ע"ש

לרבנית שרה משורר תחי'

רעייה מעשה הדגול

הרה"ג ישעיהו משורר שליט"א

אב"ד פתח־תקוה והמחה

אנו משתתפים באבל הכבד, בהילקה האם היקרה

מרת רומיה כוחלני ע"ה

בבחמת ציון ירושלים תנחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד

הרב שלום צדוק יוסף חובב

הרב המלומד ראש המועצה

חבריה ועובדיה

הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

והמחלקה לפיתוח ושירותים קהילתיים

אבלים על פטירתו ללא עת של

דב זכין

חבר ההנהלה הציונית וראש המחלקה לפיתוח ושירותים קהילתיים

בהסתדרות הציונית

ולשעבר חבר הכנסת השביעית, השמינית והעשירית

ציוני מגשים ורב פעלים

הלוויה תתקיים בג' באלול, 7.9.86

תנחומים כנים למשפחה

אריה ל. דולצין

יושב ראש ההנהלה

מכאן מה הלאה